

SH ČMS - Ústřední hasičská škola Jánské Koupele

VILÉM ADAMEC

METODICKÝ MANUÁL PRO PŘÍPRAVU SPECIALISTŮ OCHRANY OBYVATELSTVA

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SH ČMS - Ústřední hasičská škola Jánské Koupele

VILÉM ADAMEC

**METODICKÝ MANUÁL
PRO PŘÍPRAVU SPECIALISTŮ
OCHRANY OBYVATELSTVA**

SH ČMS - Ústřední hasičská škola Jánské Koupele

© Vilém Adamec, 2013

ISBN 978-80-7385-129-3

Tato kniha, ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována, ani jinak šířena bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

Veškerá práva autorů a Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství jsou vyhrazena.

Poděkování

Je mou milou povinností poděkovat touto cestou Mgr. Bohumíru Martínkovi, Ph.D., vedoucímu Odborné rady ochrany obyvatelstva Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Ing. Antonínu Krömerovi a Ing. Danuši Kratochvílové, příslušníkům Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje a Ing. Lence Maléřové z Katedry ochrany obyvatelstva, Fakulty bezpečnostního inženýrství, VŠB - Technické univerzity Ostrava, za odbornou pomoc a cenné připomínky při tvorbě tohoto metodického manuálu. Jejich přátelské rady byly cenným zdrojem informací a podnětů, a umožnily úspěšně rukopis dokončit.

Publikaci lektorovali:

Ing. Jarmila Harzinová

tajemnice Bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností Hlučín

Ing. František Kovářík

vedoucí pracoviště krizového řízení, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč

Obsah

1	Úvod	1
2	Organizace a řízení bezpečnosti v obci	3
2.1	Úkoly obce při zajišťování bezpečnosti obce	3
2.2	Obec při zajišťování obrany státu	7
2.3	Další prvky územní veřejné správy	7
2.3.1	Obec s rozšířenou působností	7
2.3.2	Kraj	8
2.4	Systém krizového řízení	9
2.4.1	Orgány krizového řízení s územní působností	10
2.5	Shrnutí	14
3	Ochrana zaměstnanců v podniku při mimořádných situacích	15
3.1	Všeobecná bezpečnost práce	15
3.2	Ochrana před požáry	16
3.3	Ochrana zaměstnanců nebezpečných podniků	18
3.4	Ochrana zaměstnanců před povodněmi	19
3.5	Povinnosti zaměstnavatele při mimořádných situacích	20
3.6	Shrnutí	23
4	Bezpečnostní situace v obci	24
4.1	Mimořádné události	24
4.2	Analýza a hodnocení rizik v obci	36
4.2.1	Základní pojmy z analýzy rizik	37
4.3	Bezpečnostně významné objekty v obci	41
4.4	Zdroje sil a prostředků pro likvidace následků mimořádných události v obci	43
4.5	Shrnutí	44
5	Připravenost obce na mimořádné události a krizové situace	45
5.1	Ochrana obce před požáry	46
5.2	Ochrana obce před povodněmi	47
5.3	Dokumentace obce pro řešení mimořádných situací	49
5.3.1	Povodňový plán obce	49
5.3.2	Povodňová kniha	50
5.3.3	Krizová dokumentace obce	51
5.4	Shrnutí	54
6	Role obce v systému záchranných prací	55
6.1	Integrovaný záchranný systém	56
6.2	Ohlášení vzniku mimořádné události	59
6.3	Organizace a řízení likvidace následků mimořádných událostí	59
6.3.1	Taktická úroveň řízení odezvy	60
6.3.2	Operační úroveň řízení odezvy	62
6.3.3	Strategická úroveň řízení odezvy	63

6.4	Řešení krizových situací.....	65
6.5	Orgány obce při likvidaci následků mimořádné události.....	66
6.6	Orgány obce v krizovém řízení.....	67
6.7	Shrnutí.....	67
7	Opatření ochrany obyvatelstva v obci.....	68
7.1	Varování a informování obyvatelstva.....	68
7.2	Evakuace obyvatelstva.....	71
7.3	Nouzové přežití obyvatelstva.....	73
7.4	Ukrytí obyvatelstva.....	75
7.5	Individuální ochrana obyvatelstva.....	77
7.6	Dekontaminace.....	78
7.7	Pomoc z úrovně hasičského záchranného sboru kraje.....	79
7.8	Pomoc z úrovně státu.....	80
7.9	Shrnutí.....	81
8	Obnova území postiženého mimořádnou událostí.....	82
8.1	Dokumentace a vyhodnocení povodní.....	82
8.2	Odstranění povodňových škod.....	82
8.3	Obnova území po povodni.....	83
8.4	Obnova území postiženého havárií nebo jinou živelní pohromou.....	84
8.5	Shrnutí.....	85
9	Krizový štáb obce	86
9.1	Krizový štáb obce.....	86
9.1.1	Krizový štáb obce při přípravě na řešení krizových situací.....	87
9.1.2	Krizový štáb obce při likvidaci následků mimořádných událostí a krizových situací.....	87
9.2	Procesy probíhající v krizovém štábu.....	90
9.2.1	Rozhodovací procesy v krizovém štábu.....	90
9.2.2	Dokumentační činnost krizového štábu obce.....	91
9.3	Shrnutí.....	95
10	Odborná příprava krizového štábu obce.....	96
10.1	Plánování odborné přípravy.....	97
10.2	Plán provedení cvičení.....	98
10.3	Provedení a vyhodnocení cvičení.....	102
10.4	Shrnutí.....	103
11	Závěr	104
12	Přehled použité a související literatury.....	105
	Přehled použitých zkratk.....	110
	Přílohy.....	111

1 Úvod

Ochrana obyvatelstva je součástí základních povinností státu, které jsou vymezeny jako zajištění svrchovanosti a územní celistvosti státu a ochrana jeho demokratických základů, a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot [38].

K ochraně obyvatelstva se využívají opatření civilní ochrany¹, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku.

V denní praxi je strohost právního vymezení vnímána v širších souvislostech. Jsou to aktivity v oblasti plánování, organizování a realizace opatření k předcházení vzniku mimořádných událostí, zajištění připravenosti na zdolávání jejich následků a samotného procesu řešení odezvy na mimořádné události a krizové situace.

Naplnění základních povinností státu v oblasti jeho bezpečnosti, tedy i ochranu obyvatelstva, zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Orgánům veřejné správy a právníkům a fyzickým osobám je v této souvislosti uložena povinnost podílet se na zajišťování bezpečnosti České republiky.

Obec, jak známo, je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Prostorově je vymezena katastrálním územím. Z právního hlediska je to veřejnoprávní korporací, která vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese za to odpovědnost. Obec pečuje o rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Obec je základním článkem veřejné správy ve státě. Z bezpečnostního hlediska má obec povinnost pečovat o svůj majetek, ale také o záležitosti bezpečnosti svých obyvatel.

Z pozice státu je obec k obyvatelstvu a právníkům osobám na svém území nejbližší. Podíl fyzických osob, obyvatel obce, na zajišťování bezpečnosti obce se může odvíjet v různých oblastech lidské činnosti. Jednou z nich je spolupráce občanských sdružení s obcí.

Na zajišťování bezpečnosti obce se podílí rovněž členové sboru dobrovolných hasičů obce. Odborně a zdravotně způsobilá část členské základny bývá zapojena do jednotky sboru dobrovolných hasičů obce. Další členové mohou personálně posílit zařízení civilní ochrany, které obec zřídí.

Speciálně připravení členové sboru se mohou spolupodílet na zajišťování komplexní bezpečnosti fyzických i právníků osob v obci. Mohou spolupůsobit při přípravě a realizaci protipovodňových opatření, zpracovávání bezpečnostní dokumentace, činnosti v krizovém štábu obce, preventivně výchovné činnosti k ochraně obyvatelstva obce a zaměstnanců podniků.

Speciální příprava vyžaduje nabytí znalostí z organizace a řízení veřejné správy obecně, zásad bezpečnostní politiky, prosazované na nejnižších úrovních veřejné

---

¹ Čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I), přijatého v Ženevě dne 8. června 1977 a publikovaného sdělením pod č. 168/1991 Sb.

správy. Neméně významná je znalost opatření k předcházení vzniku mimořádných událostí, zdolávání jejich následků a s tím spojenou ochranu obyvatelstva.

V nezbytně nutném rozsahu lze nalézt potřebné informace v následujícím textu. Výkladová část textu je doplněna osvětujícími příklady. Pro potřebu této publikace byla zvolena fiktivní obec Botice. Její bezpečnostní situace je zaznamenána v krizové kartě a doplněna mapovým podkladem. Pro praktickou část speciální odborné přípravy je publikace doplněna Zaměřením k provedení odborné přípravy krizového štábu obce.

2 Organizace a řízení bezpečnosti v obci

Odborná spolupráce: Ing. Lenka Maléřová

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Je to také územní celek, který je vymezen hranicemi obce (katastrální území). Z právního hlediska je obec veřejnoprávní korporací - právnická osoba. Má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese za to odpovědnost.

Správu obce samostatně vykonává zastupitelstvo obce. Je to nejvyšší orgán obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce², např. povodňová komise obce.

Obec je rovněž základním článkem veřejné správy³ ve státě. Své záležitosti spravuje samostatně (dále jen „samostatná působnost“). Mimo samostatnou působnost plní orgány obce zákonem svěřené úkoly za stát. Tato činnost se označuje jako výkon státní správy v přenesené působnosti.⁴

V praxi rozlišujeme obec základního typu, obec s pověřeným obecním úřadem a obec s rozšířenou působností. V ČR je 6 251 obcí⁵, 389 obcí s pověřeným obecním úřadem a 205 obcí s rozšířenou působností [58].

Působnost obce v oblasti bezpečnosti souvisí s tím, že obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. V těchto souvislostech lze dovodit, že i záležitosti bezpečnosti.

2.1 Úkoly obce při zajišťování bezpečnosti obce

Všeobecně platí, že orgány územních samosprávných celků jsou povinny se podílet na zajišťování bezpečnosti České republiky [48]. Orgány obce zajišťují připravenost obce na mimořádné události [52]. Patří zde např. ochrana před požáry [65], ochrana před povodněmi [55], ochrana veřejného pořádku [48], a další. Obec se rovněž podílí na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva [52].

Pro plnění úkolů v oblasti bezpečnosti může obec, resp. její orgány, zřizovat např.:

- obecní policii,
- jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, dále jen „jednotku SDH obce“,
- zařízení civilní ochrany,
- krizový štáb obce a
- povodňovou komisi obce.

² Obcím, kterým byl přiznán statut města, nebo městyse, fungují obdobně.

³ Veřejná správa se dělí na státní správu a samosprávu.

⁴ § 61 a následující zákona č. 128/2000 Sb.

⁵ http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0201.pdf

V rámci připravenosti na mimořádné události a krizové situace má obec za povinnost seznamovat právnické a fyzické osoby:

- s charakterem možného ohrožení v obci,
- s připravenými opatřeními k záchranným a likvidačním pracím,
- s připravenými krizovými opatřeními, a
- opatřeními ochrany obyvatelstva a se způsobem jejich provedení [52, 53].

Obecní úřad je dotčeným orgánem z hlediska ochrany obyvatelstva při rozhodování o umístování a povolování staveb, změnách staveb a změnách v užívání staveb, odstraňování staveb a při rozhodování o povolení a odstraňování terénních úprav a zařízení.

Provádění záchranných a likvidačních prací má zpravidla neodkladný charakter, oblast přípravy na mimořádné události, resp. krizové situace, má charakter preventivní. Jednotlivá opatření jsou naplňována v kratším, či delším časovém horizontu.

Bezpečnostní opatření v dlouhodobém časovém horizontu jsou uplatňována v rámci strategického plánování rozvoje obce, resp. v rámci územního plánování. K zajištění rozvoje obce se zpracovává územní plán obce [66] a strategický plán rozvoje obce.

Veřejný pořádek v obci

K povinnostem obcí patří zajišťování veřejného pořádku [48]. Obec může v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou stanovit:

- k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku např.
  - které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase vyhláškou určených, nebo
  - na některých veřejných prostranstvích v obci zákaz konání takovýchto činností,
- závazné podmínky k zajištění veřejného pořádku při pořádání, průběhu a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték,
- podmínky k udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, k ochraně životního prostředí, zeleně v zástavbě a ostatní veřejné zeleně a k užívání zařízení obce sloužících potřebám veřejnosti.

Obec rovněž v samostatné působnosti ve svém územním obvodu pečuje o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jedná se především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku může starosta obce požadovat spolupráci od Policie ČR.

K řešení záležitostí bezpečnosti a veřejného pořádku může obec zřídit obecní policii. Samotné zřízení a činnost obecní policie pak upravuje zákon o obecní policii [60]. Podle tohoto zákona obecní policie:

- je orgánem obce,
- zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce,
- spolupracuje s Policií ČR, státními orgány a orgány územních samosprávných celků,
- může jí svěřené úkoly plnit i na území jiné obce.

Je-li obecní policie zřízena obcí, která je městem nebo statutárním městem, a v hlavním městě Praze, se označuje jako městská policie.

Obecní policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a plnění dalších úkolů rovněž:

- přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku,
- dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití,
- dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení obce,
- podílí se na dohledu na bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích,
- podílí se na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a činí opatření k jeho obnovení,
- podílí se na prevenci kriminality v obci,
- provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci,
- odhaluje přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednávání je v působnosti obce
- apod.

Obecní policii řídí starosta nebo jiný člen zastupitelstva obce pověřený zastupitelstvem obce. Na návrh osoby pověřené řízením obecní policie může zastupitelstvo obce pověřit plněním některých úkolů při řízení obecní policie určeného strážníka.

Záchranné práce v obci a pomoc obyvatelstvu v nouzi

Pro hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech zřizuje obec jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, dále jen „jednotku SDH obce“ [65]. Mimo hašení požárů a záchranné práce, se jednotka SDH obce podílí na zabezpečení úkolů civilní ochrany a ochrany obyvatelstva, zejména⁶:

- evakuaci obyvatel,
- označování oblastí s výskytem nebezpečných látek,

---

⁶ § 30 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

- varování obyvatel,
- dekontaminaci postižených obyvatel nebo majetku,
- zajištění podmínek pro jeho nouzové přežití a
- humanitární pomoci obyvatelstvu [42].

Obec udržuje akceschopnost jednotky SDH obce, zabezpečuje odbornou přípravu jejích členů, materiální a finanční potřeby jednotky a další náležitosti [42].

Zařízení civilní ochrany

K plnění úkolů obce spojených se zajišťováním připravenosti obce na mimořádné události, prováděním záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva, které jsou svěřené obecnímu úřadu⁷, může obec využít zařízení civilní ochrany, dále jen „ZCO“. V takovém případě se může zařízení civilní ochrany podílet na:

- organizování přípravy obce na mimořádné události,
- provádění záchranných a likvidačních prací s IZS,
- zajišťování varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím,
- hospodaření s materiálem civilní ochrany,
- poskytování podkladů a informací potřebných ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu hasičskému záchrannému sboru kraje,
- zajišťování nouzového přežití obyvatel obce,
- vedení evidence a provádění kontroly staveb civilní ochrany nebo staveb dotčených požadavky civilní ochrany v obci.

Zařízením civilní ochrany⁸ se rozumí organizační útvary obcí nebo právnických osob, které nemají právní subjektivitu. Jedná se o organizační strukturu, kterou tvoří zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a tomu odpovídající věcné prostředky.

Nutno poznamenat, že využití ZCO je v praxi obcí velmi málo využíváno.

Krizový štáb obce

Krizový štáb obce je pracovním orgánem starosty obce pro přípravu na krizové situace a jejich řešení⁹. Tvoří jej starosta obce a další členové krizového štábu. Starosta obce je předsedou krizového štábu.

Další podrobnosti k dané problematice jsou uvedeny v kapitole 9.

Povodňová komise obce

Povodňovým orgánem obce za povodně je povodňová komise, kterou zřizuje obecní rada. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Další podrobnosti k dané problematice jsou uvedeny v kapitole 5.

⁷ § 15 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb.

⁸ § 2 zákona č. 239/2000 Sb.

⁹ § 21 odst. 2 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb.

2.2 Obec při zajišťování obrany státu

Pro zajišťování obrany státu plní obec v přenesené působnosti zejména následující:

- poskytuje údaje pro zabezpečení obrany státu podle požadavků nadřízených orgánů,
- zabezpečuje výběr a povolávání fyzických osob k pracovním výpomocím nebo k pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu,
- podílí se na zabezpečení dodání určených věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu,
- plní úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností,
- poskytuje potřebnou součinnost v případě výcviku ozbrojených sil mimo území vojenských újezdů;
- sepisuje škody, které vznikly v přímé souvislosti s výcvikem ozbrojených sil nebo s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu, způsobené právními a fyzickými osobám a škody způsobené na majetku obce,
- uplatňuje požadavky na přípravu občanů k obraně státu u krajského úřadu cestou obecního úřadu obce s rozšířenou působností a organizují jejich přípravu,
- plní úkoly spojené s evakuací obyvatel a poskytují potřebnou součinnost při ochraně majetku evakuovaných osob. [50]

S ohledem na současnou geopolitickou situaci jsou úkoly obrany státu z pozice obce realizovány v minimálním rozsahu.

2.3 Další prvky územní veřejné správy

Česká republika se člení na obce. Obce jsou základními územními samosprávnými celky. Vyššími územními samosprávnými celky jsou kraje. Územní samosprávné celky (ÚSC) jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu.¹⁰ Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku, tj. kraje. ÚSC jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.

ÚSC jsou spravovány zastupitelstvem. Členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na období čtyř let. Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech samosprávy. V mezích své působnosti může vydávat obecně závazné vyhlášky. Státní správu vykonávají orgány samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon. Pak se jedná o výkon státní správy v přenesené působnosti.

2.3.1 Obec s rozšířenou působností

Obce s rozšířenou působností, dále jen „ORP“, jsou mezičlánkem přenesené působnosti státní správy mezi kraji a obcemi.

¹⁰ Článek 99 až 105 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.

Obecní úřady ORP mají oproti ostatním obecním úřadům některé oblasti působnosti navíc, a to jak pro svůj vlastní správní obvod, tak i pro další obce v okolí. Správní obvody rozšířené působnosti ORP jsou vymezeny vyhláškou [46]. ORP jsou hovorově někdy označovány jako „malé okresy“.

Problematické je, že ORP vykonávají rozšířenou přenesenou působnost současně jak pro území, jehož obyvatelé zastupitelstvo této obce volili, tak pro území, jehož obyvatelé na jeho složení nemají vliv, což může vést ke střetu zájmů.

V přenesené působnosti ORP například vykonávají činnosti v následujících oblastech:

- evidence obyvatel,
- vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, technických průkazů,
- vydávání živnostenských oprávnění,
- výplata sociálních dávek,
- péče o staré a zdravotně postižené,
- vodoprávní řízení, odpadové hospodářství a ochrana životního prostředí,
- státní správa na úseku lesů, myslivosti a rybářství,
- doprava a silniční hospodářství (evidence motorových vozidel, silniční správní úřad, evidence bodů za přestupky v silničním provozu atd.),

Na úrovni obcí s rozšířenou působností se pro plnění úkolů v oblasti bezpečnosti zřizují:

- bezpečnostní rada ORP,
- krizový štáb ORP a
- povodňová komise ORP.

2.3.2 Kraj

Kraj je veřejnoprávní korporací. Je samostatně spravován zastupitelstvem kraje. Dalšími orgány kraje jsou rada kraje, hejtman kraje a krajský úřad. Orgánem kraje je též zvláštní orgán kraje zřízený podle zákona (např. povodňová komise kraje).

Kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, tedy i o bezpečnost v kraji. Kraj spravuje své záležitosti samostatně (samostatná působnost). Státní správu v přenesené působnosti vykonávají zákony stanovené orgány kraje.

Zastupitelstvo kraje může v samostatné působnosti ukládat povinnosti fyzickým a právnickým osobám obecně závaznou vyhláškou kraje. Rada kraje upravuje záležitosti přenesené působnosti vydáním nařízení kraje. Obecně závazná vyhláška kraje a nařízení kraje nabývá platnosti dnem vyhlášení ve Věstníku právních předpisů kraje.

Pro plnění úkolů v oblasti bezpečnosti mohou příslušné orgány kraje zřizovat:

- zdravotnickou záchrannou službu [59],

- bezpečnostní radu kraje [25, 53],
- krizový štáb kraje [25, 53],
- povodňovou komisi kraje [55].

2.4 Systém krizového řízení

Krizovým řízením¹¹ ve veřejné sféře se rozumí souhrn činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a na plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo ochranou kritické infrastruktury - viz Obrázek 2.1.

Obr. 2.1 Zjednodušený model managementu krizových situací

Orgán krizového řízení je zákonem stanovený orgán veřejné správy.¹² Systém krizového řízení státu rozlišuje orgány krizového řízení s celostátní působností a orgány krizového řízení s územní působností. Situaci zjednodušeně znázorňuje schéma na Obrázku 2.2.

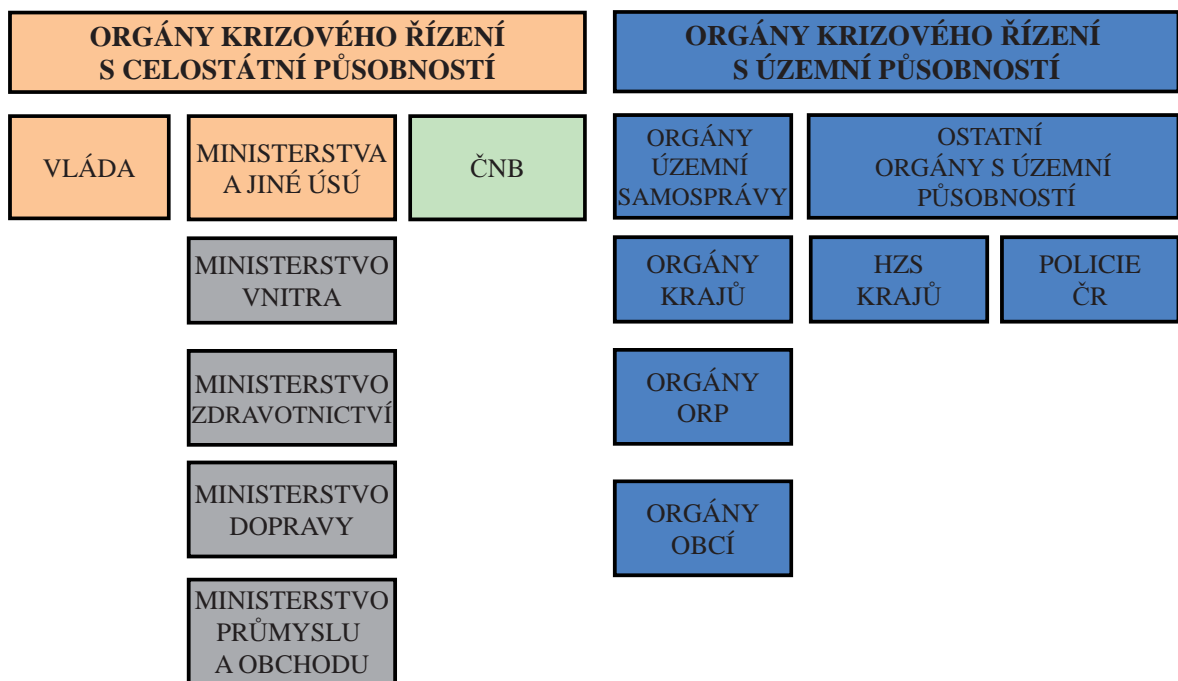
Krizové řízení je spojeno s přípravou na vyhlášení a vyhlášením krizových stavů. Rozlišujeme:

- stav nebezpečí [53],
- nouzový stav [38],
- stav ohrožení státu [38] a
- válečný stav [37].

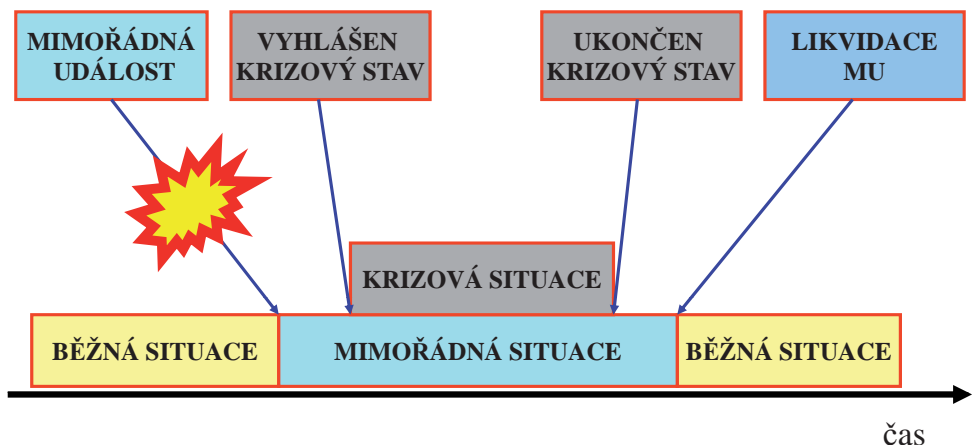
Vyhlášení krizového stavu představuje vymezení souboru opatření (krizová opatření), která platí omezenou dobu na vymezeném území, a která mají umožnit překonání situace, která nastala v souvislosti se vznikem mimořádné události velkého rozsahu, narušením kritické infrastruktury nebo výskytem jiného nebezpečí - viz Obrázek 2.3.

¹¹ § 2 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb.

¹² Hlava II zákona č. 240/2000 Sb.

Obr. 2.2 Struktura orgánů krizového řízení v ČR

Obr. 2.3 Schematické vymezení krizové situace¹³

Dosud nejčastěji vyhlášeným krizovým stavem byl stav nebezpečí a nouzový stav, a to v souvislosti s výskytem živelních pohrom.

2.4.1 Orgány krizového řízení s územní působností

K orgánům krizového řízení s územní působností patří zejména určené orgány územních samosprávných celků, hasičské záchranné sbory krajů a Policie ČR. Nutno poznamenat, že úkoly orgánů územních samosprávných celků v krizovém řízení jsou úkoly plněné v rámci výkonu státní správy v přenesené působnosti.

¹³ Pod pojmem mimořádná situace se rozumí souhrn okolností, které jsou důsledkem vzniku mimořádné události. Může to být např. kolaps dopravy, omezení prodejní doby, apod. Časově se mimořádná situace vymezuje obdobím zdolávání následků mimořádné události.

Orgány krizového řízení kraje

Krizové řízení v kraji zajišťují zejména hejtman kraje a krajský úřad.

Hejtman zajišťuje připravenost kraje na řešení krizových situací. V jejím rámci řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděná územními správními úřady s působností na území kraje, orgány obcí s rozšířenou působností, orgány obcí nebo právníckými osobami a fyzickými osobami.

Hejtman k plnění svěřených úkolů v krizovém řízení:

- zřizuje a řídí bezpečnostní radu kraje,
- zřizuje a řídí krizový štáb kraje,
- schvaluje krizový plán kraje.

Za zákonem stanovených podmínek, může hejtman, v případě, že jsou ohroženy životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí, vyhlásit stav nebezpečí.¹⁴ Za stavu nebezpečí je hejtman oprávněn např. nařídit:

- pracovní povinnost, pracovní výpomoc nebo poskytnutí věcného prostředku pro řešení krizové situace,
- bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace,
- přednostní zásobování dětských, zdravotnických a sociálních zařízení, ozbrojených sil, bezpečnostních sborů nebo složek integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“), podílejících se na plnění krizových opatření, a v nezbytném rozsahu také prvků kritické infrastruktury,
- evakuaci obyvatelstva,
- zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezeném místě nebo území.

Krajský úřad v rámci krizového řízení spolupracuje s hasičským záchranným sborem kraje při zpracování krizového plánu kraje a plní úkoly jemu v krizovém plánu kraje vymezené. K připravenosti na krizové situace zřizuje pracoviště krizového řízení.

Ostatní orgány kraje se na plnění úkolů v krizovém řízení podílejí.

Hasičský záchranný sbor kraje

Hasičský záchranný sbor kraje (dále jen „HZS kraje“) při přípravě na krizové situace a jejich řešení zejména:

- organizuje součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji,
- vede přehled možných zdrojů rizik a provádí analýzy ohrožení,
- zpracovává krizový plán kraje,
- zpracovává krizové plány obcí s rozšířenou působností,

¹⁴ § 3 zákona č. 240/2000 Sb.

- seznamuje obce a právnické nebo fyzické osoby na jejich žádost
  - s charakterem možného ohrožení,
  - s připravenými krizovými opatřeními a
  - se způsobem provedení připravených krizových opatření,
- vytváří podmínky pro činnost krizového štábu kraje,
- vytváří podmínky pro činnost krizových štábů obce s rozšířenou působností,
- vede evidenci o přechodných změnách pobytu osob v kraji,
- předává údaje o přechodných změnách pobytu osob v kraji Ministerstvu vnitra,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob v kraji za stavu nebezpečí.

HZS kraje je oprávněn, za zákonem stanovených podmínek¹⁵, vyžadovat, shromažďovat a evidovat pro potřeby přípravy na krizové situace řadu údajů, např. údaje o:

- kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení,
- předmětu a rozsahu činnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob v oblasti výroby a služeb, počtech zaměstnanců a jejich kvalifikaci,
- množství, složení a umístění vyráběných, používaných nebo skladovaných nebezpečných látek,
- množství zadržené vody ve vodních nádržích,
- počtech a typech dopravních, mechanizačních a výrobních prostředků ve vlastnictví právnických osob a fyzických osob a druzích vyrobené nebo zachycené přírodní energie,
- stavbách, které jsou určeny k ochraně obyvatelstva při krizových situacích, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů.

Může tak činit tehdy jsou-li tyto údaje nezbytné pro zpracování krizových plánů pro přípravu a řešení krizových situací. HZS kraje tyto údaje pak poskytuje Ministerstvu vnitra, hejtmanovi a starostovi obce s rozšířenou působností na jejich žádost.

Policie České republiky

Policie České republiky, (dále jen „PČR“), zajišťuje připravenost k řešení krizových situací spojených s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem na území kraje. Spolupracuje přitom s ostatními orgány krizového řízení v kraji a dalšími organizacemi, jejichž součinnost je nutná k plnění úkolů krizového řízení PČR.

---

¹⁵ § 15 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

Orgány obce s rozšířenou působností

Úkoly v krizovém řízení ve správním obvodu obce s rozšířenou působností zajišťuje zejména starosta obce s rozšířenou působností a obecní úřad ORP.

Starosta ORP v rámci úkolů v krizovém řízení řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděná územními správními úřady s působností ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, orgány obcí, právníckými osobami a fyzickými osobami ve správním obvodu obce s rozšířenou působností. K zabezpečení těchto úkolů ve správním obvodu obce s rozšířenou působností:

- zřizuje a řídí bezpečnostní radu obce s rozšířenou působností
- organizuje přípravu správního obvodu obce s rozšířenou působností na krizové situace a podílí se na jejich řešení,
- schvaluje krizový plán obce s rozšířenou působností,
- zřizuje a řídí krizový štáb obce s rozšířenou působností.

Za krizové situace zajišťuje provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce s rozšířenou působností a plnění úkolů stanovených hejtmanem a dalšími orgány krizového řízení. Obecní úřad obce s rozšířenou působností plní v krizovém řízení zejména následující úkoly:

- spolupracuje s HZS při zpracování krizového plánu kraje a při zpracování krizového plánu obce s rozšířenou působností,
- plní úkoly stanovené jemu v krizovém plánu obce s rozšířenou působností,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob a předává údaje v ní vedené HZS kraje,
- vede přehled možných zdrojů rizik a v rámci prevence odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace.

K plnění úkolů v krizovém řízení zřizuje obecní úřad obce s rozšířenou působností pracoviště krizového řízení.

Ostatní orgány obce s rozšířenou působností se na plnění úkolů v krizovém řízení podílejí.

Orgány obce

Úkoly v krizovém řízení na úrovni obcí plní zejména starosta obce a obecní úřad. Starosta obce zajišťuje připravenost obce na řešení krizových situací. Pro plnění těchto úkolů a úkolů při řešení krizových situací může zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán.

Za krizové situace zajišťuje starosta obce provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce, a dále zejména:

- zabezpečuje varování a informování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,

- nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce,
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva.

Obecní úřad v rámci úkolů v krizovém řízení zejména:

- organizuje přípravu obce na krizové situace,
- poskytuje obecnímu úřadu ORP podklady ke zpracování krizového plánu obce s rozšířenou působností,
- vede za krizových situací evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob,
- podílí se na zajištění veřejného pořádku,
- plní další úkoly stanovené krizovým plánem obce s rozšířenou působností.

Obecní úřad rovněž seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

Ostatní orgány obce se na plnění úkolů v krizovém řízení podílejí.

2.5 Shrnutí

Obec je neopomenutelným účastníkem při zajišťování bezpečnosti svých občanů, resp. dalších fyzických a právnických osob, vyskytujících se buď trvale, nebo dočasně na jejím území.

Na zajišťování úkolů při přípravě na mimořádné události, záchranné a likvidační práce a ochranu obyvatelstva v obci se vedle orgánů obce podílí řada dalších institucí, např. obecní policie, jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, zařízení civilní ochrany, krizový štáb obce a povodňové orgány obce.

Neméně významná je při zajišťování bezpečnosti obce pomoc a spolupráce ze strany občanských sdružení v obci. Úkoly k zajištění bezpečnosti ve svém území zajišťují orgány obce za všech situací - běžné, mimořádné i krizové.

3 Ochrana zaměstnanců v podniku při mimořádných situacích

Odborná spolupráce: Ing. Danuše Kratochvílová

Za ochranu zaměstnanců v podniku při mimořádných situacích odpovídá zaměstnavatel. Zaměstnavatelem se rozumí právnická nebo podnikající fyzická osoba, která zaměstnává fyzickou osobu v pracovněprávním vztahu (zaměstnanec). Zaměstnavatel může zaměstnance zaměstnávat také v jiném vztahu než pracovněprávním, např. se jedná o vztah mezi družstvem a jeho členy [62].

Úkolem zaměstnance je vykonávat určitou závislou činnost pro zaměstnavatele, za kterou mu přísluší mzda či plat. Vykonávání činnosti má být prováděno tak, aby byla zajištěna bezpečnost a ochrana zdraví při práci. Zaměstnanec je proto prokazatelně seznamován např. s pravidly, směrnicemi, pokyny, opatřeními apod., které musí respektovat, a kterými se musí řídit a v souladu s nimi postupovat, a to jak při předcházení mimořádným situacím, tak během nich.

3.1 Všeobecná bezpečnost práce

Bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci je povinen zajistit zaměstnavatel. Činí tak s ohledem na rizika možného ohrožení života a zdraví zaměstnanců, která se týkají výkonu práce (dále jen „rizika“) [56]. Pokud na jednom pracovišti plní úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, jsou zaměstnavatelé:

- povinni vzájemně se písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních k ochraně před jejich působením, která se týkají výkonu práce a pracoviště, a
- spolupracovat při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro všechny zaměstnance na pracovišti.

Povinnost zaměstnavatele zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci se vztahuje na všechny fyzické osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích. Náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je povinen hradit zaměstnavatel. Zaměstnavatel je tudíž povinen vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům.

Prevenčí rizik se rozumí všechna opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik. Při přijímání a provádění technických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik, je zaměstnavatel povinen vycházet ze všeobecných preventivních zásad, kterými se rozumí mimo jiné i přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany před riziky oproti prostředkům individuální ochrany.

Není-li možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce, je zaměstnavatel povinen

poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky (dále jen „OOPP“), které musí udržovat v použitelném stavu a kontrolovat jejich používání. OOPP jsou ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem [27].

Zaměstnavatel je také povinen přijmout opatření pro případ:

- zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry, povodně, a jiná vážná nebezpečí a
- evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí.

Zaměstnavatel je povinen zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména poskytovatele zdravotnické záchranné služby, hasičského záchranného sboru kraje a Policie České republiky a organizují evakuaci zaměstnanců.

V souvislosti s epidemií může být vyhlášena karanténa. Karanténou se rozumějí izolace a mimořádná opatření při epidemii a nebezpečí jejího vzniku.

Povinností zaměstnavatele je zajistit všem zaměstnancům dostatečné, přiměřené a srozumitelné informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a o přijatých opatřeních, zejména ke zdolávání požárů, poskytnutí první pomoci a evakuaci fyzických osob v případě mimořádných událostí. Za tímto účelem zajišťuje školení o právních a ostatních předpisech a soustavně vyžaduje a kontroluje jejich dodržování. Přitom určuje obsah a četnost školení, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení.

Každý zaměstnanec je povinen dbát, podle svých možností, o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci.

Povinností zaměstnance je též oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by bezprostředně a závažným způsobem mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich zamezení.

3.2 Ochrana před požáry

Každý, tudíž i zaměstnanec, je povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozil život a zdraví osob, zvířata a majetek. Při zdolávání požárů, živelních pohrom a jiných mimořádných událostí je povinen poskytovat za stanovených podmínek přiměřenou osobní a věcnou pomoc [41, 65].

Pro zajišťování ochrany zaměstnanců před požáry zaměstnavatel především obstarává a zabezpečuje v potřebném množství a druzích požární techniku, věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení. A to se zřetelem na

požární nebezpečí provozované činnosti a udržovat je v provozuschopném stavu. Zaměstnavatel rovněž vytváří podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce, zejména udržuje volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty a volný přístup k nouzovým východům, k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, k věcným prostředkům požární ochrany a k ručnímu ovládnutí požárně bezpečnostních zařízení.

Zaměstnavatel též musí označovat pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně. Jeho povinností je také bezodkladně oznamovat územně příslušnému operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje každý požár vzniklý při činnostech, které provozuje, nebo v prostorách, které vlastní nebo užívá.

Zaměstnanec pro zvýšení své ochrany před požáry si musí počínat tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru, plnit příkazy a dodržovat zákazy týkající se požární ochrany na označených místech.

V souvislosti se zdoláváním požáru je každý povinen:

- provést nutná opatření pro záchranu ohrožených osob,
- uhasit požár nebo provést nutná opatření k zamezení jeho šíření,
- ohlásit neodkladně na určeném místě zjištěný požár nebo zabezpečit jeho ohlášení,
- poskytnout, na výzvu velitele zásahu, osobní příp. věcnou pomoc jednotce požární ochrany.

Zaměstnavatel, který provozuje činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím, mimo jiné např.:

- stanovuje z hlediska požární bezpečnosti požadavky na odbornou kvalifikaci osob pověřených obsluhou, kontrolou, údržbou a opravami technických a technologických zařízení,
- zabezpečuje provádění prací, které by mohly vést ke vzniku požáru, pouze osobami s příslušnou kvalifikací,
- musí mít k dispozici požárně technické charakteristiky vyráběných, používaných, zpracovávaných nebo skladovaných látek a materiálů potřebné ke stanovení preventivních opatření k ochraně života a zdraví osob a majetku.

Pravidelné školení zaměstnanců o požární ochraně a odbornou přípravu zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek, jakož i preventivistů požární ochrany rovněž zajišťuje zaměstnavatel. Školení se provádí zvlášť pro vedoucí zaměstnance a zvlášť pro ostatní zaměstnance. Školení zaměstnanců kromě dalších skutečností obsahuje seznámení s:

- požárním nebezpečím vznikajícím při činnostech provozovaných zaměstnavatelem v místě výkonu práce zaměstnance,
- požárním řádem,
- požárními poplachovými směrnicemi,

- požárním evakuačním plánem (upravuje postup při evakuaci osob, zvířat a materiálu z objektů zasažených nebo ohrožených požárem) a
- další dokumentací obsahující stanovení podmínek požární bezpečnosti při činnostech vykonávaných na pracovišti.

Pro objekty a prostory, ve kterých jsou složité podmínky pro zásah nebo kde se provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím, se zpracovává dokumentace zdolávání požárů, která upravuje zásady rychlého a účinného zdolávání požárů a záchrany osob, zvířat a majetku.

Zaměstnavatel, který provozuje činnosti s vysokým požárním nebezpečím, zabezpečuje prostřednictvím odborně způsobilé osoby posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob, zvířat a majetku a plnění dalších povinností na úseku požární ochrany.

V prostorách s nejméně třemi zaměstnanci, ve kterých zaměstnavatel provozuje činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím, se zřizují preventivní požární hlídky. Jejich úkolem je dohlížet na dodržování předpisů o požární ochraně a v případě vzniku požáru provést nutná opatření k záchraně ohrožených osob, přivolat jednotku požární ochrany a zúčastnit se likvidace požáru. Provedení preventivní požární prohlídky se dokládá záznamem nejlépe do požární knihy.

Pokud zaměstnavatel provozuje činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím, může HZS kraje určit, že zřizuje jednotku hasičského záchranného sboru podniku (dále jen „jednotku HZSP“).

Jednotka HZSP je prioritně určena k provádění požárních zásahů a záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Vybavení jednotky HZSP a počet zaměstnanců podniku, kteří mimo jiné při zásahu na místě požáru nebo při záchranných pracích při živelní pohromě nebo jiné mimořádné události plní rozkazy velitele zásahu a pokyny svých nadřízených, stanoví HZS kraje.

3.3 Ochrana zaměstnanců nebezpečných podniků

Pokud je zaměstnavatel zahrnut do havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu, tak je povinen zajistit vůči svým zaměstnancům dotčeným předpokládanou mimořádnou událostí následující opatření:

- informování o hrozících mimořádných událostech a plánovaných opatřeních,
- varování, evakuaci, popřípadě ukrytí,
- organizování záchranných prací,
- organizování přípravy k sebeochraně a vzájemné pomoci. [52]

V souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a s jejich přípravou je povinností zaměstnavatele poskytnout osobní nebo věcnou pomoc.

Jestliže dojde k mimořádné události v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a při jejich

přepравě nebo při nakládání s nebezpečnými odpady (dále jen „havárie“), je zaměstnavatel, který je vlastníkem, správcem nebo uživatelem uvedených zařízení, budov, látek nebo odpadů, povinen provádět neprodleně záchranné a likvidační práce a vůči svým zaměstnancům zajistit též výše uvedená opatření.

Kromě toho zabezpečuje asanační práce a zneškodnění odpadů, které vznikly v důsledku havárie i v důsledku její likvidace.

3.4 Ochrana zaměstnanců před povodněmi

Zaměstnavatelé, kteří jsou vlastníky pozemků a staveb (nemovitostí), dále jen „objekty“, které se nacházejí v záplavovém území nebo které zhoršují průběh povodně:

- zajišťují záchranu osob a svého majetku (varování a evakuace zaměstnanců, evakuace majetku, např. materiálu, techniky, strojů),
- zpracovávají povodňový plán nemovitosti,
- umožňují vstup, případně vjezd na své pozemky, popřípadě stavby těm, kteří řídí, koordinují a provádějí zabezpečovací a záchranné práce,
- přispívají, na příkaz povodňových orgánů, osobní a věcnou pomocí k ochraně životů a majetku před povodněmi a
- řídí se dalšími příkazy povodňových orgánů. [55]

Záchrannými pracemi za povodně rozumíme technická a organizační opatření prováděná v bezprostředně ohrožených nebo již zaplavených územích:

- k záchraně životů a majetku, zejména ochrana a evakuace obyvatelstva/zaměstnanců z těchto území,
- péči o ně po nezbytně nutnou dobu,
- zachraňování majetku a jeho přemístění mimo ohrožené území.

Záchranné práce v případech, kdy jsou ohroženy lidské životy, veřejný život nebo hospodářské zájmy jako doprava, zásobování, spoje, zdravotnictví, zajišťují povodňové orgány.

Povodňový plán objektu

Povodňový plán objektu, řeší přípravu na povodně a stanoví:

- organizační,
- operativní,
- technická a
- provozní opatření,

k záchraně zaměstnanců, materiálních hodnot daného objektu. Jedná se např. o včasné ukončení pracovních procesů, zabezpečení nebezpečných látek ohrožujících životní prostředí a odplavitelného materiálu. Při realizaci těchto opatření se v maximálně možné míře využívají vlastní síly (zaměstnanci) a prostředky

(manipulační, dopravní a specializované) podle povahy provozně-technologických procesů.

Povodňový plán objektu by měl zejména obsahovat:

- údaje o stavbě (nemovitosti), která se nachází v záplavovém území,
- popis, co by mohlo být zaplaveno; co lze odstranit (např. plot), čím a jak rychle,
- konkrétní možné zabezpečovací práce nemovitosti - popis aktivit zaměstnavatele, příp. zaměstnance, postup povodňového orgánu (např. budování mobilního povodňového hrazení, hráze z pytlů s pískem),
- počet osob, které se v nemovitosti nacházejí,
- způsoby vyhlašování stupňů povodňové aktivity (údaje poskytne příslušný povodňový orgán),
- systém vyrozumění vlastního managementu,
- uvedení potřebných kontaktů např. na příslušné povodňové komise, složky IZS,
- varování zaměstnanců,
- evakuace osob a příp. majetku - popsat kam se bude evakuovat, po jaké trase, způsob přepravy, zda vlastními dopravními prostředky či jiný způsob přepravy (nutná spolupráce s příslušným povodňovým orgánem),
- další údaje dle potřeby.

Povodňový plán objektu se vypracovává minimálně ve dvou vyhotoveních. Jedno zůstává vlastníku stavby (nemovitosti), druhé má být uloženo u příslušného povodňového orgánu, který tento dokument zapracuje do povodňového plánu obce.

Za aktuálnost údajů v povodňovém plánu stavby (nemovitosti) je zodpovědný její vlastník.

3.5 Povinnosti zaměstnavatele při mimořádných situacích

Jak již bylo uvedeno, je významnou povinností zaměstnavatele zajišťovat ochranu života a zdraví zaměstnanců, majetku a životního prostředí při mimořádných situacích.

Úkoly při zajišťování připravenosti na krizové situace a jejich řešení, při provádění záchranných a likvidačních prací (dále jen „ZLP“) a při ochraně zaměstnanců vymezuje zaměstnavatelům právní řád [49, 52, 53, 54, 55]. K jejich plnění může zaměstnavatel též zřídit jako svůj pracovní orgán k řešení mimořádných situací např. krizový štáb, havarijní komisi apod.

Pokud je podnik zařazen do systému vyrozumění¹⁶ v rámci havarijního plánu kraje nebo je-li určen krizovým plánem kraje, je o vzniku mimořádné události, kterou je dotčen, informován operačním a informačním střediskem IZS jeho vedoucí.

---

¹⁶ Systém pro předávání informací o hrozící nebo nastalé mimořádné situaci orgánům krizového řízení

Není-li podnik zařazen do systému vyrozumění je „pouze“ varována (např. varovným signálem sirén) a informace získává následně z veřejných informačních prostředků.

Pokud je vedoucí o mimořádné situaci vyrozuměn vnitřní cestou (mimořádná událost vznikne v podniku), zabezpečí informování příslušného operačního a informačního střediska IZS. Případně ověří, zda je operační a informační středisko IZS informováno o této situaci v případě, že je nebo může být ohrožena další podnik nebo okolní obyvatelstvo.

V případě potřeby, podle druhu a charakteru mimořádné situace, vyrozumí o jejím vzniku nebo ohrožení své zástupce, další členy managementu a osoby odpovědné za vnitřní bezpečnost osob a objektů.

Má-li vlastní nebo smluvně zajištěné síly a prostředky k provedení ZLP, zabezpečí jejich povolání. V rámci možností se urychleně dostaví na místo mimořádné situace (popř. vyše svého zástupce) a zde kontaktuje velitele zásahu, kterým je informován o průběhu řešení.

Zaměstnavatel zajistí svým zaměstnancům, dotčeným mimořádnou situací, potřebná ochranná opatření. V případě potřeby a na základě dohody s velitelem zásahu se v rámci svých pravomocí a možností podílí na organizaci a provádění ZLP, a zejména na:

- opatřeních k ochraně obyvatelstva, vč. zaměstnanců,
- zajištění varování osob v prostorách a na území spravovaném zaměstnavatelem,
- zajištění varování osob v přilehlém území před hrozícím nebezpečím (v koordinaci s operačním a informačním střediskem IZS a složkami IZS) a poskytování informací,
- organizaci evakuace osob z ohrožených prostorů spravovaných právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou v koordinaci se složkami IZS, popř. ukrytí osob.

K tomu využívá vlastní interní bezpečnostní dokumentaci, případně plán krizové připravenosti. Plán krizové připravenosti je povinna na výzvu příslušného orgánu krizového řízení zpracovat právnická osoba, která zajišťuje plnění opatření, vyplývající z krizového plánu kraje. V tomto plánu je upravena její příprava k řešení krizových situací. V případě potřeby, na výzvu velitele zásahu, zajistí účast kompetentního zástupce organizace ve štábu velitele zásahu.

Zaměstnavatel je při provádění ZLP povinen:

- poskytnout osobní nebo věcnou pomoc na výzvu velitele zásahu, starosty ORP nebo hejtmana kraje,
- strpět vstup osob provádějících ZLP na pozemky a do staveb a použití nezbytné techniky, provedení terénních úprav, budování ochranných staveb, vyklizení pozemku a odstranění staveb, jejich částí a porostů, pokud je vlastníkem nebo uživatelem nemovitostí.

Pokud došlo u zaměstnavatele k havárii, je dále povinen:

- provádět neprodleně ZLP,
- podílet se na varování osob ohrožených havárií,
- poskytnout veliteli zásahu informace o skutečnostech, které by mohly ohrozit zdraví osob provádějících zásah nebo ostatního obyvatelstva (o výbušninách, nebezpečných chemických látkách a dalších ohrožujících faktorech),
- spolupracovat se složkami IZS, správnými úřady a orgány kraje, ORP a obcí,
- zabezpečit asanační práce včetně zneškodnění odpadů vzniklých v důsledku havárie i její likvidace.

Za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné nebo osobní pomoci náleží právnické osobě peněžní náhrada. Náhradu poskytuje krajský úřad. Náhrada škody se neposkytuje té právnické osobě, která zavinila vznik havárie.

Právnická osoba, která je při vlastnictví, spravování nebo užívání objektů, zařízení a pozemků dotčena prováděním opatření k ochraně obyvatelstva a podílí se na ZLP (např. v zóně havarijního plánování), se v rámci havarijní připravenosti aktivně účastní cvičení v těchto prostorech. Při řešení krizové situace (je vyhlášen krizový stav) je zaměstnavatel povinen [53]:

- poskytnout věcné prostředky potřebné k řešení krizové situace (povinnost ukládá hejtman, při nebezpečí z prodlení starosta, který neprodleně informuje hejtmana),
- splnit úkoly nad rámec opatření uvedených v krizových plánech, pokud mu tyto úkoly uloží hejtman kraje nebo orgány ORP nebo obce.

Při plnění hospodářských opatření za krizových stavů je zaměstnavatel povinen [54]:

a) na základě rozhodnutí vlády, hejtmana nebo starosty ORP:

- dodávat výrobky, práce nebo služby, které jsou předmětem její činnosti nebo podnikání, a to v přiměřeném množství,
- skladovat ve svých prostorách materiál určený pro řešení krizové situace a odstranění jejích následků nebo toto skladování strpět,
- přemístit dopravní a mechanizační prostředky, jakož i výrobní nebo provozní prostředky movité povahy a zásoby na určené místo,

b) na základě zavedení regulace vládou, hejtmanem nebo starostou:

- respektovat stanovení způsobu, jakým bude regulováno množství zboží prodávané spotřebiteli,
- akceptovat stanovení maximálního množství zboží, na něž vznikne spotřebiteli nárok,
- dodržet stanovení okruhu spotřebitelů, kterým budou vybrané položky zboží dodávány přednostně,
- akceptovat regulační opatření, kterými se mění způsob řízení a organizace dopravy.

Nezbytnou dodávku hradí její odběratel. Náklady a výdaje spojené s použitím regulačních opatření nese správní úřad, který regulační opatření vyhlásil. Regulační opatření za nouzového stavu stanoví vláda.

3.6 Shrnutí

Při jakýchkoliv mimořádných situacích v podnicích odpovídá jejich provozovatel za své zaměstnance a další osoby, které se v areálu podniku nacházejí. Provozovatel, resp. zaměstnavatel je povinen vytvořit svým zaměstnancům na pracovišti odpovídající podmínky k výkonu svěřených činností tak, aby zaměstnanci byli co nejméně mimořádnými situacemi ohroženi. Přitom se jak zaměstnavatelé, tak i zaměstnanci řídí platnými právními předpisy.

4 Bezpečnostní situace v obci

Odborná spolupráce: Ing. Antonín Krömer

Bezpečnostní situaci v území¹⁷ charakterizují objektivně existující elementy, které mohou buď přispívat, nebo naopak bránit vzniku mimořádných událostí a zároveň tak určovat možný rozsah jejich následků. V praxi se ve své podstatě jedná o nalezení odpovědí na otázky typu:

- Jaké mimořádné události lze v území očekávat?
- Kde v území lze očekávat jejich vznik?
- Co může být vznikem mimořádné události poškozeno?
- Jaký rozsah poškození lze očekávat?
- Jaké zdroje budou potřeba pro likvidaci následků mimořádné události (odezva)?
- Jaký systém organizace a řízení bude odezva vyžadovat?
- Jak může ovlivnit odezvu časový faktor (doba vzniku, roční období,...)?
- Jak může ovlivnit odezvu počasí? [4]

Zdrojem odpovědí může být, např. havarijní plán kraje [44], případně jiný bezpečnostní dokument [28].

4.1 *Mimořádné události*

Celý historický vývoj lidské společnosti je doprovázen i katastrofami. Katastrofy a různá neštěstí se vyskytovaly, vyskytují a vyskytovat budou.

Z hlediska různých druhů hrozeb bylo lidstvo nejdříve ohrožováno pouze přírodními jevy, tj. událostmi vzniklými působením přírodních sil - např. povodněmi, zemětřesením, vulkanickou činností, extrémními meteorologickými jevy (větrné smrště, sněhové kalamity, extrémní sucho a jiné). S pozdějším rozmachem průmyslové výroby, těžké chemie, dopravy a dalších civilizačních aktivit se začínaly projevovat také hrozby antropogenního charakteru, případně kombinované, které vznikaly kombinací hrozeb výše uvedených.

Přehled významných katastrof a neštěstí ve světě známých z moderní historie:

- katastrofická havárie v jaderné elektrárně v Černobyli (1986),
- teroristický útok na WTC v New Yorku (11. Září 2001),
- tsunami v jihovýchodní Asii (2004),
- hurikán Katrina (New Orleans, 2005),
- zborcení střechy vlivem sněhu u výstavní haly v polském Chorzově (2006),
- zemětřesení a tsunami v Japonsku a následná jaderná havárie (2011),
- a mnoho dalších.

---

¹⁷ Rozuměj i areál podniku; plocha, na které je situováno provozované zařízení apod.

Také České republice se katastrofy a neštěstí nevyhýbají, zde je uveden přehled některých z nich:

- povodně na Moravě v roce 1997,
- povodně v Čechách v roce 2002,
- orkán Kyril v ČR v roce 2007,
- železniční nehoda ve Studénce v roce 2008,
- povodně v Moravskoslezském kraji v roce 2009 a 2010,
- požár v podniku na zpracování plastů v Chropyni - duben 2011,
- a mnoho dalších.

Při posuzování a analýze rizik stojí vždy na jedné straně otázka „CO NÁS OHROŽUJE?“. Tím ohrožujícím faktorem je existence nějakého zdroje rizika - hrozby. Takovým zdrojem rizika může být např. vodní tok, který se může rozvodnit, hráz vodního díla, která se může protrhnout, průmyslový objekt, ze kterého může uniknout nebezpečná látka, drůbeží farma, kde může vzniknout ohnisko nákazy chřipky ptáků, terorista, který může nastražit bombu v nákupním středisku, apod. Na druhé straně stojí „CÍLE OHROŽENÍ“. Ohrožení se vždy posuzuje s ohledem na obyvatelstvo, majetek a životní prostředí.

Aktivací hrozby vznikne mimořádná událost. Aktivací hrozby je skutečnost, že např. dojde k rozvodnění vodního toku, protržení přehrad, úniku nebezpečné látky apod.

Mimořádná událost je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Záchrannými pracemi se rozumí činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin. Likvidačními pracemi se rozumí činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí. [52]

Mimořádná událost (dále jen „MU“) zpravidla vzniká a působí škody na konkrétním území - na území obce.

Mimořádné události mohou být různorodé, jejich možné členění podle živlů je uvedeno v Tabulce 4.1.

Tab. 4.1 Třídění mimořádných událostí dle živelů [39]

Živel	Přírodní	Průmyslové	Sociální
země	zemětřesení, sesuvy	zamoření půdy, radioaktivita, pozemní exploze	dopravní nehody, devastace půdy a lesů
voda	povodně, tsunami, silné deště	protržení hrází, znečištění toků	hromadná utonutí při katastrofách lodí
ohněň	blesk, samovznícení sopky, láva	hořlavé látky, chemické reakce, elektrický proud	nedbalost, kouření, vypalování trávy
vzduch	tornáda, větrné poryvy, tepelné změny, meteority	kyselá deště, ničení ozónu, smog, toxicita	letecké katastrofy, kosmické nehody

Z analýz průběhů MU vyplývá, že v řadě případů dochází k současnému působení více přírodních a antropogenních jevů s tzv. dominoefekty a synergickými jevy. Dominoefekt vyvolává lavinovitý sled projevů. Například povodeň způsobí půdní sesuv, následuje ekologická katastrofa, porušení produktovodu, výbuch plynu, požár s toxickým účinkem apod. Synergický jev znamená, že několik jevů vzniká náhle najednou vlivem jedné příčiny. Typickým případem je výbuch. Během okamžiku působí v prostředí tlaková vlna, střepinový účinek, vysoká teplota, seizmický otřes, rozptýlení nebezpečné látky apod. [35]

Druhy mimořádných událostí

Jak již bylo uvedeno, mohou být mimořádné události vyvolané přírodními vlivy (přírodní MU) nebo se může jednat o škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka (antropogenní MU).

Mezi přírodní mimořádné události se řadí např.:

- živelní pohromy (způsobené vodou, větrem apod.),
- epidemie,
- epizootie (nákazy mezi zvířaty) atd.

K antropogenním mimořádným událostem se řadí např.:

- průmyslové a technické havárie,
- sociální a společenské jevy (terorismus, migrace obyvatelstva, velké společenské akce) atd.

V následujícím textu je uvedena charakteristika vybraných druhů MU, které se mohou vyskytnout na území České republiky.

Mimořádné události způsobené přírodními vlivy

Přírozená povodeň

Povodní se označuje přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto

vodního toku a může způsobit škody [28]. Přírozené povodně vznikají především v letním období při déletrvajících vydatných deštích plošného rozsahu. Na vznik přírozené povodně může mít vliv tání sněhu v předjarním období. Velikost povodně je charakterizována tzv. N-letou vodou. Jedná se o statistický údaj, s jakou dobou opakování se může povodeň určité velikosti, či větší, průměrně vyskytnout (např. dvacetiletá voda je tak průměrně dostoupena nebo překročena pětkrát za období sta let). Ve vodohospodářské praxi se sleduje výskyt jednoleté (Q_1), dvouleté (Q_2), až stoleté vody (Q_{100}). Nově se zavádí úroveň pětisetleté vody (Q_{500}). [31]

Obr. 4.1 Přírozená povodeň - ilustrační fotografie [zdroj - archiv HZS MSK]

Typem přírozené povodně je přívalová povodeň, označovaná také jako blesková povodeň. Tyto povodně jsou typické svým rychlým průběhem. Hlavním příčinou jejich vzniku jsou přívalové srážky spojené s bourkami, kdy na poměrně malém území spadne velké množství srážek za krátký časový úsek. Vznik přívalové povodně je také značně ovlivněn nasyceností a sklonem území, typem půdy a dalšími faktory. Přívalové povodně se dají obtížně předpovídat a právě krátká doba časové predikce znamená velké nebezpečí pro obyvatelstvo. Při přívalových povodních se z malých vodotečí stanou odtokové cesty, na kterých voda ničí vše, co jí stojí v cestě. Přívalové povodně často splavují půdu z polí, proto se jim také říká „blátivé“ záplavy.

Přírozené povodně jsou nejčastějším typem mimořádné události velkého rozsahu v České republice a vyskytují se téměř každoročně. Extrémními případy přírozených povodní jsou jejich výskyty v roce 1997 na Moravě a 2002 v Čechách. Přívalové povodně jsou z poslední doby známy z roku 2009 na Novojičínsku.

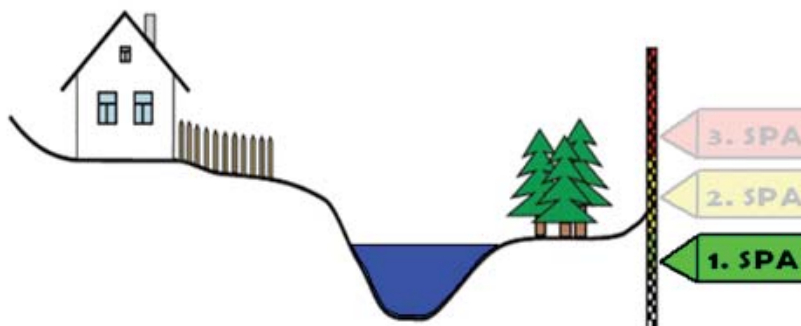
Obr. 4.2 Přívalová povodeň - ilustrační fotografie [zdroj - archiv HZS MSK]

Míra povodňového nebezpečí se vyjadřuje třemi stupni povodňové aktivity.

První stupeň povodňové aktivity

První stupeň povodňové aktivity - také stav bdělosti (dále jen „1. SPA“) se nevyhlašuje. Ten nastává při nebezpečí povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí. Za stav bdělosti se rovněž považuje situace označená předpovědní povodňovou službou Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ).

Při 1. SPA voda ještě zůstává v korytě, průtok však dosahuje nadprůměrných hodnot. Dosažení 1. SPA signalizuje nebezpečí příchodu povodně a měl by sloužit jako signál k předběžné přípravě na povodeň, například kontrolu okolí vodního toku, propustků atd. Schematicky je 1. SPA znázorněn na Obrázku 4.3.

Obr. 4.3 První stupeň povodňové aktivity - upraveno dle [34]

Při 1. SPA se vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zpravidla zahajuje činnost hlídková a hlásná služba.

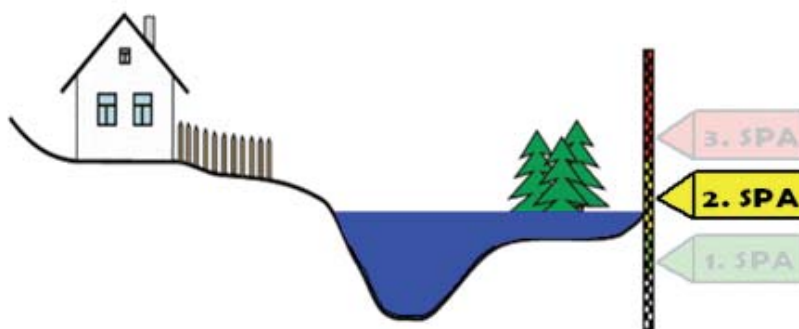
Na vodních dílech nastává tento stav i při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností, které by z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností mohly vést ke vzniku nebezpečí zvláštní povodně.

Druhý stupeň povodňové aktivity

Druhý stupeň povodňové aktivity - také stav pohotovosti (dále jen „2. SPA“) vyhláší povodňový orgán obce v případě, že nebezpečí povodně přeroste ve skutečný povodňový jev.

Při 2. SPA voda již vystupuje z koryta a začíná zaplavovat přilehlá území. Úroveň 2. SPA je však navržena tak, že voda ještě nepůsobí téměř žádné škody, zaplavuje totiž jen louky, pastviny, lužní lesy či ostatní příbřežní vegetaci. Schematicky je 2. SPA znázorněn na Obrázku 4.4.

Vývoj situace je nutno nadále pečlivě sledovat, aktivizují se povodňové orgány a další složky povodňové služby, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, podle možnosti se provádějí opatření ke zmírnění průběhu povodně.

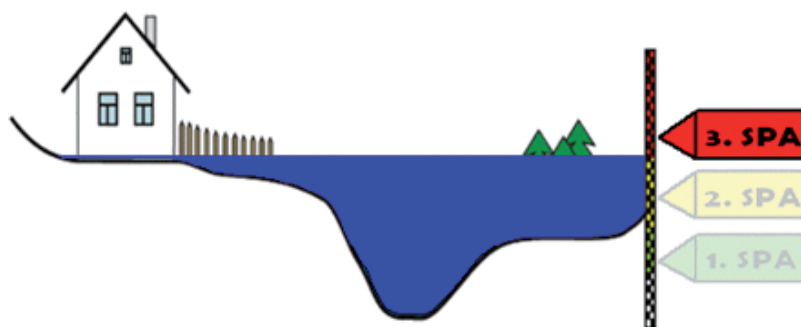

Obr. 4.4 Druhý stupeň povodňové aktivity - upraveno dle [34]

Druhý stupeň povodňové aktivity se na vodním díle vyhláší z hlediska jeho bezpečnosti při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností. I v tomto případě se aktivizují povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu.

Třetí stupeň povodňové aktivity

Třetí stupeň povodňové aktivity - také stav ohrožení (dále jen „3. SPA“) vyhláší povodňový orgán obce při bezprostředním nebezpečí nebo při vzniku větších škod, při ohrožení životů a majetku v záplavovém území. Při 3. SPA voda začíná zaplavovat i území, kde již vznikají škody. Může se jednat o obytné domy, průmyslové areály, významné dopravní spojnice apod. Schematicky je 3. SPA znázorněn na Obrázku 4.5.

Obr. 4.5 Třetí stupeň povodňové aktivity - upraveno dle [8]

Na vodním díle se vyhláší 3. SPA při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření. Provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

Stupně povodňové aktivity jsou obvykle vázané na určité objektivně stanovené vodní stavy nebo průtoky v hlášeném profilu vodního, popř. na mezní nebo kritickou hodnotu jiného jevu (denní úhrn srážek, hladina vody v nádrži, průsak nebo deformace hráze, vznik ledových nápěchů a barier, chod ledu apod.).

Směrodatné stavy pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity jsou obsaženy v povodňových plánech a spolu s nimi schvalovány povodňovými orgány. Směrodatné povodňové stavy uvedené v povodňových plánech větších územních celků musí být zohledněny i v místně příslušných povodňových plánech územních celků.

V tabulce 4.2 je názorný příklad vedení stupňů povodňové aktivity některých toků v ORP Kramáře v Povodňovém plánu ORP Kramáře.

Tab. 4.2 Stupně povodňové aktivity - příklad Povodňový plán ORP Kramáře

Kategorie hlásného profilu	Tok	Profil	ORP	SPA Stav hladiny na vodočtu [cm]			SPA Odvozený průtok [$\text{m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$]		
				I.	II.	III.	I.	II.	III.
A	Bystrá	Botice	Kramáře	160	220	260	91	132	189
A	Ardo	Jílové	Kramáře	260	330	400	189	290	395
B	Veliká	Vílovec	Kramáře	110	140	180	11,4	19,2	29,6

Nutno znovu zdůraznit, že 1. SPA nastává při dosažení směrodatného stavu a při jeho pomnutí zaniká. Naopak 2. SPA a 3. SPA vyhláší a odvolává povodňový orgán obce, přičemž dosažení směrodatného stavu je objektivním podnětem k vyhlášení.

Povodňový orgán obce však může vyhlásit stupně povodňové aktivity i z jiných důvodů, např. na základě výstrahy předpovědní povodňové služby ČHMÚ nebo doporučení správců povodí.

Zvláštní povodeň

Zvláštní povodní se rozumí povodeň způsobená poruchou či havárií (protržením hráze) vodního díla vzdouvajícího nebo akumulujícího vodu nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle vyvolávající vznik povodně na území pod vodním dílem. Při protržení hráze vodního díla vznikne průlomová vlna, která se rozlije velkou rychlostí a dynamikou do území pod vodním dílem a bude ničit vše, co jí přijde do cesty. Na zasaženém území vzniknou katastrofální dopady. Dá se předpokládat, že zejména v oblastech pod vodním dílem dojde k zastavení života. [31]

Zvláštní povodně se nevyskytují příliš často, nicméně ze světa jsou tyto případy známy. Také na území České republiky došlo v minulosti ke zvláštní povodni, a to v roce 1916 na přehradě Desná v Jizerských horách.

V Moravskoslezském kraji je mnoho vodních děl, proto nelze tento typ MU opomíjet. Mezi největší vodní díla v Moravskoslezském kraji patří Šance, Žermanice, Těrlicko, Slezská Harta, Kružberk (vodní díla I. Kategorie). Dále je v kraji mnoho dalších vodních děl nižších kategorií.

Větrná bouře

Větrné bouře jsou častými klimatickými jevy posledních let. Větry o síle vichřice (orkánu) se vyskytují nezávisle na ročním období a projevují se destrukčními a pustošivými účinky. Za orkán je označován vítr s ničivými účinky s rychlostí větší než 117 km/hod. Užívá se také pojmenování „větrná smršť“.

Mimořádná intenzita větrných bouří se předpokládá v oblastech s dlouhodobě vysokou průměrnou rychlostí větru (horské oblasti). Větrná bouře ničí střechy domů, způsobuje rozsáhlé polomy v lesních porostech. Padajícími a létajícími předměty a částmi různých konstrukcí mohou být ohroženy další objekty. Ulomené větve, padající stromy a další volné předměty vytvářejí nepředvídatelné překážky. S tím se mohou vyskytovat provozní závady, poruchy na elektrickém vedení a další nehody včetně dopravních.

Typem větrné bouře je tornádo, což je silně rotující vítr (se zhruba vertikální osou) vyskytující se pod spodní základnou konvektivních bouří, který se během své existence alespoň jednou dotkne zemského povrchu a je dostatečně silný, aby na něm mohl způsobit hmotné škody. Tornádo je schopné vznést do vzduchu předměty a části o hmotnosti až 5 tun. Má podobu nálevky (chobotu), a spouští se ze základny oblačnosti bouře. [13]

Z nedávné doby se vyskytlo tornádo v Litovli na Olomoucku v roce 2004 a orkány Kyrill v roce 2007 a Emma v roce 2008. Z území Slovenska je známa větrná smršť v roce 2004, která zpustošila Tatry.

Krupobití

Kroupy jsou jedním z druhů atmosférických srážek. Jedná se o ledové či sněhové hrudky pokryté vrstvou či několika vrstvami zmrzlé vody vznikající

v bouřkových oblacích. Jejich velikost dosahuje od 5 milimetrů až do několika centimetrů v průměru (nejsou výjimkou kroupy velikosti tenisového míčku). Padání krup se označuje jako krupobití.

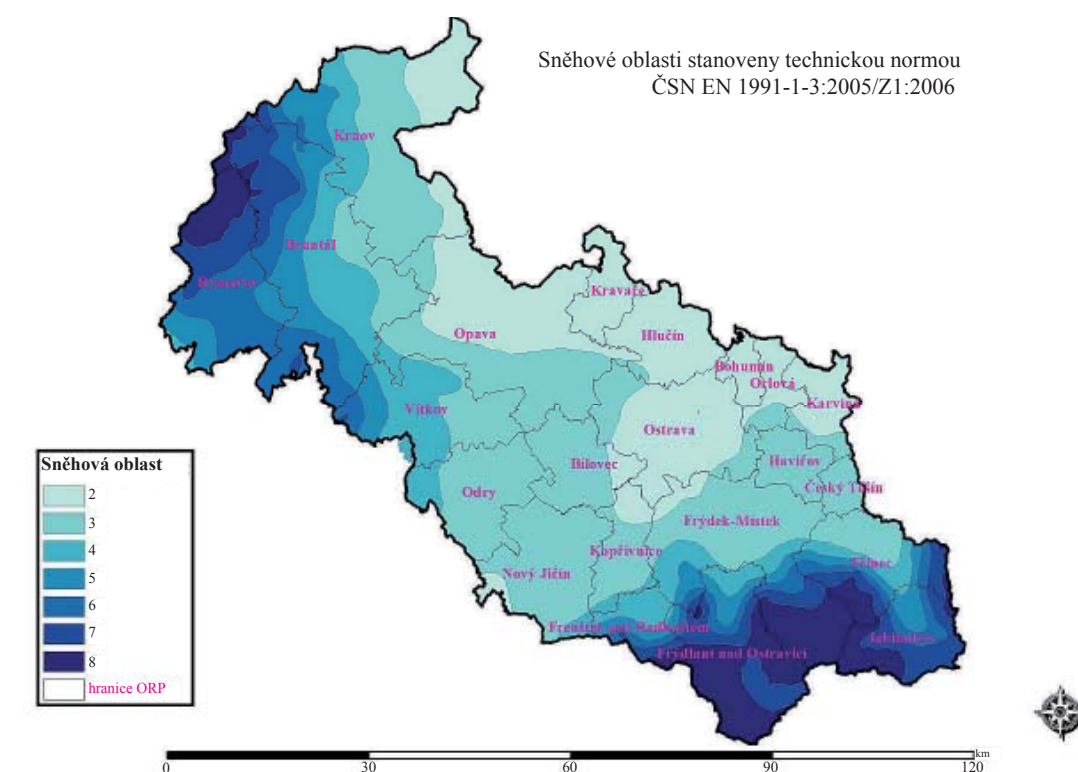
Kroupy způsobují poškození až zničení střech, rozbití skleněných výplní oken, poškození karosérií vozidel apod.

Sněhová kalamita

Sněhová kalamita nastává v důsledku déletrvajícího a vydatnějšího sněžení (situaci může dále komplikovat silný nebo nárazovitý vítr s možností tvorby sněhových jazyků a závějí) [9]. Za ohrožená území lze považovat zóny v klimatických oblastech s vysokým úhrnem sněhových srážek. Vlivem vysoké sněhové pokrývky, závějí a náledí dochází k omezení sjízdnosti a průjezdnosti silnic a železnic. Některé části území mohou být na delší dobu odříznuté od ostatního světa.

V důsledku sněhové kalamity mohou nastat dopravní kolapsy značného rozsahu včetně závažné nehodovosti. Vlivem tíhy sněhu se mohou poškodit elektrická vedení, lámat větve stromů, bortit střechy. V některých obcích může být značně narušeno zásobování obyvatelstva potravinami, pitnou vodou apod.

Pro stanovení velikosti zatížení stavebních konstrukcí sněhem je zpracována tzv. sněhová mapa (viz Obrázek 4.6), která rozděluje území České republiky do 8 oblastí podle množství sněhových srážek.

Obr. 4.6 Sněhová mapa Moravskoslezského kraje [13]

Podle této mapy lze stanovit maximálně přípustnou vrstvu sněhu na střechách v dané lokalitě (viz Tabulka 4.3). Při překročení této hranice je nutno zajistit odstranění sněhu ze střech.

Tab. 4.3 Kritická výška sněhu na střeše dle sněhových oblastí (upraveno dle [10])

sněhová oblast	1	2	3	4	5	6	7	8
typ sněhu na střeše	výška sněhu [cm]							
čerstvý	70	100	150	200	250	300	400	>400
ulehlý (několik hodin/ dnů po napadnutí)	35	50	75	100	125	150	200	>200
starý (několik týdnů/ měsíců po napadnutí)	23	33	60	67	83	100	133	>133
mokrý	17,5	25	37,5	50	62,5	75	100	>100

Sesuv půdy

Sesuv je pohyb hornin z vyšších poloh svahu do nižších. K sesuvu dojde, když se poruší stabilita svahu, a to v důsledku přírodních procesů nebo v důsledku lidské činnosti. K nestabilitě svahů přispívá i zvýšení obsahu vody v půdě, suti nebo horninách. Nestabilitu svahu mohou způsobit i změny porostu nebo odstranění vegetace. Sesuvy půdy jsou častým průvodním jevem povodní. [11]

Obr. 4.7 Sesuv půdy - ilustrační fotografie [zdroj - archív HZS MSK]

Sesuv půdy může způsobit zavalení obytných a průmyslových objektů, zemědělských ploch a lesů, přerušení provozu na silnicích, železnicích, přehrazení vodních toků, přerušení dodávek elektrické energie, narušení produktovodů. Sesuv půdy do přehradní nádrže může vyvolat vlnu s rizikem přelití přehradní hráze.

Dlouhotrvající vedro a sucho

Období, ve kterém nedochází k dostatečně vydatným srážkám a teploty dosahují vysokých hodnot, lze charakterizovat jako vedro a sucho. Vedro a sucho je klimaticky podmíněným jevem. Extrémní vedro a sucho vzniká a vyskytuje se převážně v letních měsících při klimatických procesech. Je důsledkem dlouhodobého setrvávání tlakových výší nad určitým teritoriem při dlouhodobých vysokých hodnotách atmosférické teploty. V tomto období dochází k vysychání vodních zdrojů (studny, přehrady a nádrže), snižování průtoku vody v řekách a potocích. Sucho je pojem, znamenající v zásadě nedostatek vody v půdě, rostlinách, nebo i v atmosféře. [13]

Důsledkem dlouhotrvajícího vedra a sucha je nedostatek pitné i užitkové vody, vznikají problémy v zásobování obyvatelstva vodou. Vznikají velké ztráty v zemědělství a lesním hospodářství, hrozí rozsáhlé přírodní požáry. Dlouhotrvající vedro má také značný vliv na zdraví osob, především seniorů.

Epidemie

Epidemie (resp. epidemický výskyt choroby) představuje větší nahromadění výskytů onemocnění v časových a místních souvislostech. Epidemie extrémně velkého rozsahu zahrnující většinu světa se nazývá pandemie. Typickou epidemickou chorobou je chřipka v různých podobách. Při pandemii chřipky by se nemoc šířila napříč populací, přičemž by jejímu šíření pomáhaly stejné situace jako u běžné chřipky - tedy shromažďování lidí, veřejná doprava apod. Jednou z možností, odkud by se mohl vynořit nový pandemický virus, jsou ptačí viry - vir chřipky ptáků zmutovaný s lidským virem chřipky a přenosný z člověka na člověka. V nedávné době média zpopularizovala hrozbu pandemie chřipky ptáků, která by mohla hrozit z Asie, naštěstí byly postiženy jen desítky lidí. Podobný hodně medializovaný případ byl virus tzv. prasečí (mexické) chřipky.

Epizootie

Epizootie (obdoba epidemie u lidí) je nakažlivé onemocnění zvířat postihující velké skupiny zvířat na velkém území v určitém časovém období. Charakteristickými rysy epizootie je rychlý nástup, rychlé šíření a vysoká nemocnost. Formou epizootie probíhají vysoce nakažlivá onemocnění virového původu. V Evropě se nejčastěji vyskytuje slintavka a kulhavka, BSE (tzv. nemoc šílených krav), mor prasat nebo vysoce patogenní forma chřipky ptáků H5N1. Tato onemocnění se velmi rychle šíří a při nedodržení veterinárních opatření se často během několika dní mohou rozšířit do více států.

Chřipka ptáků

Chřipka ptáků (aviární influenza) je nebezpečná nákaza kura domácího, krůt, vodní drůbeže, holubů, pernaté zvěře, běžců, exotických ptáků a volně žijícího ptactva. Nebezpečí představují místa nálezu uhynulého ptactva a ohroženými objekty jsou také velkochovy drůbeže. Po potvrzení nákazy ve velkochovech se provádí likvidace chovu v ohnisku nákazy (infikovaného hospodářství - farmy). Dále se provádí stanovená opatření v tzv. ochranném pásmu (3 km) a v pásmu dozoru (10 km). Existuje nebezpečí přenosu nákazy na osoby přicházející do kontaktu s nakaženým ptactvem. V roce 2007 se objevila nákaza chřipky ptáků i v České republice, dokonce v Pardubickém kraji musely být zlikvidovány několik chovů drůbeže.

Mimořádné události ovlivněné činností člověka

Průmyslové a technické havárie

Mezi mimořádné události ovlivněné činností člověka (průmyslové a technické havárie) patří úniky nebezpečných toxických látek, výbušných par a plynů, ropných produktů nebo radioaktivních látek.

Dále zde patří výbuchy plynů, par a prachů, požáry pevných, kapalných a plyných látek. K těmto typům mimořádných událostí se řadí i silniční, železniční a letecké nehody, poruchy v zásobování vodou, plynem, elektřinou, teplem, surovinami či poruchy v telekomunikačních sítích.

Úniky nebezpečných toxických látek

Závažný únik nebezpečné chemické látky je mimořádná událost, která vznikla nebo jejíž vznik bezprostředně hrozí v souvislosti s užíváním objektu či zařízení, v němž je nebezpečná látka vyráběna, zpracovávána, používána, přepravována nebo skladována. Hlavními nebezpečnými vlastnostmi látek jsou toxicita, což je otrava osob nebo zvířat, které látku požily, vdechly nebo absorbovaly přes kůži, dále hořlavost a výbušnost.

Mezi ohrožující podniky patří především podniky, které při své činnosti používají velké množství chemických látek s nebezpečnými vlastnostmi. Nelze však opomenout ani zimní stadióny, mrazírny, chladírny či pivovary, u kterých se používá nebezpečný amoniak (čpavek) jako chladicí médium, a také úpravny vody, bazény a koupaliště, kde se upravuje voda jedovatým chlórem.

Právě amoniak a chlór jsou nejrozšířenější nebezpečné toxické látky, které se v České republice používají. Tyto látky se také přepravují v cisternách po silnicích a železnicích, tedy i při přepravě těchto látek hrozí významné nebezpečí v případě dopravní nehody. Je běžnou praxí, že pro významné provozovatele se výpočtem stanovuje území ohrožené možným šířením nebezpečné toxické látky. Tyto oblasti se nazývají např. zóny ohrožení, používají se i jiné názvy jako smrtelná a zraňující zóna apod., v souvislosti s tvorbou plánovacích dokumentů hovoříme o zóně havarijního plánování.

Dlouhodobé přerušení dodávek energií

Současné fungování společnosti je závislé na dodávkách energií - elektrické energie, plynu, tepla, vody. V podstatě všechna odvětví činnosti lidského společenství jsou závislá na dodávce elektrické energie, ať už se jedná o průmyslové provozy nebo činnosti zdravotnických a sociálních zařízení, úřadů, bank apod. nebo běžný chod domácností. Přerušení dodávek elektrické energie způsobuje ve společnosti zásadní problémy. Je nezbytně nutné, aby klíčové provozy a instituce měly připraveny opatření pro případ dlouhodobého výpadku elektrické energie. Významná zdravotnická zařízení, dispečinky nouzových služeb, úpravny vody a další zařízení nezbytná pro společnost by měly mít k dispozici náhradní zdroj elektrické energie - dieselaagregát nebo elektrocentrálu.

Terorismus

Terorismus je organizované použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným civilním osobám. Cílem teroristického útoku je vyvolat strach, jehož prostřednictvím mají být splněny politické, náboženské nebo ideologické požadavky, jak ve vnitrostátním, tak v mezinárodním měřítku. Typickým spolupůsobícím jevem terorismu je panika, která může mít větší dopady, než samotný teroristický čin.

Možnými typy teroristického útoku mohou být např. bombový útok, únos letadla, žhářství, únosy, braní rukojmích, použití zbraní hromadného ničení a mnoho dalších. V podmínkách České republiky mohou být cílem teroristického útoku místa, kde se shromažďuje velké množství osob, což mohou být např. velká obchodní centra, kulturní zařízení (divadla, kina apod.), sportovní a rekreační zařízení (zimní stadiony, fotbalové stadiony, koupaliště atd.), budovy úřadů, nemocnice a jiná zdravotnická zařízení, banky, nádraží, hotely apod.

4.2 Analýza a hodnocení rizik v obci

Při posuzování rozsahu následků mimořádných událostí v obci nestačí znát možné nebezpečí (mimořádné události), ale nutno sledovat další údaje. Zde můžeme využít několik přístupů. Tím nejjednodušším je statistické sledování výskytu mimořádných událostí v území. Za zvolené období sledujeme, kolikrát sledovaná mimořádná událost nastala, jaké byly škody, kolik osob bylo usmrceno, zraněno apod. Příkladem takového sledování jsou údaje uvedené v Tabulce 4.4.

Stanovení postupů a opatření ke zmírnění následků mimořádných událostí a k přípravě na zdolávání jejich následků jsou nutné další informace. Postup k získání dalších informací označujeme jako analýzu a hodnocení rizik.

Analýzou rizik rozumíme komplexní popsání existujících a reálných rizik plynoucích z možného ohrožení obyvatel, majetku nebo životního prostředí. Analýza rizik má časově omezenou platnost, protože vychází ze skutečností ověřených či známých v době zpracování. Pokud nastanou změny významně ovlivňující závěry analýzy rizik, je potřebné analýzu rizik aktualizovat.

Tab. 4.4 Příklad sledování výskytu požárů v ČR¹⁸ - aktuálnější data

Rok	Počet požárů	Škoda [Kč]	Usmrceno osob	Zraněno osob
2010	17 937	1 956 159 200	131	1 060
2011	21 125	2 241 800 100	129	1 152
2012	20 492	2 861 527 700	125	1 286

Vzhledem ke složitosti a rozmanitosti MU nelze vytvořit žádný obecný postup pro provedení analýzy rizik. Z tohoto důvodu v současné době existuje celá řada metod pro analýzu a hodnocení rizik. Při zvolení metody je nutné především zhodnotit, k čemu mají výsledky analýzy rizik sloužit.

4.2.1 Základní pojmy z analýzy rizik

Nebezpečí

Jako nebezpečí se označuje situace, okolnost, jev nebo lidská činnost, které mohou vést k:

- úmrtí nebo zranění osob,
- věcným škodám,
- narušení chodu společnosti,
- narušení ekonomiky nebo
- poškození životního prostředí.

Nebezpečí je pojem, kterým se označují možné zdroje nebo příčiny vzniku mimořádné události.

Hrozba

Pro označení nebezpečí, které se vztahuje ke konkrétní situaci nebo určitému objektu se využívá pojmu ohrožení, resp. hrozba¹⁹.

Pojem „hrozba“ lze charakterizovat jako jev s možností ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí ve spojení s konkrétním chráněným zájmem. Hrozba je potenciál způsobit škodu (na zdraví a životech osob, majetku, životním prostředí). Pochází-li hrozba z konkrétního zdroje (např. podnik skladující nebezpečnou látku), je hrozba vlastností zdroje. Mimořádná událost je aktivovaná hrozba. Typy hrozeb lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- a) s konkrétním zdrojem hrozby (tzv. zdrojem rizika) - zde patří typy hrozeb, u nichž lze určit konkrétní zdroj - příklady viz Tabulka 4.5,
- b) bez konkrétního zdroje hrozby - zde patří plošné hrozby bez územně definovatelného zdroje (např. hrozby jako sněhová kalamita, větrná bouře) [18].

¹⁸ Statistická ročenka Česká republika 2012, dostupné z: <http://www.hzscr.cz/soubor/informacni-servis-statistiky-rocenka-2012-pdf.aspx>

¹⁹ Hrozba - jev či událost jako bezprostřední příčina zamýšleného i nezamýšleného poškození nebo zničení konkrétní chráněné hodnoty nebo chráněného zájmu.

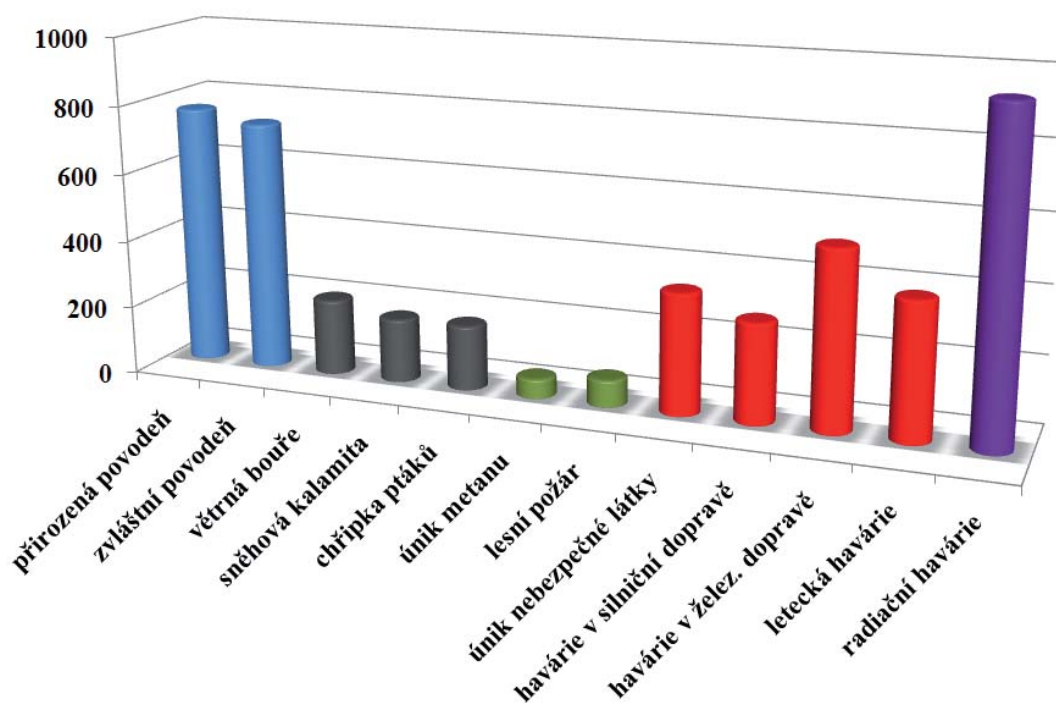
Tab. 4.5 Hrozby s konkrétním zdrojem rizika

Mimořádná událost	Zdroj/příčina vzniku mimořádné události
přírozená povodeň	vodní tok/např. přívalový déšť
zvláštní povodeň	vodní dílo
únik nebezpečné toxické látky ze stacionárního zdroje	zařízení provozovatele
chřipka ptáků	velkochov
havárie v letecké dopravě	letadlo
havárie v silniční dopravě	silniční vozidlo pohybující se na silnici
havárie v železniční dopravě	kolejové vozidlo pohybující se na železnici

Hrozbu je vhodné hodnotově vyjádřit a jednotlivé typy hrozeb pak srovnávat, která je větší a která menší. K tomu lze použít pojem míra rizika, kterou lze chápat jako hodnotové vyjádření pravděpodobnosti vzniku negativních následků vlivem aktivace hrozby.

Zranitelnost

Zranitelnost území lze chápat jako vnímavost území na dopady mimořádné události. Je to schopnost území negativně reagovat na působení nežádoucího jevu. Zranitelnost je vlastností území. Zranitelnost území, ve kterém je hustá zástavba s mnoha bezpečnostně významnými objekty, vysoká hustota obyvatelstva, rozvinutá dopravní a technická infrastruktura, bude jistě mnohem vyšší než zranitelnost území mimo městské aglomerace, ve kterém se vyskytuje jen neúrodná půda.

Obr. 4.8 Míra rizika pro různé typy hrozeb [18]

Zranitelnost území lze chápat jako model reálného světa, který vychází z existence prvků území, které mohou být dotčeny mimořádnou událostí. Tyto prvky zranitelnosti území lze členit do kategorií:

a) obyvatelstvo

- koncentrace obyvatelstva - počet obyvatel přihlášených k trvalému pobytu na jednotku plochy obydlených oblastí;
- rozmístění obyvatelstva - lze charakterizovat typem zástavby, tedy oblastmi jako městská centra, výšková zástavba, vilová zástavba, průmyslové zóny apod.;

b) kritická infrastruktura a důležitá místní infrastruktura (viz kapitola 4.3);

c) životní prostředí - vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.

Riziko

Riziko je pravděpodobnost vzniku nežádoucího specifického účinku, ke kterému dojde během určité doby nebo za určitých okolností. Riziko (R) je kombinací pravděpodobnosti vzniku mimořádné události (P) s určitým rozsahem následků - ztrát (Z). V nejjednodušší formě se riziko vyjadřuje vztahem (4.1).

$$R = P \cdot Z \quad (4.1)$$

Při běžném používání se smysl pojmu posouvá mezi uvedené významy a pak se vztahuje k závažnosti následků události, která se přihodila, nebo vysoké pravděpodobnosti, že se tato událost přihodí, případně jejich kombinaci. V praxi se často uchylujeme ke složeným tvarům pro vyjádření rizika. Riziko jsou očekávané negativní následky vlivem aktivace hrozby na daném území. Riziko (R) je kombinací hrozby (H) a zranitelnosti území (Z). Můžeme říci, že:

$$R = H \cdot Z \quad (4.2)$$

Pro interpretaci výsledku výpočtu se využívá často grafické znázornění maticového součinu - tzv. matice rizik (příklad na Obrázku 4.9 a Tabulce 4.6).

Riziko		Zranitelnost (Z)					
		Z1	Z2	Z3	Z4	Z5	
		zanedbatelná	nízká	střední	vysoká	velmi vysoká	
Hrozba (H)	H1	zanedbatelná	R1	R1	R1	R1	R1
	H2	nízká	R1	R2	R2	R2	R2
	H3	střední	R1	R2	R3	R3	R4
	H4	vysoká	R1	R2	R3	R4	R5
	H5	velmi vysoká	R1	R2	R4	R5	R5

Obr. 4.9 Matice rizik - upraveno z [18]

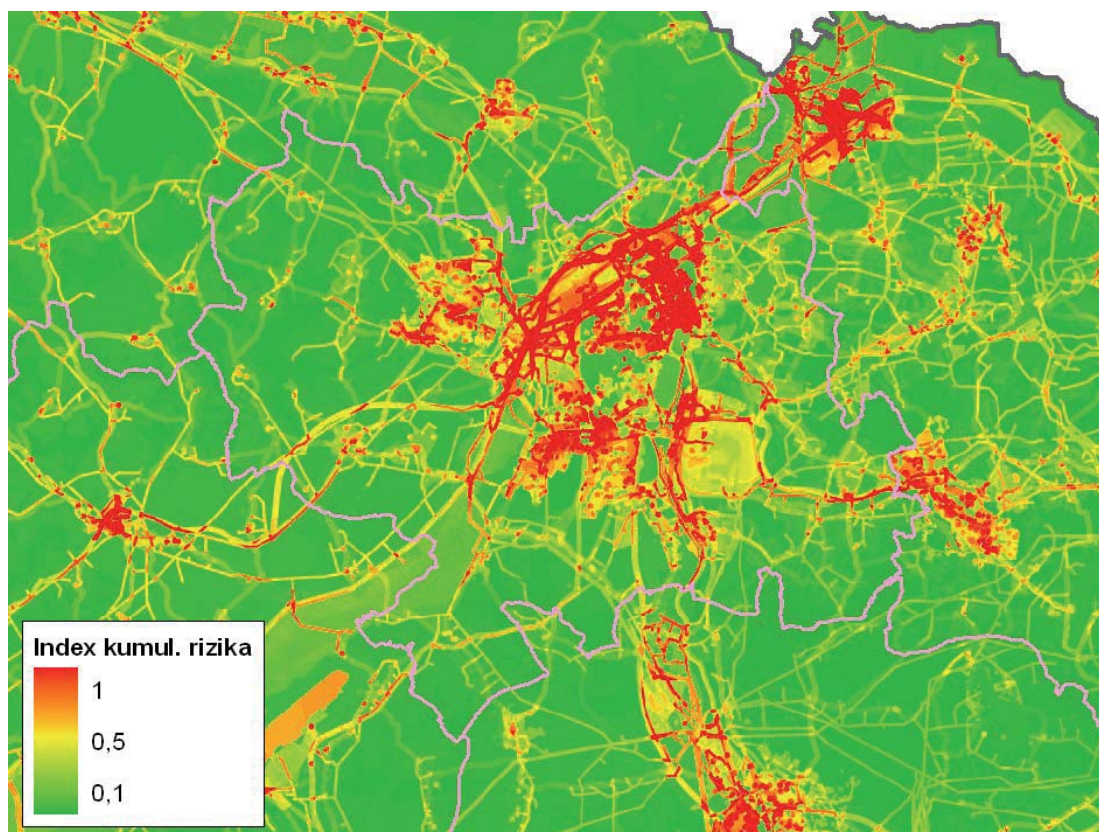
Tab. 4.6 Vyjádření úrovně rizika

Kategorie rizika	Míra rizika
R1	Zanedbatelné riziko (sociálně přijatelné bez jakýchkoliv opatření)
R2	Nízké riziko (sociálně přijatelné bez preventivních opatření)
R3	Střední riziko (ještě sociálně přijatelné bez preventivních opatření)
R4	Vysoké riziko (ne vždy přijatelné, a zvážit preventivní opatření)
R5	Velmi vysoké riziko (není sociálně přijatelné, nutná preventivní opatření)

Mapy rizik

Mapování rizik je znázornění rizik na mapě. Mapování rizik je proces, při kterém se identifikují území s různou úrovní rizika. Jedná se o zobrazení výsledků hodnocení rizik na speciálních mapách (mapy rizik) [18].

Mapa rizik vizualizuje úroveň očekávaných ztrát a škod, které je možné předpokládat na určitém území. Mapa rizik umožňuje identifikovat složení a úroveň rizika pro každou část území analyzovaného územního celku - viz Obrázek 4.10.

Obr. 4.10 Příklad mapy rizik [13]

V mapování rizik jde o hodnotové vyjádření rizika na mapě. Riziko je zde pojímáno komplexně jako suma rizik pro jednotlivé typy mimořádných událostí. Základním předpokladem je, že do mapování rizik lze zahrnout jen takové typy

mimořádných událostí, jejichž projev na území lze nějakým způsobem vyjádřit v kartografickém zobrazení, tedy na mapě.

Mapa rizik je barevná mapa v základních barvách zelená - žlutá - červená a jejich odstíny. Slovní vymezení rizika v základních kategoriích v barevné škále uvádí tabulka 4.7.

Tab. 4.7 Příklad barevné škály mapy rizika se slovním vyjádřením úrovně rizika

Kategorie rizika	Slovní vyjádření rizika	Význam
1	velmi nízké	riziko je zanedbatelné
2	nízké	riziko je sotva znatelné
3	střední	riziko je znatelné - přijatelné, nevyžadující preventivní opatření
4	vysoké	riziko je zjevné - ne vždy přijatelné, doporučuje se provedení preventivních opatření
5	velmi vysoké	riziko je výrazně zjevné až nápadné - nepřijatelné, je nutné provedení preventivních opatření

Z mapy rizik lze s použitím software vyčíst, jak je vysoké riziko v dané lokalitě, strukturu hrozeb v dané lokalitě, jaké hrozby působí v daném místě, které převažují, strukturu zranitelnosti v dané lokalitě apod. Lze také dělat statistické analýzy, např., které místo v daném území (např. kraji) je „nejrizikovější“, jaké je průměrné riziko na území obce, apod.

Pro konkrétní objekt lze z mapy rizik určit, v jaké kategorii rizika se daná lokalita nachází. Toto určení je nutno chápat jako orientační údaj, vyjadřující především upozornění na lokality ve vyšších kategoriích rizika (odstíny červené barvy - kategorie rizika 4 a 5). Pokud se daný objekt nachází ve vyšší kategorii rizika, je nutno zjistit, jaké konkrétní hrozby se na daném území nacházejí.

Pro území jednotlivých obcí v Moravskoslezském kraji jsou mapy rizik součástí krizového plánu kraje [9]. Informace o konkrétních hrozbách v daném území poskytuje hasičský záchranný sbor kraje.

4.3 Bezpečnostně významné objekty v obci

Na území obce se nachází řada objektů různého druhu. Jedná se o jednotlivé budovy, komplexy budov, venkovní prostory - dále jen „objekty“. Různé objekty jsou z hlediska bezpečnosti obce různě významné. Ty objekty, které mají pro bezpečnost obce význam - bezpečnostně významné objekty a areály - lze posuzovat ze dvou úhlů pohledu [28]:

- objekty, které mají vliv na zvyšování rizika - objekty R (Risk),
- objekty, které mají vliv na snižování (eliminaci) rizika - objekty S (Safety).

Kategorie objektů, spadající do těchto dvou skupin, jsou uvedeny v Tabulce č. 4.8.

Tab. 4.8 Kategorizace bezpečnostně významných objektů [28]

Objekty skupiny R	Objekty skupiny S
Bezpečnostně významná výroba	Náhradní ubytování
Shromaždiště osob	Nouzové služby
Důležitá místní infrastruktura	Záchraně a likvidační práce

Objekty s bezpečnostně významnou výrobou

Do této kategorie patří především výrobní a zpracovatelské provozy, které používají ke své výrobě nebezpečné chemické látky, barvy, apod., dále dřevozpracující provozy, které představují významné riziko požáru. Řadí se zde i zemědělské podniky, kde chovy představují riziko vzniku nálezů mezi zvířaty, také stohy a sklady slámy, krmiva či sila apod.

Shromaždiště osob

K bezpečnostně významným objektům této kategorie náleží obchodní centra, vlaková a autobusová nádraží, školská zařízení, zařízení sociální péče jako dětské domovy a domovy důchodců, sportovní areály, kulturní zařízení, muzea. Patří zde také kostely a hřbitovy. V malých obcích může být významným objektem také místní restaurační zařízení.

Důležitá místní infrastruktura

Na úrovni obce existují objekty, které jsou svým významem pro fungování obce zásadní. Tyto objekty lze označovat jako důležitou infrastrukturu místní úrovně²⁰ a lze zde řadit např. trafostanice, regulační stanice plynu, čističky odpadních vod, zdroje vody jako studny, objekty vodárenské soustavy apod., ale také budova obecního úřadu, budovy finančních institucí atd.

Nad důležitou infrastrukturou místní úrovně je definována kritická infrastruktura celostátní úrovně, což jsou takové stavby, zařízení, prostředky nebo veřejná infrastruktura²¹ (prvky kritické infrastruktury) nebo systém takových prvků, kdy narušení jejich funkce může mít závažný dopad na bezpečnost státu²²,

²⁰ V praxi se rovněž využívá termín majetek, který slouží k zabezpečení základních funkcí v území - objekty, stavby, budovy, které bezprostředně slouží zejména k zabezpečení dopravní obslužnosti, veřejných telekomunikačních a poštovních služeb, zdravotnických, sociálních a školských služeb, bydlení, zásobování vodou, elektrickou energií, plynem, energetickými surovinami, potravinami, léky a krmivy pro živočišnou výrobu, odvádění odpadních vod, likvidace komunálního odpadu.

²¹ Zákon č. 183/2006 Sb.

²² Čl. 2 ústavního zákona č. 110/1998 Sb.

zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu. Co je prvkem kritické infrastruktury v národním zájmu stanoví vláda, resp. ústřední správní úřady [53].

Přehledy prvků kritické infrastruktury jsou vedeny v krizových plánech (kraje, obce s rozšířenou působností).

Náhradní ubytování

Objekty, ve kterých lze poskytnout náhradní ubytování osobám, které zůstaly vlivem mimořádné události dočasně bez přístřeší (evakuované osoby) jsou významnou kategorií. Kromě ubytovacích zařízení typu hotelů, penzionů, ubytoven, internátů apod. lze zajistit nouzové ubytování i v tělocvičnách škol, společenských sálech apod., za předpokladu zajištění potřebného ubytovacího materiálu (lehátka, přikrývky).

Nouzové služby

Mezi bezpečnostně významné objekty této kategorie patří zařízení, poskytující nezbytné služby obyvatelstvu jako zdravotnická zařízení a lékárny, pekárny, prodejny potravin a další potravinářské podniky, objekty České pošty, ale také pohřební služby, sklenářství, pokrývačství, truhlářství či veterinární ambulance a mnoho dalších.

Záchranné a likvidační práce

Do této kategorie patří hasičské zbrojnice, technické služby, apod. Pro úroveň obce mohou být významné i objekty drobných živnostníků a firem, které mohou poskytnout techniku a mechanismy využitelné při likvidaci následků mimořádné události jako přepravní a stavební firmy.

4.4 Zdroje sil a prostředků pro likvidace následků mimořádných událostí v obci

Pro případ vzniku mimořádné události v obci disponuje obec určitými vlastními zdroji sil a prostředků. Mohou to být zejména:

- jednotka SDH obce,
- komunální služby obce,
- obecní úřad, který tvoří starosta a další zaměstnanci obce,
- povodňová komise obce,
- krizový štáb obce,
- zařízení civilní ochrany v obci.

Pro případ vzniku mimořádné události většího rozsahu je obec zařazena do konkrétního stupně nebezpečí. To představuje v konkrétním časovém limitu dojezd dalších jednotek PO zařazených do Poplachového plánu kraje.

Obec může přispívat do krajského systému záchranných a likvidačních prací vyčleněnými silami a prostředky vlastní jednotky SDH obce.

Neodkladná zdravotnická pomoc je pro obec zajištěna z konkrétního výjezdového stanoviště zdravotnické záchranné služby kraje s dojezdem v daném časovém limitu.

Na území obce mohou být rovněž ordinace všeobecných, resp. odborných lékařů. Jejich dosažitelnost je v pracovní dny a ordinační době většinou do 10 až 20 minut.

Mimo to mohou v obci bydlet další lékaři, kteří by byli schopni poskytnout základní první pomoc, pokud budou doma.

Obec může mít vlastní obecní policii. Může však mít rovněž uzavřenou dohodu o poskytnutí pomoci s obcí, která má obecní policii. Dojezdová doba je v tomto případě odvislá od vzdálenosti místa dislokace příslušné obecní policie.

Obec vždy patří do spádového území konkrétního obvodního oddělení PČR s odpovídající dobou dojezdu.

Nutno rovněž zmínit prostředky pro varování a informování obyvatelstva, což bývá nejčastěji místní rozhlas a stabilní sirény. Nelze ani opomenout možnost využití rozhlasových zařízení umístěných na vozidlech jednotky SDH obce nebo obecní policie. Zde nutno zdůraznit, že něco je obce a něco je provozováno jako státem garantovaný systém.

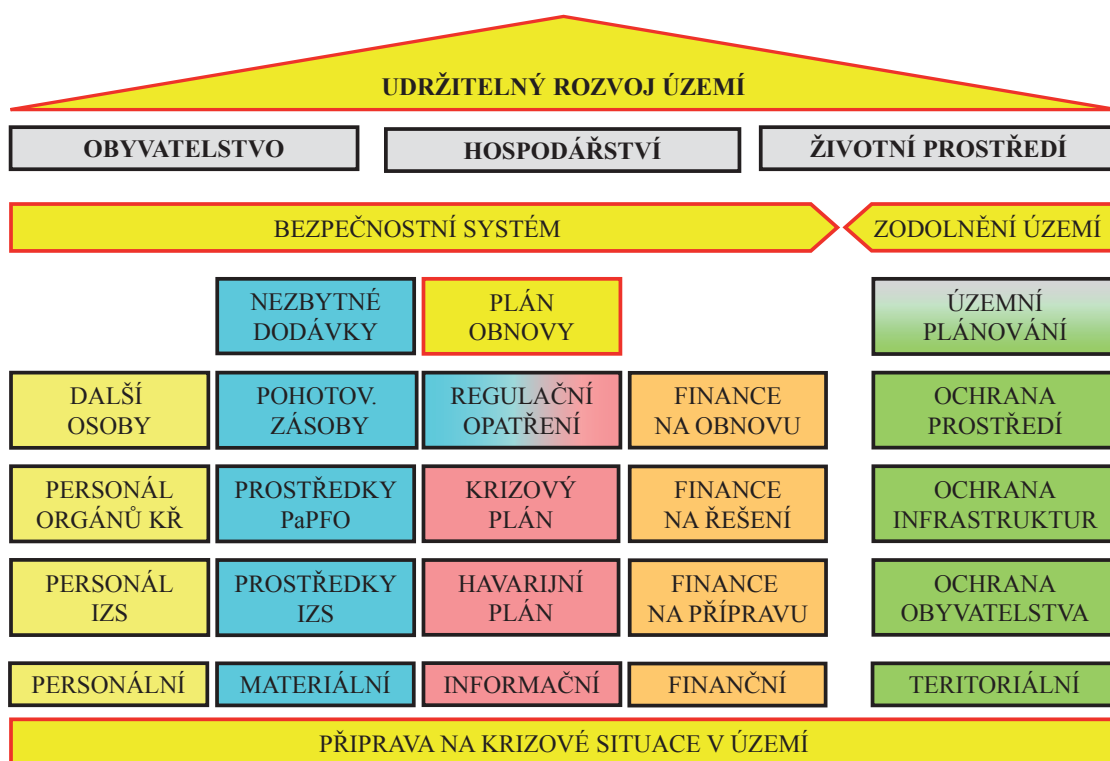
4.5 Shrnutí

Kapitola se zabývá druhy mimořádných událostí, a pro druhy typické pro území České republiky stručně popisuje základní charakteristické rysy. Dále jsou v kapitole popsány bezpečnostně významné objekty v obci a jejich rozdělení do kategorií. Popsány jsou také základní pojmy analýzy rizik a je stručně vysvětlen význam tzv. mapy rizik. Stručně jsou také zmíněny síly a prostředky, které má obec k dispozici.

5 Přípravenost obce na mimořádné události a krizové situace

Odborná spolupráce: Ing. Danuše Kratochvílová

Součástí zajišťování bezpečnosti v obci je příprava obce na mimořádné události a krizové situace, dále jen „krizové situace“. Ve své podstatě se jedná o poměrně složitý mechanismus, který je v podmínkách obce uplatňován v rámci jejích možností. Zjednodušené schéma systému přípravy na krizové situace zobrazuje Obrázek 5.1.

Obr. 5.1 Zjednodušené schéma systému přípravy na krizové situace

Příprava na krizové situace se odehrává v oblasti personální, materiální, finanční, informační a teritoriální (územní).

Veškeré aktivity realizované ve fázi přípravy na krizové situace mají velmi úzkou spojitost s územím, pro které jsou připravovány. To v praxi znamená, že by měl být respektován nejen posuzovaný stav území, ale i jeho rozvoj a prováděno pravidelné ověřování dosažené úrovně připravenosti.

Přípravenost na krizové situace je možné chápat jako obecnou a speciální. Pod obecnou připraveností budeme rozumět požadavky vymezené zákonem o IZS, resp. krizovým zákonem [52, 53].

O speciální připravenosti budeme hovořit tehdy, je-li daná problematika ošetřena speciálním zákonem, např. v souvislosti s ochranou před požáry [65], ochranou před povodněmi [55] apod.

Za přípravu obce na krizové situace odpovídá starosta obce [52, 53]. Samotný výkon je svěřen obecnímu úřadu - viz kapitola 2.1 a 2.4.

5.1 Ochrana obce před požáry

Úkoly obce při ochraně před požáry nutno rozdělit na několik částí²³. Především platí, že obec plní povinnosti uložené zákonem o požární ochraně obdobně, jako právnické osoby [65].

Obec rovněž v samostatné působnosti na úseku požární ochrany zejména:

- zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce,
- udržuje akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- zabezpečuje odbornou přípravu členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- zabezpečuje materiální a finanční potřeby jednotky sboru dobrovolných hasičů obce a požární ochrany,
- zajišťuje péči o členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- zabezpečuje a hradí pro členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce preventivní zdravotní prohlídky,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, zejména pro potřeby svého územního obvodu,
- zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany,
- zřizuje ohlašovnu požárů a další místa, odkud lze hlásit požár,
- zabezpečuje zdroje vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost,
- umožňuje dislokaci jednotek hasičského záchranného sboru v katastrálním území obce podle nařízení kraje a přispívá na provoz a vybavení těchto jednotek,
- spolupracuje se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany,
- organizuje preventivně výchovnou činnost,
- obecně závaznou vyhláškou vydává požární řád obce,
- stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob.

Obecní úřad na úseku požární ochrany:

- zajišťuje účast velitelů a strojníků jednotky SDH obce na jejich odborné přípravě,
- zajišťuje úkoly požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.

---

²³ § 29 zákona č. 133/1985 Sb.

Vybrané obecní úřady:

- zabezpečují podle požárního poplachového plánu kraje hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech mimo svůj územní obvod,
- zabezpečují akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce k zásahům mimo svůj územní obvod,
- na základě nařízení kraje, kterým se stanoví podmínky plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany, zabezpečují nepřetržitou pracovní pohotovost mimo pracoviště v počtu nejméně jednoho požárního družstva o sníženém početním stavu.

Dokumentaci požární ochrany obce tvoří např.:

- dokumentace o zřízení jednotky SDH obce,
- řád ohlašovny požárů,
- dokumentace k zabezpečení preventivně výchovné činnosti,
- požární řád obce,
- dokumentace k zabezpečení požární ochrany při akcích s účastí většího počtu osob,
- plán výkonu služby členů jednotek SDH.

Součástí dokumentace požární ochrany obcí je také další dokumentace obsahující podmínky požární bezpečnosti zpracovávaná a vedená podle zvláštních právních předpisů [27].

5.2 Ochrana obce před povodněmi

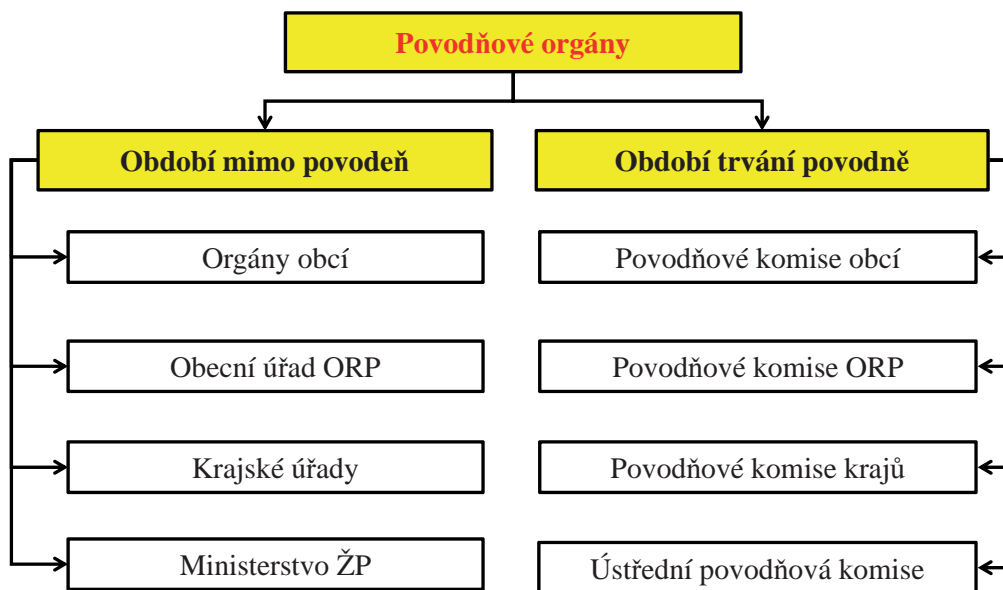
Ochranou před povodněmi se rozumí činnosti a opatření k předcházení a zvládnutí povodňového rizika v ohroženém území [55]. Zajišťuje se systematickou prevencí a operativními opatřeními. Operativní opatření jsou zabezpečována podle povodňových plánů a při vyhlášení krizového stavu podle krizových plánů. Neopomenutelným účastníkem ochrany před povodněmi jsou povodňové orgány.

Povodňové orgány jsou zákonem definované instituty oprávněné k řízení, organizaci a kontrole opatření k ochraně před povodněmi [55].

Obecně se rozlišují povodňové orgány pro období mimo povodeň a pro období trvání povodně - viz Obrázek 5.2.

Povodňové orgány obcí jsou podřízeny povodňovým orgánům obce s rozšířenou působností.

Obr. 5.2 Struktura povodňových orgánů v ČR

Povodňový orgán obce mimo povodně

Povodňovým orgánem obce mimo povodně je zpravidla obecní úřad. Ten v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi zejména:

- zpracovává povodňový plán obce a předkládá jej správci povodí; v případě drobných vodních toků jejich správci,
- provádí povodňové prohlídky,
- zajišťuje pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- prověřuje připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- organizuje a zabezpečuje hlášenou povodňovou službu a hlídkovou službu,
- provádí prohlídky po povodni,
- zjišťuje rozsah a výši povodňových škod,
- zjišťuje účelnost provedených opatření,
- podává zprávu o povodni povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností,
- vede záznamy v povodňové knize.

Povodňový orgán obce za povodně

Povodňovým orgánem obce za povodně je povodňová komise, kterou zřizuje obecní rada. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva, zástupců právnických osob a fyzických osob, kteří jsou způsobilí k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi.

Povodňová komise je při svém jednání zpravidla podporována pracovním štábem povodňové komise. Podrobnosti upravují příslušné statuty těchto orgánů.

Povodňová komise se za povodně řídí povodňovým plánem. V době povodně může činit opatření a vydávat operativní příkazy k zabezpečení ochrany před povodněmi. Mimořádné pravomoci povodňové komise začínají vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí odvoláním těchto stupňů. Povodňová komise může za povodně přijímat zejména následující opatření:

- zabezpečuje varování právnických a fyzických osob v obci,
- vyhlašuje a odvolává stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- informuje o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán obce s rozšířenou působností,
- organizuje, řídí, koordinuje a ukládá opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů,
- vyžaduje od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- zabezpečuje evakuaci, dočasné ubytování, stravování a návrat evakuovaných občanů,
- zajišťuje nutnou hygienickou a zdravotnickou péči,
- organizuje náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území.

Všechna přijatá opatření a vydané příkazy se zapisují do povodňové knihy - viz dále. Povodňové orgány nebo jiné osoby, na jejich příkaz, mají při provádění záchranných a zabezpečovacích prací při povodni, oprávnění vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a do objektů. Nutno zmínit, že při řízení ochrany před povodněmi cestou povodňových komisí, platí zákonem stanovená pravidla nadřízenosti a podřízenosti a součinnosti.

5.3 Dokumentace obce pro řešení mimořádných situací

K nejčastěji vedeným dokumentům na úrovni obce patří Povodňový plán obce a Povodňová kniha. V Moravskoslezském kraji je to ještě Krizová karta obce.

5.3.1 Povodňový plán obce

Povodňový plán obce je základním dokumentem územního celku obsahující opatření k ochraně před povodněmi. Slouží ke koordinaci činností v daném území za povodně. Obsahuje organizační a technická opatření, potřebná k odvrácení nebo zmírnění škod při povodni na životech a majetku občanů a společnosti a na životním prostředí [29].

Obecně povodňový plán obsahuje zejména:

- způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně,
- možnosti ovlivnění odtokového režimu,
- organizaci a přípravu zabezpečovacích prací [55].

Dále jsou zde uvedeny:

- stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity,
- postup včasné aktivace povodňové komise,
- zabezpečení hlásné a hlídkové služby,
- postupy při ochraně objektů před povodněmi,
- příprava a organizace záchranných prací,
- způsob zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území.

Samostatnou přílohou povodňového plánu může být výpis z Plánu ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní. A to v případě, že obec pod vodním dílem může být zvláštní povodní ohrožena. Jako samostatné přílohy jsou i povodňové plány vlastníků nemovitostí.

Povodňový plán obce zpracovává povodňový orgán obce, v jehož územním obvodu může k povodni dojít, a předkládá jej k odbornému stanovisku zákonem stanovenému orgánu.

Povodňový plán obce obsahuje:

- **věcnou část**, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity,
- **organizační část**, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby,
- **grafickou část**, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména záplavová území, evakuační trasy a místa soustředění pro evakuaci, hlásné profily, informační místa.

Rozsah opatření prováděných na ochranu před povodněmi se řídí mírou povodňového nebezpečí. Ta se vyjadřuje, jak bylo zmíněno v předchozím, stupni povodňové aktivity.

5.2.2 Povodňová kniha

Povodňová kniha je pracovní deník, který vedou povodňové orgány a organizace, jimž to ukládá zákon o vodách [55]. V obci záznamy v povodňové knize provádí povodňový orgán obce. Zápisy do povodňové knihy provádějí pověřené osoby, které jsou povinny každý zápis podepsat. Zápis obsahuje zejména:

- doslovné znění přijatých zpráv s uvedením odesílatele, způsobu a doby převzetí zprávy (např. záznam telefonátu),
- doslovné znění odeslaných zpráv s uvedením jejich pramene, adresátů, způsobu a doby odeslání,
- veškeré příkazy/pokyny (jejich obsah),
- popis provedených opatření,
- výsledky povodňových prohlídek.

Pro záznam je možné využít tabulkový formát - viz Tabulka 5.1. Zprávám se přiděluje evidenční číslo (obdoba čísla jednacího) a uvádí se, kde a jak je zpráva založena.

Tab. 5.1 Záznamník přijatých a odeslaných zpráv [64]

Evid. číslo	Datum a čas přijetí zprávy	Od koho zpráva přijata	Název a obsah zprávy	Datum a čas odeslání zprávy, způsob odeslání	Komu byla zpráva odeslána	Kdo zprávu přijal	Podpis osoby, která zprávu zapsala

Každá zpráva se zaznamenává následujícím způsobem (doporučení):

1. telefonické zprávy se rovnou zapisují do povodňové knihy, nebo se nahrají na diktafon a později přepíší. Zprávě se přidělí evidenční číslo, uvede se, od koho byla přijata, kdy byla přijata, její obsah, komu, kdy a jakým způsobem byla předána,
2. zprávám, které jsou již v tištěné formě, např. fax nebo jiná písemnost, fotografie, mapy, kopie novinových článků apod. se přidělí evidenční číslo ze Záznamníku přijatých a odeslaných zpráv, do něhož se uvedou pouze údaje, kdy a od koho zpráva přišla, komu a jak byla předána, dále stručný název zprávy a obsah. Zaevidovaná zpráva se uloží do desek pro ukládání dokumentů. Z faxových zpráv tištěných na termopapíru, který má malou trvanlivost, se musí provést kopie, nebo se zpráva oskenuje.
3. zprávy na elektronických médiích, CD/DVD, magnetofonových a video kazetách se evidují jako ostatní zprávy podle bodu 2.

5.3.3 Krizová dokumentace obce

Orgány krizového řízení obce nemají zákonnou povinnost zpracovávat dokumentaci, která by jim pomohla připravit se na řešení mimořádných událostí, resp. krizových situací v obci.

K zajištění připravenosti je přesto vhodné určitou dokumentaci připravit. Může to být např. dokument „Charakteristika bezpečnostní situace obce“, který by mohl obsahovat podstatné informace o obci, především:

- geografickou a demografickou charakteristiku,
- popis zástavby a infrastruktury,
- přehled bezpečnostně významných objektů na jejím území a
- vyhodnocení možných hrozeb.

Konkrétní příklad je uveden v Příloze 2. Tato charakteristika bezprostředně navazuje na analýzu výskytu mimořádných událostí na území obce (mapování rizik).

V podmínkách Moravskoslezského kraje se zatím upřednostňuje zpracování tzv. Krizové karty obce.

Krizová karta obce

Krizová karta obce (dále jen „KKO“) má poskytnout orgánům krizového řízení obce (starosta, obecní úřad) jednoduchý nástroj se základními údaji, využitelnými pro jejich rozhodování při likvidaci následků mimořádných událostí a řešení krizových situací v obci. KKO je určena pro ty obce, které nemají zákonem předepsanou jinou dokumentaci.

Zpracovatelem KKO je obec (zaměstnanec obce) za výrazné metodické pomoci příslušného územního odboru HZS kraje, ve spolupráci s příslušnou ORP.

Doporučený formát KKO:

- pro větší obce: 4 strany formátu A4 - složený dvoulist (2 strany A4 s potřebnými údaji ve formě tabulek, z druhé strany mapa A3),
- pro malé obce: 2 strany formátu A4 - jeden list (jedna strana s potřebnými údaji ve formě tabulek, z druhé strany mapa A4).

Většími obcemi jsou myšleny především města a ostatní obce zvláště zatížené možným vznikem závažné mimořádné události.

Vzorová krizová karta obce včetně návodu k vyplnění je uvedena v Příloze 2.

Krizová karta obce obsahuje údaje, které jsou uvedeny v tabulkách a na mapových podkladech:

A. Tabulky

1. Základní kontakty
2. Tísňové linky
3. Havarijní služby
4. Rizika v obci
5. Varování a informování obyvatel obce
6. Evakuace
7. Možnosti a kapacity obce pro řešení krizových situací a dalších mimořádných událostí
8. Povodňová komise
9. Evakuační komise
10. Další údaje dle potřeb obce

B. Mapové podklady

1. Vyznačené zdroje rizik
2. Významné objekty v obci

Příklad vyplnění krizové karty obce je zřejmý z Obrázku 5.3. Počet vyhotovení krizové karty a způsob uložení se stanoví na základě místních podmínek.

1. Základní kontakty						
Subjekt		Příjmení, jméno	Funkce	Telefon		
				pracoviště	mobilní	krizový
1	2	3	4	5	6	
ORP	Kramáře	Ing. Emanuel Motýl	starosta	558123456	725111111	725999999
Sousední obce	Horní	Ing. Dana Horňáková	starostka	558558558	724190190	725999444
	Dolní	Mgr. David Dolňák	starosta	558654654	724724724	725999333
			starosta			
Hasiči	Územní odbor Okava	Ing. Josef Hasík	ředitel	950987654	602345678	725888888
		Ing. Petr Krizař	kriz.řízení	950987000	602321654	725888000
	operační středisko (OPIS IZS)			950739804	725000000	
	stanice HZS Kramáře	Ing. Antonín Velitel	velitel	950987444	602334455	725888555
	JSDH Botice	Josef Dobrák	velitel	558656565	736121212	725888111
2. Tísňové linky						
Hasiči 150	Zdravotnická záchraná služba 155	Policie 158	Evropské číslo tísňového volání 112			
3. Havarijní služby						
Elektřina 840850860	Telefonní linky 800184084	Plyn 1239				
4. Rizika v obci						
Druh rizika	Zdroj rizika		Poznámka			
1	2		3			
Přírozená povodeň	Říčka Bystrá		Q ₁₀₀ - ohrožení větší části obce			
Zvláštní povodeň	VD Mokrá					
Nákaza zvířat	[8] Farma Pštros a spol.		Pštroši – 300 ks			
Požár	DP Poleno, Fa Truhla, Prkno a.s.		Ohrožení Penzionu B&D			
5. Varování a informování obyvatel obce						
Prostředek	Umístění	Ovládání		Poznámka		
		dálkové	místní			
1	2	3	4	5		
Sířeny	[1] Obecní úřad - elektronická	HZS	-	Na budově obecního úřadu		
Rozhlasy	Obecní úřad	-	kancelář starosty	Klíče – starosta Josef Úřad, sekretářka Hana Úřadová		
Zvon	[10] Kostel "Svaté Uršuly"	-		Klíče- kostelník Jan Kostel		
6. Evakuace						
Důvod EVA	osob	Místo shromáždění		Zajištění dopravy		
1	2	3		4		
Povodeň přírozená, zvláštní	120	[2] Restaurace U Martinů		Pěšky, os. vozidla, mikrobus		
Požár [9] Penzionu B&D	50	[2] Restaurace U Martinů		mikrobus		
		Místo nouzového ubytování		Počet osob		
		5		6		
		[3] Základní škola/restaurace U Martinů/[4] turistická ubytovna		120/50/20		
7. Možnosti a kapacity obce pro řešení krizových situací a dalších mimořádných událostí						
Firma (osoba)	Oblast použití	Kapacita/druh	Telefon	Poznámka		
1	2	3	4	5		
Rest. U Martinů	Stravování	200 hlav. jídel	736550440	Majitel - Jiří Oběd		
[5] JSDH Botice (IPO V)	Technika	počet členů 15, vybavení: DA 12, PPS-12	602131313	Velitel JSDH – Norbert Požár		
[6] Fa Truhla	Služby	Dřevo, výrobky	728569569	Majitel – Bc. Jan Truhlík		
[7]Autodoprava Vopršálek	Technika	mikrobus, Tatra se sklápěcí korbou, traktor	603989898	Jan Vopršálek		
8. Povodňová komise						
Josef Úřad 724101101	Josef Dobrák 736121212	Hana Úřadová 603741741	Vilém Moudrý 724212212	Jméno	Telefon	
9. Evakuační komise						
Josef Úřad 724101101	Josef Dobrák 736121212	Hana Úřadová 603741741	Vilém Moudrý 724212212	Jméno	Telefon	

Obr. 5.3 Příklad vyplněné krizové karty obce Botice

5.4 Shrnutí

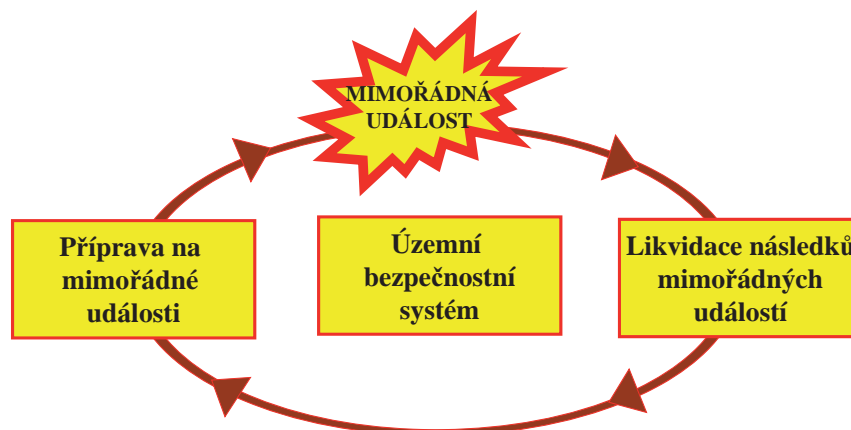
Příprava obce na mimořádné události a krizové situace se odehrává v oblasti personální, materiální, finanční, informační a teritoriální (územní). Za připravenost obce na mimořádné události a krizové situace odpovídá starosta obce. Samotný výkon je svěřen obecnímu úřadu. Přípravná opatření mají odpovídat výsledkům hodnocení rizik.

Nedílnou součástí přípravy je i tvorba bezpečnostní dokumentace. Obce zpracovávají ze zákona zpravidla povodňový plán, vedou povodňovou knihu a vedou předepsanou dokumentaci požární ochrany.

V podmínkách Moravskoslezského kraje se doporučuje rovněž zpracování Krizové karty obce. Lze doporučit rovněž zpracování Charakteristiky bezpečnostní situace obce.

6 Role obce v systému záchranných prací

Fungování bezpečnostního systému státu, resp. územního bezpečnostního systému, tedy i bezpečnostního systému obce, je možné po zjednodušení znázornit schématem na Obrázku 6.1.

Obr. 6.1 Model fungování managementu mimořádných situací v obci

Zajištění územní bezpečnosti sestává z přípravy na vznik mimořádných událostí a likvidace následků mimořádných událostí, které vznikly.

Reakci bezpečnostního systému na vznik mimořádné události označujeme jako odezvu (zásah). Je to organizovaná činnost záchranných týmů, orgánů veřejné správy a dalších institucí, kterou se realizují opatření k:

- záchraně životů a ochraně zdraví osob,
- lokalizaci rozsahu následků mimořádné události (zabránění šíření následků) a
- likvidaci následků mimořádné události.

Obecná struktura odezvy na mimořádné události v závislosti na jejich rozsahu je graficky znázorněna na obrázku 6.2.

V závislosti na druhu mimořádné události a rozsahu jejich následků se stanoví velikost odezvy záchranného systému - intenzita odezvy záchranného systému²⁴. Pro běžnou záchranářskou praxi se intenzita odezvy vyjadřuje stupněm poplachu²⁵, pro potřeby krizového řízení vyhlášeným krizovým stavem.

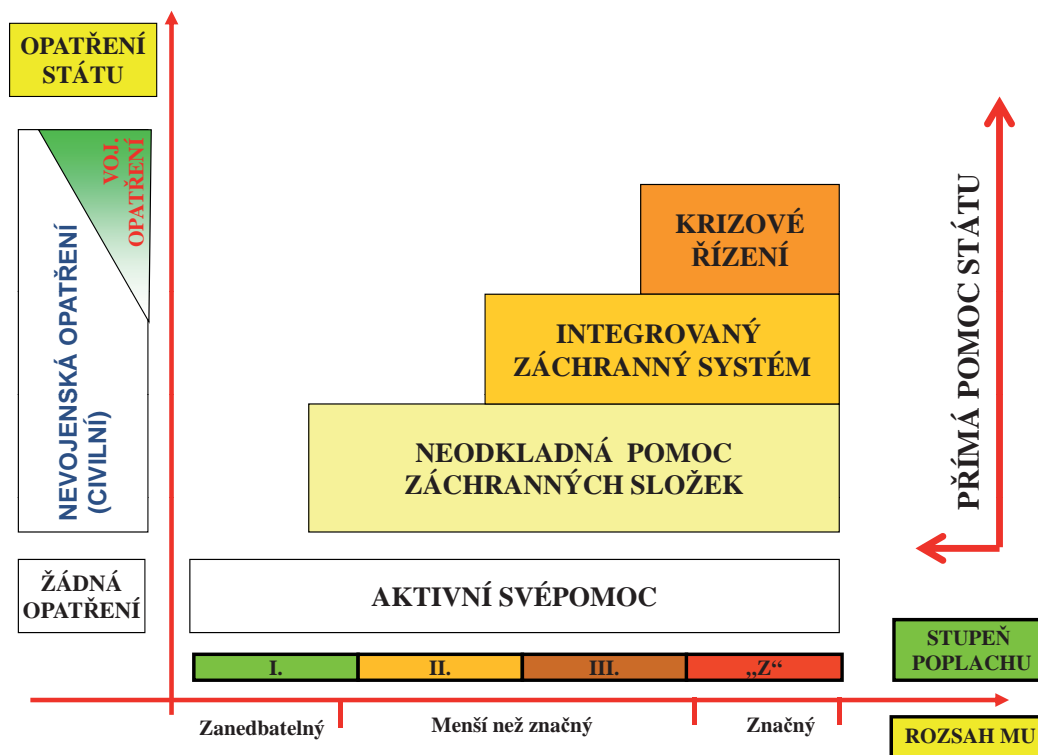
Systém odezvy na mimořádné události v ČR lze popsat následovně:

- Platí princip sebeochrany a vzájemné pomoci.
- Pro případy, kdy rozsah postižení přesáhne možnosti postiženého jedince, nastupuje pomoc organizovaná státem.
- V té nejzákladnější podobě ji známe jako urgentní pomoc jednotlivých základních složek IZS.

²⁴ Intenzitou odezvy záchranného systému rozumíme množství sil a prostředků potřebných pro likvidaci následků mimořádné události.

²⁵ § 19 až § 24 Vyhlášky č. 328/2001 Sb.

- Pro případy mimořádných událostí velkého rozsahu je zaveden integrovaný záchranný systém.
- Případy značného rozsahu jsou likvidovány s využitím krizového řízení.
Stejné principy jsou aplikovány na úrovni obce.

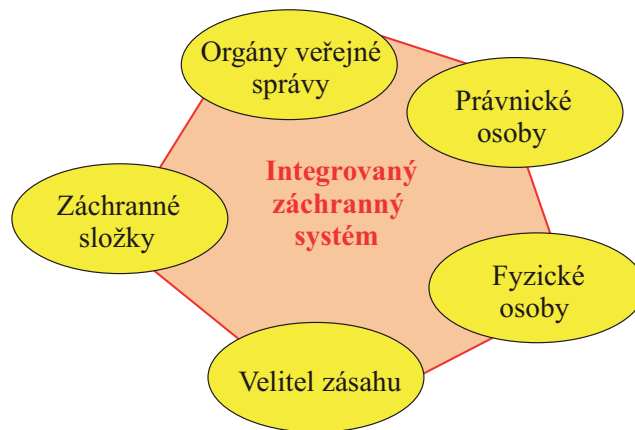
Obr. 6.2 Schema systému odezvy na mimořádné události

6.1 Integrovaný záchranný systém

K likvidaci následků mimořádných událostí je v ČR vytvořen integrovaný záchranný systém. Není to instituce. Je to vymezení pravidel pro spolupráci, která se aplikují při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Tato pravidla se vztahují na činnost orgánů veřejné správy, složek IZS, právnických a podnikajících fyzických osob a fyzických osob. Pro potřebu koordinace záchranných a likvidačních prací v místě zásahu je ustavena, ze zákona, funkce velitele zásahu. Rámcová struktura spolupráce je schematicky znázorněna na Obrázku 6.3.

Základní principy fungování IZS jsou upraveny zákonem [52]. Další podrobnosti pak různými prováděcími a metodickými předpisy [21, 22, 26, 43].

Obr. 6.3 Rámcová struktura spolupráce v IZS

Ústřední řízení záležitosti Integrovaného záchranného systému náleží Ministerstvu vnitra²⁶, které plní v této oblasti zejména následující úkoly:

- přípravu na mimořádné události,
- zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí,
- poskytování humanitární pomoci ČR do zahraničí²⁷,
- zajištění komunikační sítě pro složky IZS a územní orgány státní správy,

Ostatní úkoly v oblasti IZS plní MV cestou Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „GŘ HZS ČR“).

Složky integrovaného záchranného systému

Složky IZS jsou instituce předurčené zejména k provádění záchranných a likvidačních prací při vzniku mimořádných událostí. Člení se na základní složky a ostatní složky²⁸ - viz Obrázek 6.4.

Základní složky integrovaného záchranného systému

Základními složkami IZS jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky [51],
- Jednotky PO, zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO [65],
- Zdravotnická záchranná služba [59] a
- Policie České republiky [57].

Zařazení těchto institucí mezi základní složky IZS je spojeno s tím, že tyto složky nepřetržitě:

- zajišťují příjem hlášení o vzniku mimořádné události,

²⁶ § 12 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb.

²⁷ v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí

²⁸ § 4 zákona č. 239/2000 Sb.

- vyhodnocují obsah přijatých hlášení,
- provádějí neodkladný zásah v místě mimořádné události.

Potřeba provést neodkladný zásah v místě mimořádné události vyžaduje, aby základní složky IZS měly své síly a prostředky „rovnoměrně“ rozmístěny po celém území ČR a byly schopné je nasadit ve stanoveném časovém limitu, např. HZS ČR do 20 minut od přijetí tísňové zprávy.

Obr. 6.4 Struktura složek Integrovaného záchranného systému

Ostatní složky Integrovaného záchranného systému

Ostatními složkami IZS jsou zejména:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a
- sdružení občanů,

které lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

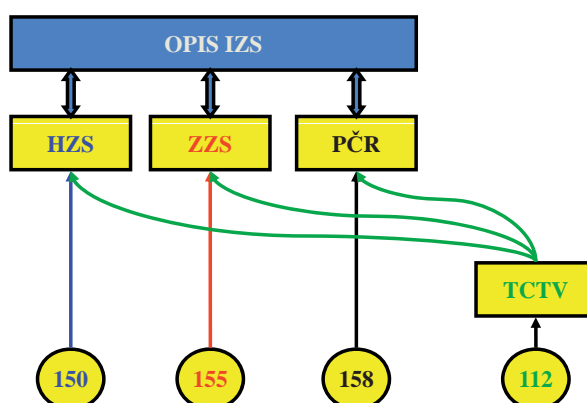
Ostatní složky IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání²⁹. Plánovanou pomocí ostatních složek IZS na vyžádání se rozumí, předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí pomoci obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra nebo základním složkám IZS při provádění záchranných a likvidačních prací.

6.2 Ohlášení vzniku mimořádné události

Poskytnutí bezodkladné pomoci v nouzi se v České republice nejčastěji vyžaduje voláním na následující národní telefonní čísla:

- 150 - Hasičský záchranný sbor (HZS),
- 155 - Zdravotnická záchranná služba (ZZS),
- 158 - Policie České republiky (PČR) a

Kontaktními místy pro příjem žádosti o poskytnutí pomoci v nouzi jsou dispečerská pracoviště uvedených bezpečnostních složek. Vstupem ČR do Evropské unie přibylo ještě jednotné evropské číslo tísňového volání 112, které je přijímáno na Telefonním centru tísňového vlání - TCTV. Situace je schematicky znázorněna na Obrázku 6.5.

Obr. 6.5 Schéma vyžadování pomoci v nouzi v ČR

Pro úplnost nutno uvést, že v místech, kde funguje obecní (městská) policie, je možné využívat ještě tísňové volání na telefonní číslo 156.

6.3 Organizace a řízení likvidace následků mimořádných událostí

Řízení likvidace následků mimořádných událostí v území probíhá, v závislosti na rozsahu jejich následků, na několika úrovních:

- taktické úrovni,
- operační úrovni a
- strategické úrovni.

²⁹ § 21 zákona č. 239/2000 Sb.

Přitom platí, že složky IZS jsou při zásahu povinny

- řídit se příkazy velitele zásahu.

Pokud provádějí koordinaci záchranných a likvidačních prací

- starosta obce s rozšířenou působností,
  - hejtman kraje (v Praze primátora hlavního města Prahy) nebo
  - Ministerstvo vnitra,
- pak se složky IZS řídí jejich pokyny.

6.3.1 Taktická úroveň řízení odezvy

O taktické úrovni řízení hovoříme ve spojení s místem zásahu záchranných týmů. Místo zásahu je místo nasazení jednotek PO a dalších složek IZS a prostor předpokládaných účinků mimořádné události. Na místě zásahu řídí činnost zúčastněných složek velitel zásahu.

Velitel zásahu

Velitel zásahu je veřejná osoba, které je ze zákona svěřeno řízení zásahu. Velitelem zásahu obvykle bývá velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář hasičského záchranného sboru s právem přednostního velení.

Řízení zásahu je proces, kterým se uskutečňují rozhodnutí velitele zásahu s cílem realizovat opatření k hašení požáru a k provedení záchranných a likvidačních prací řízením:

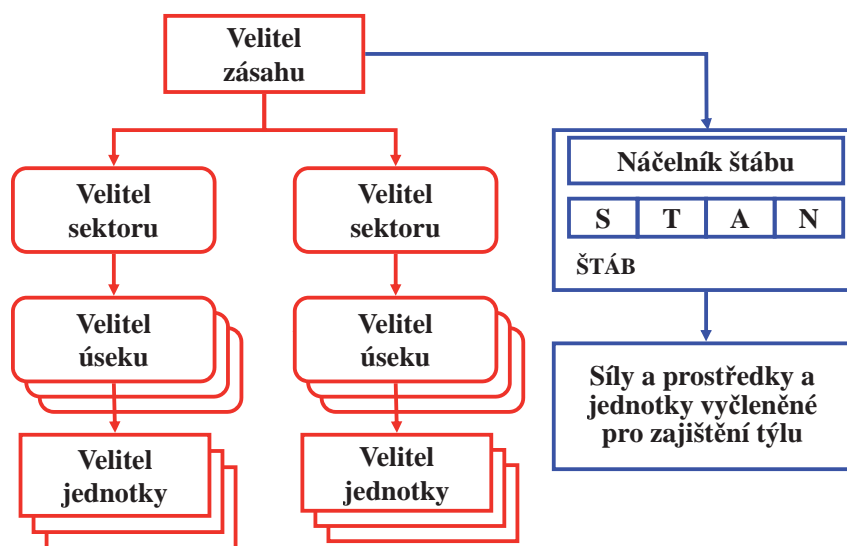
- přímých podřízených velitele zásahu (jemu podřízených velitelů, hasičů, popř. vedoucích složek IZS),
- nasazených jednotek,
- součinnosti složek IZS pro vzájemnou koordinaci jimi prováděných záchranných a likvidačních prací,
- součinnosti s dalšími právníky a fyzickými osobami zúčastněnými na zásahu [8].

Podle počtu jednotek PO a dalších složek IZS nebo podle složitosti zásahu, využívá velitel zásahu následující strukturu řízení:

- řídí zásah sám - zpravidla u malých málo složitých mimořádných událostí, zpravidla s počtem do tří zasahujících jednotek,
- řídí zásah s k tomu vyčleněnými pomocníky - zpravidla se jedná o zásahy s nasazením tří až pěti jednotek,
- řídí zásah s podporou štábu velitele zásahu - zpravidla se jedná o zásahy s potřebou nasazení více jak pěti jednotek nebo složité zásahy s nutností užší koordinace se složkami IZS, s odborníky nebo majiteli objektu, apod.

Nezávisle od předchozích variant řízení může velitel zásahu vzhledem k členitosti místa zásahu nebo taktiky zásahu zřídit sektory a úseky a určit jejich velitele.

Organizační struktura při řízení zásahu se štábem velitele zásahu, sektory a úseky je znázorněna na Obrázku 6.6.

Obr. 6.6 Řízení zásahu se štábem, sektory a úseky - upraveno dle [7]

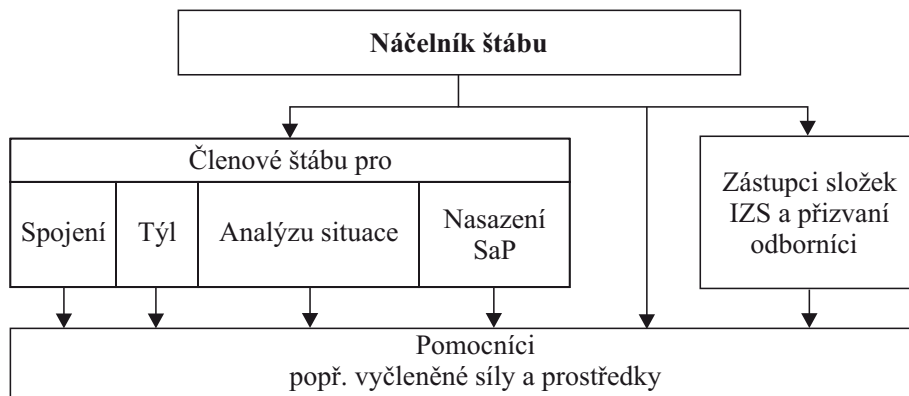
Koordinování záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek integrovaného záchranného systému a v prostoru předpokládaných účinků mimořádné události a řízení součinnosti těchto složek provádí velitel zásahu, který vyhlásí podle závažnosti mimořádné události odpovídající stupeň poplachu podle příslušného poplachového plánu integrovaného záchranného systému.

Štáb velitele zásahu

Štáb velitele zásahu je výkonným orgánem velitele [36]. Štáb, v souladu s rozhodnutími velitele zásahu, organizuje činnost jednotek na místě zásahu. Je využíván při koordinaci složek IZS a připravuje rozhodnutí velitele zásahu. Štáb tvoří:

- náčelník štábu,
- člen štábu pro spojení,
- člen štábu pro týl,
- člen štábu pro analýzu situace na místě zásahu,
- člen štábu pro nasazení sil a prostředků,
- zástupci složek IZS, v případě zásahu v rámci IZS,
- pomocníci členů štábu.

Struktura štábu velitele zásahu je zřejmá z Obrázku 6.7.

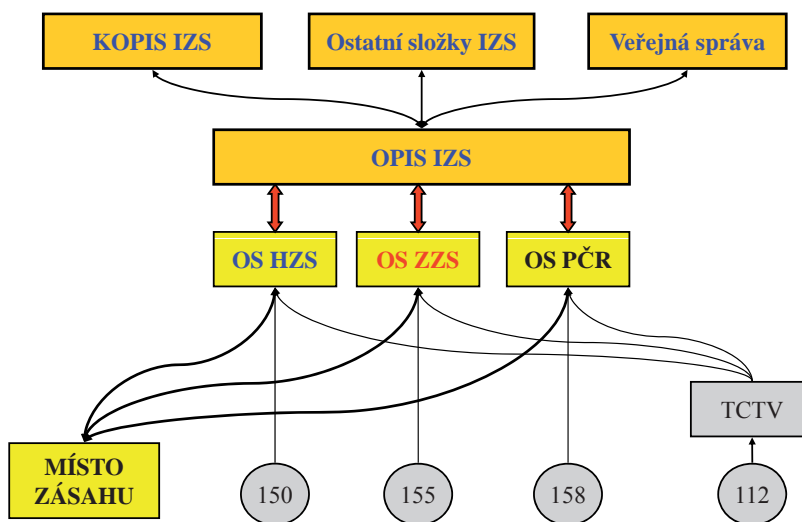

Obr. 6.7 Struktura štábu velitele zásahu - upraveno dle [36]

Do štábu mohou být dále zařazeny fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými jednotky spolupracují na místě zásahu. Umístění štábu určí velitel zásahu, a to obvykle v místě velitelského stanoviště. Stanoviště štábu musí být viditelně označeno nápisem „ŠTÁB“ a zabezpečeno proti neoprávněnému vstupu nepovolaných osob a před vlivem nepříznivých klimatických podmínek. Současně musí být zajištěn náhradní mobilní zdroj elektrické energie a prostředky k odstranění technických závad na zařízeních používaných pro činnost štábu.

6.3.2 Operační úroveň řízení odezvy

Operační úroveň řízení odezvy představuje podporu velitele zásahu v místě zásahu a koordinaci součinnosti mezi dispečerskými systémy nasazených složek územního bezpečnostního systému - viz schéma na Obrázku 6.8.

Obr. 6.8 Koordinace záchranných prací na operační úrovni

Při mimořádných událostech s malým rozsahem následků je záležitost operačního řízení zpravidla v možnostech mateřského operačního střediska velitele zásahu.

U mimořádných událostí velkého rozsahu vstupuje do koordinace odezvy operační a informační středisko integrovaného záchranného systému (dále jen „OPIS IZS“). OPIS IZS jsou stálými orgány pro koordinaci složek IZS. Tuto činnost zabezpečují:

- operační střediska hasičských záchranných sborů krajů a
- operační a informační středisko generálního ředitelství hasičského záchranného sboru.

Operační a informační střediska IZS jsou povinna:

- přijímat a vyhodnocovat informace o mimořádných událostech (ne tísňová volání),
- zprostředkovávat organizaci plnění úkolů ukládaných velitelem zásahu,
- plnit úkoly uložené orgány oprávněnými koordinovat záchranné a likvidační práce,
- zabezpečovat v případě potřeby vyrozumění základních i ostatních složek IZS a vyrozumění státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků podle dokumentace IZS³⁰.

OPIS IZS jsou oprávněna:

- povolávat a nasazovat síly a prostředky HZS a jednotek PO, dalších složek IZS podle poplachového plánu IZS nebo podle požadavků velitele zásahu.
- vyžadovat a organizovat pomoc, osobní a věcnou pomoc podle požadavků velitele zásahu a
- provést při nebezpečí z prodlení varování obyvatelstva na ohroženém území, apod.

Nutno poznamenat, že OPIS IZS musí postupovat tak, aby uspokojení požadavků jednotlivých velitelů zásahů nebylo v rozporu s rozhodnutím příslušného funkcionáře HZS, hejtmána nebo Ministerstva vnitra při jejich koordinaci záchranných a likvidačních prací.

6.3.3 Strategická úroveň řízení odezvy

Strategická úroveň řízení odezvy je spojena se vstupem příslušného představitele územní veřejné správy, resp. Ministerstva vnitra, případně jiného státního orgánu, do koordinace záchranných a likvidačních prací. Důvodem k takovému postupu je nedostatek kompetencí, které má v daném případě velitel zásahu, např. k provedení plošné evakuace, k zabezpečení nouzového přežití apod.

Koordinace záchranných a likvidačních prací starostou ORP

Starosta obce s rozšířenou působností³¹ koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé ve správním obvodu obecního úřadu

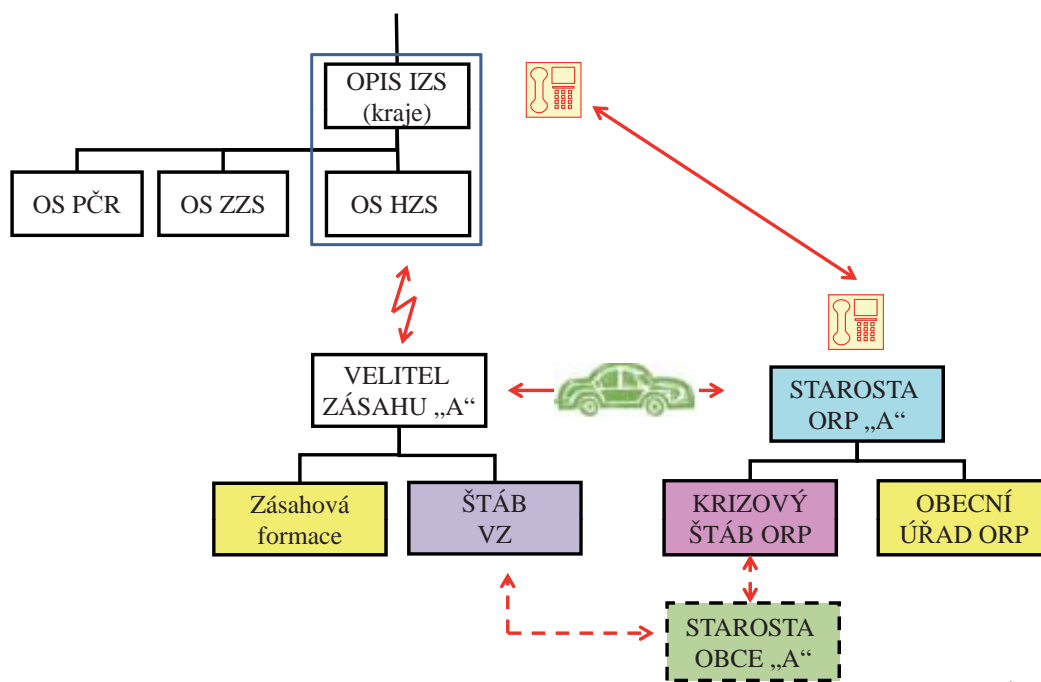
³⁰ § 5 zákona č. 239/2000 Sb.

³¹ § 13 zákona č. 239/2000 Sb.

obce s rozšířenou působností, pokud jej velitel zásahu o koordinaci požádá. Pro koordinaci může starosta ORP použít krizový štáb své obce - viz Obrázek 6.9.

Starosta obce s rozšířenou působností při koordinaci záchranných a likvidačních prací prostřednictvím OPIS IZS kraje:

- předává zprávy o jejich průběhu Ministerstvu vnitra,
- vyžaduje pomoc podle příslušného poplachového plánu IZS a
- vyžaduje další pomoc nad rámec poplachového plánu IZS.

Obr. 6.9 Koordinace záchranných prací starostou ORP

Koordinace záchranných prací hejtmánem kraje a ústřední koordinace

Hejtmán³² koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé na území kraje, pokud její rozsah přesahuje území jednoho správního obvodu obce s rozšířenou působností a

- velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu nebo
- velitel zásahu jej o to požádal anebo
- o koordinaci požádal starosta obce s rozšířenou působností.

Ministerstvo vnitra³³ zabezpečuje ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací, jestliže:

- mimořádná událost přesahuje státní hranice ČR a je nutná koordinace záchranných a likvidačních prací nad rámec příhraničních styků, nebo
- mimořádná událost přesahuje území kraje a velitel zásahu vyhlásil nejvyšší

³² § 11 zákona č. 239/2000 Sb.

³³ § 7 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb.

stupeň poplachu, anebo

- o koordinaci požádá velitel zásahu nebo
- o koordinaci požádá starosta obce s rozšířenou působností nebo
- o koordinaci požádá hejtman.

Koordinaci záchranných a likvidačních prací za Ministerstvo vnitra realizuje generální ředitelství hasičského záchranného sboru [51].

Další podrobnosti přesahují rámec tohoto textu a zájemce je např. najde v publikacích [2, 3, 12].

6.4 Řešení krizových situací

Řešení krizových situací probíhá na jedné nebo současně na několika úrovních veřejné správy, a to v závislosti na druhu vyhlášeného krizového stavu.

Institucionální strukturu systému řešení krizových situací v ČR zjednodušeně znázorňuje Obrázek 6.10.

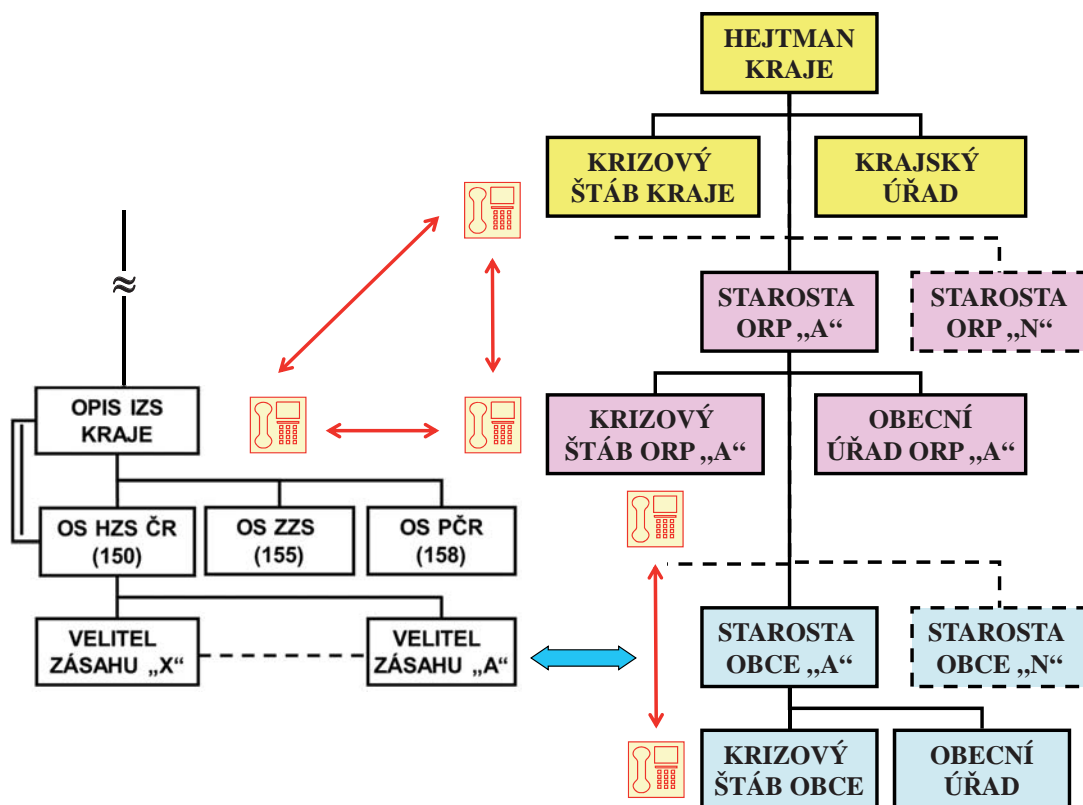
PKŘ = pracoviště krizového řízení

Obr. 6.10 Institucionální struktura systému řešení krizových situací

Odpovědnost za řešení krizové situace má příslušný orgán krizového řízení. Při řešení krizové situace je orgán krizového řízení podporován krizovým štábem - viz kapitola 9.

Schéma organizační struktury při řešení krizové situace v kraji je zjednodušeně znázorněno na Obrázku 6.11.

Obr. 6.11 Rámcová organizační struktura při řešení krizové situace v kraji

Odpovědnost za řešení krizové situace v kraji má hejtman. Další úrovní řízení je starosta obce s rozšířenou působností a starosta obce.

Při provádění záchranných a likvidačních prací za stavu nebezpečí se složky integrovaného záchranného systému na území kraje řídí pokyny hejtmána.

6.5 Orgány obce při likvidaci následků mimořádné události

Připravenost obce na mimořádné události zajišťují orgány obce, které se rovněž podílejí na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva³⁴. Na likvidaci následků mimořádných událostí se podílejí zejména dva orgány obce - starosta obce a obecní úřad.

Starosta obce při provádění záchranných a likvidačních prací³⁵:

- zajišťuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- organizuje v dohodě s velitelem zásahu nebo se starostou obce s rozšířenou působností evakuaci osob z ohroženého území obce,
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce,
- je oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

³⁴ § 15 zákona č. 239/2000 Sb.

³⁵ § 16 zákona č. 239/2000 Sb.

Obecní úřad při likvidaci následků mimořádných událostí:

- zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím,
- podílí se ve spolupráci s IZS, na provádění záchranných a likvidačních prací,
- podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce.

Na zdolávání následků mimořádných událostí se rovněž podílejí ostatní orgány obce.

6.6 Orgány obce v krizovém řízení

Úkoly v krizovém řízení na úrovni obcí plní zejména starosta obce a obecní úřad. Starosta obce zajišťuje připravenost obce na řešení krizových situací. Pro plnění těchto úkolů a úkolů při řešení krizových situací může zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán - viz kapitola 9. Za krizové situace zajišťuje starosta obce provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce, a dále zejména:

- zabezpečuje varování a informování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce,
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva,

Obecní úřad v rámci úkolů v krizovém řízení zejména:

- organizuje přípravu obce na krizové situace,
- poskytuje obecnímu úřadu ORP podklady ke zpracování krizového plánu obce s rozšířenou působností,
- vede za krizových situací evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob,
- podílí se na zajištění veřejného pořádku,
- plní další úkoly stanovené krizovým plánem obce s rozšířenou působností.

Obecní úřad rovněž seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. Ostatní orgány obce se na plnění úkolů v krizovém řízení podílejí.

6.7 Shrnutí

Obec je zřizovatelem a provozovatelem občanu nejbližšího systému pomoci v nouzi. S ohledem na výskyt možných mimořádných událostí v obci a zejména na rozsah jejich následků, není tento systém ani soběstačný a neposkytuje potřebnou škálu pomoci. V praxi to vyžaduje napojení obce na státem garantovaný systém pomoci, který je dostupný cestou jednotného tísňového volání. Od obce, resp. jejich orgánů, se pak vyžaduje součinnost s poskytovatelem nadobecní pomoci. Rozsah součinnosti je vždy vázán na rozsah následků, způsobených mimořádnou událostí v obci.

7 Opatření ochrany obyvatelstva v obci

Odborná spolupráce: Ing. Antonín Krömer

Mezi základní opatření ochrany obyvatelstva, která se provádí při řešení mimořádných událostí a krizových situací na úrovni obce, patří varování a informování, evakuace, nouzové přežití, ukrytí, individuální ochrana obyvatel a dekontaminační opatření [14, 17].

7.1 Varování a informování obyvatelstva

Varování obyvatelstva je komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících včasné předání varovné informace o reálně hrozící nebo již vzniklé mimořádné události nebo krizové situaci, vyžadující realizaci opatření ochrany obyvatelstva.

Tísňové informování obyvatelstva je komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření, zabezpečujících bezprostředně po zaznění varovného signálu předání informací o zdroji, povaze a rozsahu nebezpečí a nutných opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku. Zákonem [53] je dále stanovena povinnost provozovatelů hromadných informačních prostředků uveřejňovat tísňové informace.

Včasné a správné provedení varování a prvotního tísňového informování je jednou ze základních podmínek úspěšné realizace opatření na ochranu obyvatelstva.

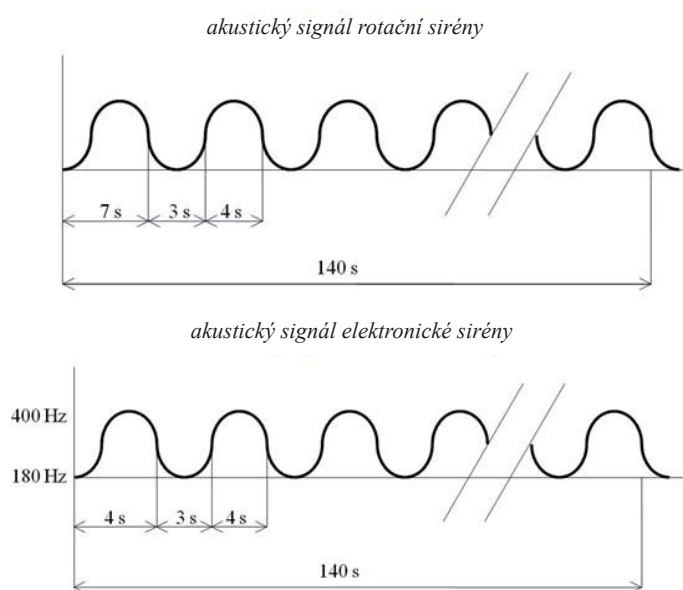
Za základní způsob varování obyvatelstva je považováno vyhlášení varovného signálu a za základní prostředky poplachové rotační (motorové) sirény, elektronické sirény a další zařízení s vlastnostmi elektronických sirén (např. místní informační systémy jako obecní rozhlas). Obecně se tyto prvky nazývají „koncové prvky varování“. Pro zabezpečení tohoto úkolu je na území ČR vybudován a provozován jednotný systém varování a informování.

Koncové prvky varování jsou zařízení schopná generovat stanovené zvukové signály a případně vysílat verbální (slovní) informace. Jejich aktivace je možná dálkově z operačního a informačního střediska hasičského záchranného sboru kraje (dále jen „OPIS“), nebo místně aktivací tlačítkem přímo v ovládací skříni sirény. Podle principu činnosti se dělí na:

- elektronické (tzv. „mluvící“) sirény - mají schopnost generovat stanovené akustické signály, reprodukovat verbální informace z paměti zařízení, dále poskytovat tísňové informace prostřednictvím vestavěného mikrofону a šíření informací z externího zdroje modulace (např. mobilní telefon, přímý vstup z OPIS IZS);
- rotační (motorové) sirény - generují pouze stanovené akustické signály bez možnosti předávání následných verbálních informací;

- místní informační systémy (místní, obecní rozhlas s vlastnostmi elektronických sirén) - jsou schopny odbavit všechny používané signály, včetně naprogramovaných verbálních informací; také umožňují poskytovat tísňové informace prostřednictvím vestavěného mikrofону a šíření informací z externího zdroje modulace.

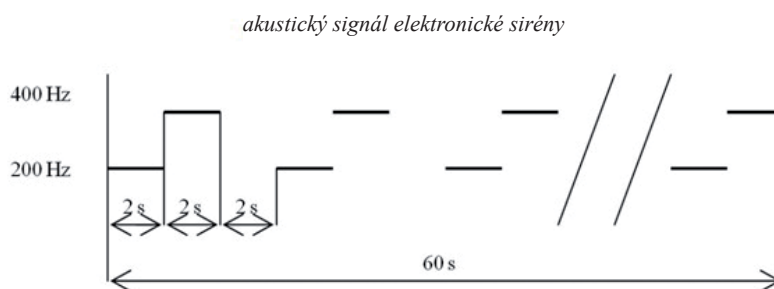
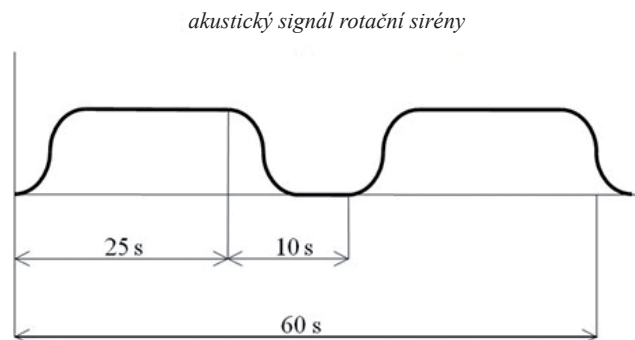
Pro předávání varovné informace se využívá předem stanovené akustické znamení - varovný signál. V ČR existuje jediný varovný signál s označením „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“. Signál je vyhlašován kolísavým tónem po dobu 140 sekund (schematické znázornění signálu - viz Obrázek 7.1). U elektronických sirén je signál doplněn o verbální informaci upřesňující druh ohrožení. Po akustickém tónu sirény následuje tísňová informace z hromadných informačních prostředků o hrozící nebo vzniklé mimořádné události.

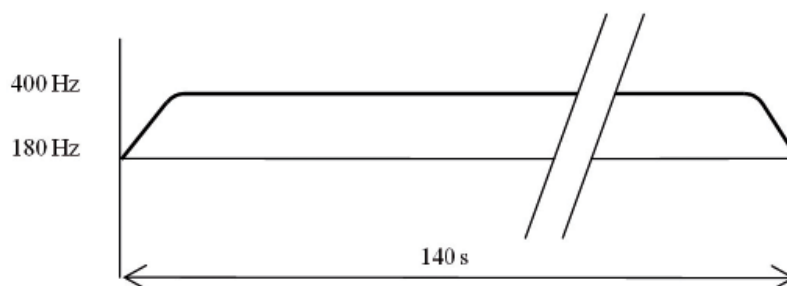
Obr. 7.1 Varovný signál „Všeobecná výstraha“

Sirény se také používají ke svolání jednotek požární ochrany. K tomu slouží signál „POŽÁRNÍ POPLACH“, který je vyhlašován přerušovaným tónem po dobu 60 sekund. Tento signál není varovným signálem a má rozdílnou podobu u rotačních a elektronických sirén, jak je patrné z Obrázku 7.2.

Každou první středu v měsíci se provádí v České republice ověřování provozuschopnosti jednotného systému varování a informování formou aktivace signálu „ZKOUŠKA SIRÉN“. Tento signál je vyhlašován nepřerušovaným tónem po dobu 140 sekund (schematické znázornění signálu - viz Obrázek 7.3). U elektronických sirén předchází tomuto signálu krátká verbální informace o zkoušce sirén a rovněž po odeznění signálu informace o proběhlé zkoušce sirén.

Obr. 7.2 Signál „Požární poplach“

Obr. 7.3 Signál „Zkouška sirén“

V případě výpadku či poruše jednotného systému varování a vyrozumění a na místech, které jsou mimo dosah signálu koncových prvků varování, je organizován náhradní způsob varování a informování obyvatelstva. Pro tento případ lze využít všech dostupných komunikačních prostředků s ohledem na konkrétní podmínky, např.:

- mobilní vyhledávací prostředky (mobilní elektronické sirény, výstražná rozhlasová zařízení na služebních vozidlech jednotek PO, Policie ČR a městské/obecní policie, megafony apod.);
- telefonní zprávy a textové zprávy SMS na mobilní telefony;
- kostelní zvony;
- spojky - osoby pověřené k zabezpečení přímého (osobního) předání varovné informace obyvatelům v ohrožené oblasti.

Provozní schopnost jednotného systému varování a informování zabezpečuje hasičský záchranný sbor. Odpovědnost za zajištění varování a informování

obyvatelstva na území obce má starosta obce a obecní úřad. Starosta obce je oprávněn vyžádat aktivaci koncových prvků varování na území obce u OPIS HZS kraje.

7.2 Evakuace obyvatelstva

Evakuací se rozumí přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí nebo krizovou situací. Evakuace se provádí z ohrožených míst do míst, která zajišťují pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění.

Evakuace je prvkem kolektivní ochrany; je základním opatřením ochrany obyvatelstva. V podmínkách České republiky se provádí především při ohrožení povodní, případně při radiační havárii, úniku nebezpečných látek, požáru apod. Na provedenou evakuaci navazuje zajištění nouzového přežití obyvatelstva, kdy je pro evakuované obyvatelstvo zajištěno především nouzové ubytování, nouzové zásobování vodou a potravinami.

Evakuaci jako takovou lze rozlišit dle několika faktorů:

a) Podle rozsahu:

- objektová - jedná se o evakuaci jedné nebo malého počtu budov;
- plošná - jedná se o evakuaci územního celku nebo zastavěného území nebo jejich částí - např. celá obec nebo její část.

b) Podle délky trvání:

- vyvedení - většinou spojeno s prováděním záchranných prací (např. při požáru, úniku plynu) v rámci jedné nebo malého počtu budov. Po ukončení činnosti složek IZS je obyvatelstvu umožněn návrat do daných prostor;
- krátkodobá - jedná se o evakuaci do cca 24 hodin. Pro evakuované obyvatelstvo se zajišťuje zásobování pitnou vodou a potravinami, zdravotnická pomoc a příkrývky. V případě nepříznivých klimatických podmínek je nutno zabezpečit i přístřeší;
- dlouhodobá - doba trvání je delší než 24 hodin. Pro evakuované obyvatelstvo je zapotřebí zajistit náhradní ubytování, zásobování vodou a potravinami a dalšími opatřeními nouzového přežití.

c) Na základě výběru osob:

- všeobecná - na daném území (resp. objektu) jsou evakuovány všechny osoby (např. při živelních pohromách a průmyslových haváriích);
- částečná - evakuována je pouze vybraná skupina obyvatelstva (např. ženy, děti, pacienti zdravotnických zařízení).

d) Podle stupně organizovanosti:

- samovolná - obyvatelstvo se evakuuje pěšky nebo vlastními prostředky do míst dle vlastní volby (k příbuzným, na chaty či chalupy apod.);

- řízená - jedná se o evakuaci, která je řízena evakuačními orgány; evakuovaní se přemísťují vlastními prostředky, pěšky či pomocí dopravních prostředků zajištěnými evakuačními orgány do stanovených míst.

Evakuace se přednostně plánuje pro následující skupiny obyvatelstva:

- děti do 15 let věku,
- osoby umístěné v sociálních zařízeních,
- pacienty ve zdravotnických zařízeních,
- osoby zdravotně postižené a
- doprovod výše uvedených.

Evakuaci může nařídít:

- velitel zásahu,
- starosta obce,
- starosta obce s rozšířenou působností,
- hejtman kraje.

V době povodní zabezpečují evakuaci povodňové orgány.

Evakuace obyvatelstva se zabezpečuje v součinnosti se složkami IZS a právníckými osobami a orgány krizového řízení, a to v těchto oblastech:

- dopravní zabezpečení - zajištění dopravních prostředků a zabezpečení jejich zásobování pohonnými hmotami,
- zdravotnické zabezpečení - poskytnutí předlékařské pomoci, převoz do zdravotnických zařízení, zabezpečení hygienicko-epidemiologických opatření a zabezpečení zdravotnické pomoci evakuovaným osobám v místech nouzového nebo náhradního ubytování,
- pořádkové zabezpečení - zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti během celé evakuace,
- sociální zabezpečení - zabezpečení sociálních služeb evakuovaným osobám.

Základní pojmy k evakuaci:

- evakuační zóna - prostor, ze kterého je nutno provést evakuaci; v evakuační zóně je nutno po evakuaci zabezpečit ostrahu proti rabování apod.;
- uzávěra - označené místo sloužící pro zabránění vstupu nepovolaných osob do evakuační zóny;
- místo shromažďování - místo soustředění evakuovaných uvnitř (před bezprostředním ohrožením) nebo vně evakuační zóny, odkud je zajištěno přemístění evakuovaných osob mimo ohrožený prostor do evakuačních středisek;
- evakuační středisko - místo či zařízení (zpravidla) mimo evakuační zónu, kde jsou shromažďovány evakuované osoby; evakuační středisko je výchozím bodem

přemístění pro evakuované osoby bez možnosti zajištění vlastního náhradního ubytování;

- přijímací středisko - zařízení v příjmovém území, kde jsou evakuované osoby evidovány, informovány a přerozdělovány do jednotlivých míst nouzového ubytování; pokud je příjmové území v téže obci, ve které je evakuační zóna, může být přijímací středisko sloučeno s evakuačním střediskem;
- místo nouzového ubytování - zařízení či objekt smluvně zajištěné nebo určené k přechodnému pobytu evakuovaných osob; místo nouzového ubytování může být sloučeno s přijímacím střediskem osob;
- evakuační zavazadlo - osobní zavazadlo evakuované osoby. Doporučená hmotnost zavazadla by neměla překročit 25 kg (u dětí 10 kg), při evakuaci vlastním dopravním prostředkem není hmotnost zavazadla omezena. Evakuační zavazadlo by mělo obsahovat především osobní doklady a psací potřeby, léky a zdravotní pomůcky, cennosti, sezónní oblečení, prostředky osobní hygieny, spací pytel nebo přikrývku, karimatku nebo nafukovací lehátko, jídelní nádobí, potřeby na šití, kapesní nůž, otvírač na konzervy, základní trvanlivé potraviny na 2-3 dny včetně nápojů, kapesní svítilnu s náhradní baterií, zapalovač nebo zápalky, přenosný radiopřijímač, společenskou hru či knihu, v případě evakuace osoby s jejím domácím zvířetem zdravotní průkaz zvířete a dávku krmení.

7.3 Nouzové přežití obyvatelstva

Opatření nouzového přežití obyvatelstva představuje souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů krizového řízení, správních úřadů, složek integrovaného záchranného systému, právnických a fyzických osob, prováděných s cílem minimalizovat negativní dopady mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy postiženého obyvatelstva. Obsahem nouzového přežití je zabezpečení životních potřeb obyvatelstva, a to zejména nouzové ubytování a stravování, nouzové zásobování potravinami, pitnou vodou, nouzové základní služby obyvatelstvu a nouzové dodávky energií.

Opatření nouzového přežití navazují na evakuaci obyvatelstva z postiženého území nebo jsou realizována přímo v ohroženém prostoru. V tomto případě se jedná zejména o poskytnutí nouzového přístřeší, náhradního ošacení, stravy a nápojů po dobu nezbytně nutnou.

Opatření nouzového přežití se zabezpečují nepřetržitě po dobu, po kterou situace postiženého obyvatelstva bude vyžadovat plnění mimořádných opatření k zachování jeho zdraví, života a životních potřeb. Realizace opatření nouzového přežití je zpravidla ukončena návratem postiženého obyvatelstva do aglomerací původních bydlišť a obnovením funkce infrastruktury v nich nebo situací, kdy v prostorech, do kterých byly osoby evakuací umístěny, bude stávající infrastruktura schopna zabezpečovat potřeby původního i evakuovaného obyvatelstva a mimořádná opatření již nebudou nutná, případně přesídlením postiženého obyvatelstva do nových domků, domů, sídlišť.

Do opatření nouzového přežití patří také zabezpečení humanitární pomoci. Humanitární pomocí se rozumí opatření prováděná za účelem pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí, v jejichž rámci se využívají lidské a materiální zdroje. Humanitární pomoc je organizována s cílem zlepšit životní podmínky postiženého obyvatelstva. Je poskytována dobrovolně a bezplatně. Humanitární pomoc má charakter jak finanční a materiální pomoci (ošacení, stravování, hygienická péče apod.), tak i psychologické a duchovní pomoci. Humanitární pomoc je poskytována nevládními neziskovými organizacemi, případně firmami a sdruženími občanů, skupinami osob a jednotlivci. Při poskytování humanitární pomoci na velkém území je nezbytná jeho koordinace, tzn. rozdělení humanitární pomoci rovnoměrně dle úrovně postižení obcí, nikoliv jen do mediálně známých obcí. Zde mohou sehrát významnou roli humanitární organizace.

Opatření nouzového přežití se zabezpečují především v následujících oblastech.

Nouzové ubytování a stravování

Nouzové ubytování a stravování představuje zajištění náhradních ubytovacích kapacit pro obyvatelstvo, které je v důsledku mimořádných událostí nebo krizových situací nuceno opustit svá obydlí. Prioritně se využívají objekty se stacionárním lůžkovým, stravovacím a hygienickým vybavením (např. hotely, ubytovny, internáty, rekreační zařízení). Lze využívat i stacionární zařízení s hygienickým vybavením a prostory pro umístění přenosných lůžek a dalšího ubytovacího materiálu (např. sportovní haly, tělocvičny, kulturní zařízení), případně mobilní zařízení (např. maringotky, stany). Pro osoby ubytované v místech nouzového ubytování je nutno zabezpečit i stravování. Nejvhodnější je využití stálých stravovacích zařízení (např. restaurace, hotely, kuchyně ve školách, menzy), případně mobilní stravovací zařízení (např. pojízdné kuchyně). Doporučuje se uzavřít s vhodnými poskytovateli nouzového ubytování a stravování dohody o spolupráci.

Nouzové zásobování základními potravinami

Nouzovým zásobováním základními potravinami se rozumí zásobování základními druhy potravin, které se zpravidla realizuje v prostorech, které nejsou evakuační zónou, ale ve kterých je z důvodu vzniku mimořádné události nebo krizové situace omezeno nebo zcela znemožněno běžné zásobování prodejen s potravinami a stravovacích zařízení.

Provádí se zpravidla zajištěním náhradní přepravy základních druhů potravin do postižených oblastí. V případě nouzového zásobování potravinami se předpokládá určitá redukce množství a složení stravy, přičemž denní energetický příjem na osobu by měl být zachován ve výši 8000 kJ. Po vyhlášení krizového stavu mohou být stanovena regulační opatření v zásobování obyvatelstva potravinami v období nedostatečného zásobování z obvyklých zdrojů.

Nouzové zásobování pitnou vodou

Není-li možné zásobování vodou z veřejného vodovodu či studny, zajišťuje se nouzové zásobování vodou požadované jakosti z jiných zdrojů, např.:

- dovázkou pitné vody v cisternách,
- zajištěním balené vody či
- použitím mobilní úpravny vody.

Mobilní úpravny vody jsou uloženy jako pohotovostní zásoby u Správy státních hmotných rezerv. Příprava vody se provádí úpravou vody z přírodního vodního zdroje včetně balení do plastových lahví.

Při nouzovém zásobování obyvatel pitnou vodou se zabezpečuje množství 5 litrů na osobu pro první dva dny a 10 až 15 litrů na osobu a den pro třetí a další dny.

Nouzové základní služby obyvatelstvu

Nouzové poskytování základních služeb obyvatelstvu se zajišťuje především v kategoriích ošacení, hygienické potřeby, pohřební služby, sklenářství, pokrývačství atd..

Nouzové zásobování energiemi

Nouzové zásobování energiemi se obyvatelstvu poskytuje v případech dlouhodobých výpadků dodávek elektrické energie, zemního plynu či tepla. Do těchto aktivit jsou zapojeni především dodavatelé a distributoři energií. Postupují přitom podle svých regulačních plánů a omezujících odběrových stupňů a řeší poruchové a havarijní stavy v co nejkratším možném termínu.

Pro důležité provozy a objekty (např. nemocnice, domovy důchodců, dispečerská střediska základních složek IZS ad.) je nutno zabezpečit náhradní zdroje elektrické energie, v zimním období náhradní topidla.

Nouzové zásobování elektrickou energií a teplem je nutno zabezpečit v místech nouzového ubytování především v mobilních zařízeních.

Činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel organizuje starosta obce. Na zajištění nouzového přežití obyvatel obce se podílí obecní úřad. Na koordinaci a organizování opatření nouzového přežití se podílí hasičský záchranný sbor kraje.

7.4 Ukrytí obyvatelstva

Ukrytí obyvatelstva je prvkem kolektivní ochrany a je tím myšleno využití úkrytů a jiných vhodných prostorů k ochraně obyvatelstva před následky mimořádných událostí a krizových situací. Především se jedná o účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem, chemickými nebo biologickými látkami a tlakovými účinky zbraní hromadného ničení.

Ukrytí při vojenském ohrožení

Při vojenském ohrožení se ukrytí obyvatelstva plánuje a zabezpečuje ve stálých úkrytech a v improvizovaných úkrytech.

Stálé úkryty jsou podzemní stavby vybudované v míru investičním způsobem přímo pro potřeby ukrytí obyvatelstva v případě válečného konfliktu. Tyto stavby se budovaly ve 20. století především v období studené války. V dnešní době, s ohledem na velice málo pravděpodobné vojenské ohrožení, a také s ohledem na vysokou finanční náročnost udržení jejich provozuschopnosti, se masově vyřazují z evidence a využívají se jiným způsobem.

Za základní způsob ochrany obyvatelstva ukrytím při vojenském ohrožení je považováno ukrytí v improvizovaných úkrytech. Improvizované úkryty se budují podle zpracovaných základních listů svépomocí v předem vytipovaných objektech. Ukrytí obyvatelstva zajišťuje obecní úřad, který musí již v mírové době provádět vytipování objektů a prostorů vhodných pro improvizované ukrytí obyvatelstva. Jako improvizované úkryty se využívají:

- podzemní, suterénní a jiné části obytných domů, provozních a výrobních objektů,
- vyřazené stálé úkryty vhodné pro zprovoznění.

K zajištění ukrytí se doporučuje, aby obecní úřad zpracoval Souhrnný plán ukrytí obce. Souhrnný plán ukrytí obce obsahuje:

- seznam stálých úkrytů, jsou-li na území obce dislokovány,
- evidenční listy stálých úkrytů,
- seznam improvizovaných úkrytů,
- základní listy improvizovaných úkrytů,
- souhrnný grafický plán ukrytí obce se souhrnným přehledem o ukrytí (tabulka).

Povinnost zajistit ukrytí zaměstnanců má zaměstnavatel - právnická nebo podnikající fyzická osoba. V tomto případě se doporučuje také zpracování plánu ukrytí osazenstva objektu obdobného obsahu.

Metodiky plánování improvizovaného ukrytí v obci i v podniku jsou dostupné na [4].

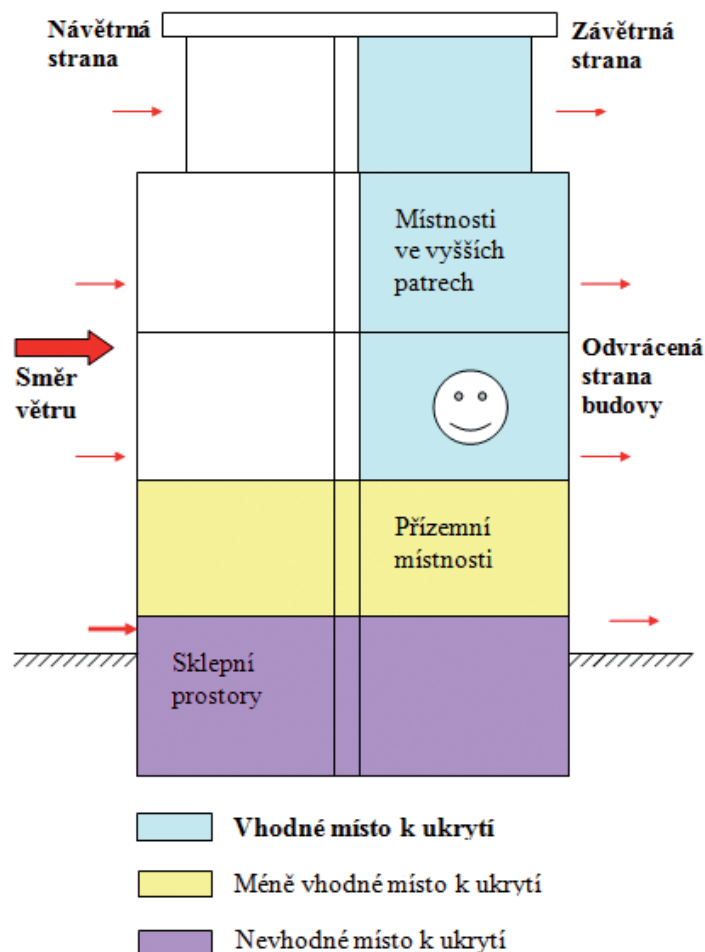
Ukrytí při mimořádných událostech v míru

K ukrytí obyvatelstva při mimořádných událostech s rizikem kontaminace nebezpečnými látkami, případně účinky pronikavé radiace, se využívá přirozených ochranných vlastností staveb, které se upravují tak, aby se zamezilo proniknutí nebezpečných látek do objektu.

Vhodnými prostory k ukrytí jsou místnosti ve vyšších patrech budovy na její odvrácené straně od místa šíření nebezpečné látky.

Méně vhodné jsou přízemní místnosti, a naprosto nevhodné sklepní prostory. Řada nebezpečných chemických látek je těžších než vzduch a drží se při zemi.

Nebezpečné látky jsou vesměs prchavé, v terénu málo stálé a je malá pravděpodobnost, že proniknou zavřenými a utěsněnými okny, dveřmi a jinými otvory ve vyšších patrech závětrné strany budovy. Znázornění řezu budovou a vhodná místa k ochraně je uvedeno na obrázku 7.4.

Obr. 7.4 Vhodná místa k ukrytí v budově

Je vhodné utěsnit prostor vybraný k ukrytí a zvýšit tak ochranné vlastnosti prostoru, tedy v místnosti uzavřít okna, dveře a jiné otvory. Dokonalejšího utěsnění oken lze dosáhnout přelepením ploch mezi oknem a rámem okna pomocí samolepicích pásek. Je nezbytné vypnout a utěsnit veškerou ventilaci v místnosti.

7.5 Individuální ochrana obyvatelstva

Individuální ochrana obyvatelstva je charakterizována jako souhrn organizačních, ekonomických, materiálních a dalších opatření, jejichž cílem je zabránit v nejvyšší možné míře účinkům nebezpečných látek na nejdůležitější části lidského organismu, především na dýchací cesty a oči, ale také povrchu těla, za mimořádných událostí a krizových situací. Využití prostředků individuální ochrany je doplňujícím opatřením k evakuaci a ukrytí.

Při vojenském ohrožení jsou k ochraně před toxickými, radiačními a infekčními účinky bojových otravných, radioaktivních a biologických látek určeny typizované prostředky individuální ochrany. Cílem individuální ochrany při vojenském ohrožení je zabezpečení prostředků pro děti od narození do 18 let věku a pro jejich doprovod, a dále pro osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních všech typů včetně obslužného personálu. Část potřebných prostředků individuální ochrany je uložena ve skladech Hasičského záchranného sboru ČR. Chybějící prostředky individuální ochrany budou péčí státu doplněny systémem hospodářských opatření pro krizové stavy. Ostatnímu obyvatelstvu budou vytvořeny podmínky k nákupu prostředků individuální ochrany ve specializovaných prodejnách. V rámci regulačních opatření budou stanoveny jejich maximální prodejní ceny.

Mezi typizované prostředky individuální ochrany patří:

- dětský ochranný vak pro děti do 18 měsíců,
- dětská kazajka pro děti do 3 let,
- ochranné masky:
- dětská ochranná maska pro děti od 3 do 6 let,
- lícnice pro děti od 6 do 15 let,
- lícnice pro dospělé,
- ochranné filtry.

Ochranné masky se dají použít také při nevojenském ohrožení, jako při únicích nebezpečných látek či při teroristických útocích, pokud jsou doplněny průmyslovými filtry na nebezpečné látky (např. amoniak, chlór, oxid uhelnatý).

Ovšem okamžité použití těchto prostředků k ochraně obyvatelstva je málo reálné. V těchto případech se předpokládá použití improvizovaných prostředků individuální ochrany. Ochrana dýchacích cest a povrchu těla bude prováděna improvizovaným způsobem s využitím prostředků všeobecně dostupných v domácnostech a patří mezi ně například:

- dýchací cesty: kapesník, šátek či jiná navlhčená látka;
- oči: motocyklové, lyžařské či jiné uzavřené brýle;
- hlava: čepice, šátek nebo šála či kapuce;
- tělo: pláštěnka, jakýkoliv gumový plášť;
- ruce: gumové nebo kožené rukavice, eventuálně igelitové sáčky;
- nohy: gumové holínky, kozačky, případně igelitové sáčky přetažené přes boty a kalhoty.

7.6 Dekontaminace

Dekontaminace je soubor metod, postupů a prostředků k účinnému odstranění kontaminantů nebo jeho eliminace na akceptovatelnou úroveň a následná likvidace odstraněného kontaminantu.

Kontaminantem mohou být škodlivé chemické látky v různých skupenstvích včetně otravných, radioaktivních či biologických látek. Cílem dekontaminace je snížení zdravotnických a nenávratných ztrát, zkrácení doby nezbytného používání prostředků individuální ochrany, které ztěžují veškerou činnost v kontaminovaných prostorech, a vytváření podmínek pro obnovu normálního života v kontaminovaných oblastech.

Mezi základní způsoby provedení dekontaminace osob, které lze provést i improvizovaným způsobem, je opatrné svléknutí kontaminovaného oděvu, důkladná hygienická očista (osprchování osob) a následné použití čistého nekontaminovaného oděvu.

7.7 Pomoc z úrovně hasičského záchranného sboru kraje

Pomoc z úrovně hasičského záchranného sboru kraje obcím při zajištění přípravy na řešení mimořádných událostí a krizových situací a při jejich řešení se odehrává ve dvou úrovních:

- poskytování odborné a metodické pomoci,
- zabezpečení provedení opatření ochrany obyvatelstva včetně poskytnutí potřebných prostředků a materiálu.

Odborníci hasičského záchranného sboru poskytují obcím odbornou a metodickou pomoc např. organizováním vzdělávacích akcí pro představitele obcí, radami, konzultacemi a poskytováním metodických pomůcek pro zabezpečení opatření ochrany obyvatelstva, ale také např. asistencí při zpracování krizové dokumentace obcí nebo pomocí při přípravě cvičení krizového štábu obce.

Při řešení mimořádných událostí a krizových situací, kromě provádění záchranných a likvidačních prací v rámci běžné činnosti, lze v případě Moravskoslezského kraje poskytnout pomoc při provádění činností a opatření ochrany obyvatelstva dle tabulky 7.1.

Tab. 7.1 Pomoc Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje

Opatření ochrany obyvatelstva / činnost	Pomoc z úrovně Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje
Varování obyvatelstva	Aktivace sirén v obci dálkovým způsobem ovládnání na základě požadavku starosty obce. Zajištění varování a informování příslušné lokality nasazením mobilní sirény.
Protipovodňová ochrana	Povodňové pytle jednokomorové i dvoukomorové, plničky na písek; povodňové pytle naplněné pískem k okamžitému použití. Protipovodňové stěny v rámci pohotovostních zásob. Zapůjčování vysoušečů pro vysoušení domů.

Opatření ochrany obyvatelstva / činnost	Pomoc z úrovně Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje
Nouzové ubytování	Smluvní zajištění náhradního ubytování pro 1000 osob v každém okrese (internáty, koleje, tělocvičny škol - nutno vybavit ubytovacím materiálem).
Materiál pro nouzové přežití	Souprava k okamžitému použití pro 20 osob (ošacení, příkrývky, 1 souprava pro každou hasičskou stanici). Souprava k následnému použití pro 50 osob (stan, příkrývky, ošacení, stravovací materiál, 1 souprava pro každý územní odbor). Kontejner nouzového přežití pro 50 osob - hygienická sekce (WC, umyvadla, voda), kuchyňská sekce (kuchyňská linka, lednice, prostředky pro ohřev stravy, plastové nádoby), skladovací sekce (nafukovací stan, elektrocentrála, osvětlovací souprava, stoly a lavice, příkrývky). Materiál humanitární pomoci - pracovní ošacení, pracovní materiál (lopaty, kolečka, košťata), ošacení pro muže, ženy a děti, ubytovací materiál (lehátka, příkrývky), stravovací materiál (várnice, plastové nádoby), hygienické potřeby (ručníky).
Individuální ochrana	Kontejnery s prostředky individuální ochrany pro ochranu zasahujících složek IZS a obyvatelstva při úniku nebezpečných látek; v každé sadě jsou gumové holínky, gumový oblek, ochranné rukavice a lícnice se dvěma širokospektrálními filtry.
Dekontaminace	Soupravy pro dekontaminaci osob a techniky.
Ostatní	Plachty pro zakrývání budov po poškození nebo stržení střech.

7.8 Pomoc z úrovně státu

Při zdolávání následků mimořádných událostí, resp. při řešení krizových situací může obec rovněž očekávat pomoc za strany státu.

Správa státních hmotných rezerv vytváří v systému nouzového hospodářství zásoby pro humanitární pomoc. Jedná se o cca 3000 souprav, které se nemusí po použití vracet. Jedna souprava obsahuje humanitární balíček (potravinu, vodu, hygienické potřeby), náhradní oblečení a příkrývku nebo spací pytel.

K dispozici jsou jako pohotovostní zásoba k zapůjčení vysoušeče mokrého zdiva pro odstraňování následků povodní. Rovněž je možné zapůjčit náhradní mosty.

SSHR rovněž spravuje materiální základny humanitární pomoci s kapacitou pro 2550 osob. Část těchto prostředků - s kapacitou pro 1050 osob, je v pohotovosti u HZS ČR.

Cestou centrálních orgánů je možné rovněž využít vyčleněné prostředky Armády ČR - zemní stroje, autojeřáby, dopravní techniku, speciální technická zařízení apod.

Nutno zmínit, že prezentované možnosti jsou zpravidla aktuální v rámci odstraňování následků mimořádné události, resp. ve fázi provizorní obnovy. Vyžadování těchto prostředků je nutno koordinovat s nadřízenými orgány.

7.9 Shrnutí

Mezi základní opatření ochrany obyvatelstva prováděná na úrovni obce patří varování a informování, evakuace, nouzové přežití, ukrytí, individuální ochrana obyvatel a dekontaminace. Při jejich provádění mají významnou úlohu orgány obce (starosta a obecní úřad) a hasičský záchranný sbor kraje. K provádění opatření ochrany obyvatelstva lze využít i pomoc z úrovně státu.

8 Obnova území postiženého mimořádnou událostí

Odborná spolupráce: Ing. Lenka Maléřová

Opatření po ukončení záchranných prací jsou směřována do oblasti dokumentování a vyhodnocení následků mimořádné události, odstranění způsobených škod a obnovy postiženého území. Jako příklad je uvedena situace po odeznění povodně.

8.1 Dokumentace a vyhodnocení povodní

Cílem dokumentační práce při povodni je získání průkazných a objektivních záznamů o:

- průběhu povodně,
- opatřeních provedených k ochraně před povodněmi,
- příčině vzniku a velikosti škod a
- jiných okolnostech, které souvisejí s povodní.

Zdrojem informací jsou zejména záznamy v povodňové knize, průběžný záznam vodních stavů a orientačních hodnot rychlostí a průtoků, průběžný záznam údajů o provozu vodních děl ovlivňujících průběh povodně, označování nejdříve dosažené hladiny vody, zaměřování a zakreslování záplavy, monitorování kvality vody a možných zdrojů znečištění, fotografické snímky a filmové záznamy, účelový terénní průzkum a šetření.

Povodňové orgány obcí a další účastníci ochrany před povodněmi, jimž je to zákonem uloženo, zpracovávají zprávu o povodni, při které byl vyhlášen příslušný SPA, došlo k povodňovým škodám nebo byly prováděny povodňové zabezpečovací a záchranné práce.

Povodňové orgány provádějí vyhodnocení povodně, které obsahuje rozbor příčin a průběhu povodně, popis a posouzení účinnosti provedených opatření, věcný rozsah a odborný odhad výše povodňových škod a návrh opatření na odstranění následků povodně. Zpráva o povodni se zpracovává do 3 měsíců po ukončení povodně, v případě potřeby rozsáhlejších dokumentačních prací se provede doplňkové vyhodnocení do šesti měsíců po ukončení povodně. Evidenci vyhodnocených povodní zajišťují správci povodí a z hlediska hydrologického Český hydrometeorologický ústav. Zprávy o povodni jsou předávány k využití vyššímu povodňovému orgánu a k evidenci správci povodí [1, 55].

8.2 Odstranění povodňových škod

Odstraňování povodňových škod jako bezprostřední opatření slouží k zajištění alespoň provizorního fungování postiženého území. Cílem přijímaných opatření je přiblížit území stabilnímu stavu do doby, než bude možná obnova postiženého území.

Prioritu má přijetí provizorních opatření k zajištění základních funkcí v území³⁶, tj.:

- dopravní obslužnost,
- veřejné telekomunikační a poštovní služby,
- zdravotnické, sociální a školské služby,
- bydlení,
- zásobování vodou, elektrickou energií, plynem, energetickými surovinami, potravinami, léky a krmivy pro živočišnou výrobu,
- odvádění odpadních vod,
- likvidace komunálního odpadu.

Organizace při odstraňování povodňových škod je svěřena územní veřejné správě. Na stabilizaci poměrů v postiženém území se podílejí rovněž ostatní účastníci ochrany před povodněmi. V neposlední řadě je potřeba uvést též postižené obyvatelstvo. Přijímaná opatření jsou zaměřena na čerpání zaplavených prostor, odstraňování bahna a naplavenin, kontrolu statiky zaplavených objektů a hygienických poměrů v nich, vysoušení objektů a provizorní opravy apod.

8.3 Obnova území po povodni

Obnova území postiženého povodněmi se odvíjí od zdrojů financování. Mimo zdroje orgánů veřejné správy a soukromých zdrojů má významný podíl na obnově území postiženého živelní pohromou stát. Jeho povinností je přispět ke stabilizaci základních funkcí území narušených v důsledku živelní pohromy.

Státní pomoc při obnově území postiženého živelní pohromou

Stát může, při narušení základních funkcí území v důsledku živelní pohromy, poskytnout krajům, obcím, dalším právnickým osobám³⁷ a fyzickým osobám státní pomoc na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území [47]. Na poskytnutí státní pomoci není právní nárok, může se poskytnout jednorázově, a to až do výše nákladů:

- na obnovu majetku poškozeného pohromou nebo
- na pořízení nového majetku, který bude plnit tutéž základní funkci jako majetek zničený pohromou.

Pro poskytnutí státní pomoci platí následující:

- a) při řešení následků živelní pohromy byl vyhlášen krizový stav,
- b) dotčená osoba doloží zákonem stanoveným způsobem, že není schopna vlastními prostředky obnovit majetek sloužící k zabezpečení základních funkcí v území.

Poskytování státní pomoci je vázáno na vládou schválenou strategii obnovy území.

³⁶ Zákon č. 12/2000 Sb.

³⁷ S výjimkou právnických osob hospodařících s majetkem státu.

Návrh strategie obnovy území zpracuje Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s Ministerstvem financí a ministr pro místní rozvoj jej do 20 dnů po uplynutí doby, na kterou byl vyhlášen krizový stav, předkládá vládě.

Při zpracování návrhu se vychází z přehledu o předběžném odhadu nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území, který předkládá kraj Ministerstvu financí do 7 dnů od uplynutí doby, na kterou byl krizový stav vyhlášen. Návrh je doložen stanovisky dotčených osob o možnostech krytí nákladů z vlastních rozpočtů.

Návrh strategie obnovy území obsahuje zejména:

- vymezení území, na jehož obnovu může být státní pomoc poskytnuta,
- cíle, na jejichž zabezpečení může být státní pomoc poskytnuta, včetně stanovení pořadí jejich důležitosti,
- určení ministerstev, která budou o poskytnutí státní pomoci rozhodovat,
- objem finančních prostředků pro ministerstva,
- formy státní pomoci a v případě, že státní pomoc bude poskytována na základě programů, též vymezení těchto programů a určení správců,
- určení ministerstva nebo kraje odpovídajícího za koordinaci činností.

Podrobnosti jsou upraveny prováděcí vyhláškou [40] a metodikou [20].

Ostatní pomoc při obnově území postiženého živelní pohromou

Vlastníci objektů a pozemků, které byly postiženy povodní a nevztahuje se na ně státní pomoc, financují obnovu z vlastních zdrojů. K dalším možnostem financování patří finanční sbírky pořádané humanitárními organizacemi, pojištění, zahraniční pomoc a podobně.

8.4 Obnova území postiženého havárií nebo jinou živelní pohromou

Při vyhlášení krizového stavu v případě havárie nebo jiné živelní pohromy než povodně se bude postupovat při obnově území obdobně. V zásadě platí, že fyzickým osobám a obcím, které se přechodně ocitly v mimořádně obtížných poměrech, lze poskytnout státní podporu.

Nutno upozornit, že z hlediska dokumentace situace v území budou rozhodující podklady o průběhu mimořádné situace, provedených opatřeních, příčině vzniku a velikosti škod a jiných okolnostech, které soustředí krizový štáb obce. Zde bude rozhodující dokumentace o činnosti krizového štábu, tj.:

1. Deník doručených a odeslaných zpráv,
2. Protokol o postupu řešení mimořádné situace,
3. Situační mapa,
4. Zápis ze zasedání krizového štábu.

Další podrobnosti k činnosti krizového štábu obce přináší kapitola 10.

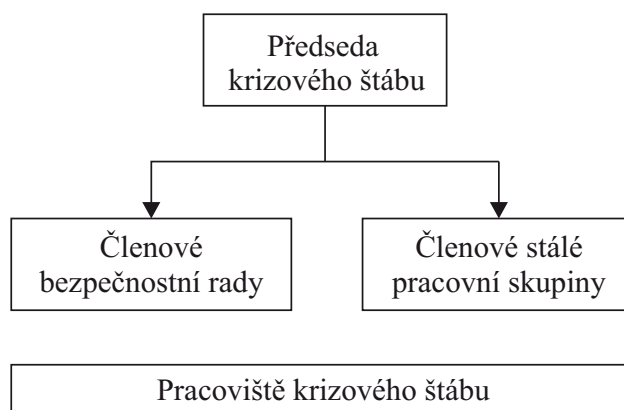
8.5 Shrnutí

Po provedení záchranných prací v území, které bylo plošně postiženo dopadem mimořádné události, je nutné bezodkladně zahájit činnosti k návratu do běžného života. To se děje v několika etapách.

Na té první se zpravidla ještě podílejí složky, které se účastnily záchranných prací. Jejich úkolem je vytvoření podmínek pro provizorní obnovení základních funkcí území. Následující etapa, která je už plně v režii příslušných orgánů místní veřejné správy, je zaměřena na vytvoření stabilních podmínek v území. To se často děje právě cestou státní pomoci při obnově území postiženého živelní pohromou. Teprve po stabilizaci podmínek v postiženém území je možné plánovat a realizovat další rozvoj. Zkušenosti z praxe ukazují, že toto je pro daný územní celek nejsložitější. Rozvoji území totiž brání mnohaletá stagnace spojená s celou řadou sociálně ekonomických problémů (migrace obyvatelstva, nedostatek finančních prostředků atd.).

9 Krizový štáb obce

Krizový štáb obecně je pracovní orgán představitele veřejné správy pro řešení mimořádných a krizových situací [52, 53]. V podmínkách územní veřejné správy tvoří krizový štáb („dále jen KŠ“) členové příslušné územní bezpečnostní rady a stálá pracovní skupina krizového štábu (dále jen „SPS KŠ“) - viz Obrázek 9.1. Předsedou krizového štábu je jeho zřizovatel - hejtman, starosta obce s rozšířenou působností nebo starosta obce.

Obr. 9.1 Struktura územního krizového štábu veřejné správy

Nutno zdůraznit, že u většiny obcí není takovéto organizační uspořádání krizového štábu reálné. Běžná obec nemá vlastní bezpečnostní radu a rovněž se potýká s nedostatkem personálu. Pokud se starosta obce rozhodne zřídit krizový štáb obce, měl by jej budovat s přihlédnutím k požadavkům stanoveným právními a metodickými doporučeními a místním podmínkám [25, 33].

9.1 Krizový štáb obce

Krizový štáb obce je pracovním orgánem starosty obce pro přípravu na krizové situace a pro jejich řešení³⁸. Tvoří jej starosta obce a další členové krizového štábu. Starosta obce je předsedou krizového štábu. Členy KŠ může starosta jmenovat z řad zaměstnanců obecního úřadu, členů rady obce, resp. zastupitelstva obce, zástupců složek IZS dislokovaných v obci a dalších osob, jejichž odbornost je možné při přípravě na řešení mimořádných a krizových situací a při jejich řešení v obci využít. Zřízení krizového štábu obce (dále jen „KŠ obce“), nutno vnímat ne jako povinnost uloženou starostovi obce, ale jako doporučení.

Pracoviště krizového štábu obce

Krizový štáb obce vykonává svou činnost v prostorách, které souhrnně označujeme jako pracoviště krizového štábu. Podle místních podmínek se na pracovišti KŠ vyčleňuje prostor pro zasedání KŠ a prostor pro činnost stálé podpory KŠ. V podmínkách většiny obcí to může být zasedací místnost na obecním úřadě a přilehlé kanceláře.

³⁸ § 21 odst. 2 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb.

Obecně platí pro zřizování pracoviště KŠ následující zásady:

- vyčlenění prostoru velikostně přiměřeného očekávanému počtu zúčastněných osob,
- vybavení nezbytnými technickými, komunikačními a informačními prostředky (např. počítače, telefony, tiskárny, dataprojektor),
- vybavení náhradním zdrojem elektrické energie zajišťujícím alespoň osvětlení a provoz technických, komunikačních a informačních prostředků,
- vybavení pro nepřetržitou činnost, včetně zázemí pro stravování, odpočinek a osobní hygienu,
- zajištění před povětrnostními vlivy,
- zabezpečení proti vstupu nepovolaných osob.

Doporučuje se prostor pro zasedání KŠ vybavit zařízením umožňujícím pořízení zvukového záznamu ze zasedání KŠ. Pokud je pracoviště KŠ umístěno do více objektů, musí být zajištěna potřebná komunikace a trvalé spojení a vyčleněny dopravní prostředky. Nutno pamatovat i na to, že pro pracoviště KŠ je potřeba zajistit technický a obslužný personál (výpočetní technika, ostraha apod.). Tento personál není součástí krizového štábu.

9.1.1 Krizový štáb obce při přípravě na řešení krizových situací

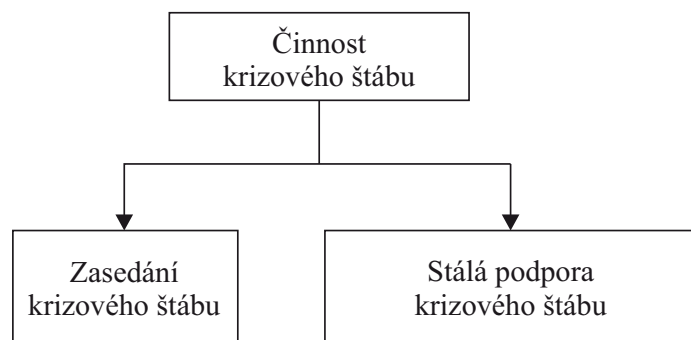
Při přípravě na řešení krizových situací vykonává KŠ obce obdobné činnosti, jako bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností [33]. KŠ obce zejména projednává a posuzuje:

- přehled možných zdrojů rizik a analýzu ohrožení,
- krizový plán obce s rozšířenou působností, resp. krizová opatření týkající se obce,
- vnější havarijní plány, resp. havarijní opatření týkající se obce, pokud se tato nachází v zóně havarijního plánování,
- finanční zabezpečení připravenosti obce na mimořádné události nebo krizové situace a jejich řešení,
- závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace řešené v rámci obce,
- stav připravenosti složek IZS dislokovaných v obci,
- způsob seznámení právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení v obci, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení,
- další dokumenty a záležitosti související s připraveností obce na mimořádné situace a jejich řešení [25].

9.1.2 Krizový štáb obce při likvidaci následků mimořádných událostí a krizových situací

Krizový štáb obce plní při řešení mimořádných událostí, resp. krizových situací obdobné úkoly jako krizový štáb starosty obce s rozšířenou působností, nicméně z hlediska jejich rozsahu přiměřeně [33].

Úkoly krizového štábu tvoří činnosti spojené s přípravou a průběhem zasedání krizového štábu a činnosti představující stálou podporu krizového štábu - viz Obrázek 9.2.

Obr. 9.2 Struktura činnosti krizového štábu

Zasedání krizového štábu

V závislosti na časovém průběhu činnosti krizového štábu rozlišujeme úvodní, průběžné a závěrečné zasedání krizového štábu. Jednotlivé typy zasedání se od sebe liší zejména tím, co se v rámci nich projednává³⁹. Ze zasedání krizového štábu pořizuje Sekretariát KŠ zápis a přikládá k němu prezenční listinu účastníků zasedání. V závislosti na místních podmínkách může pořizovat též zvukový záznam, který se ukládá společně s projednávanými dokumenty.

Stálá podpora krizového štábu

Stálé činnosti krizového štábu lze roztřídit podle jejich charakteru na činnosti řídicí (výkonné), administrativní (podpůrné) a poradní (expertní), a k jejich plnění vytvořit v rámci krizového štábu funkce (pracoviště):

- PS 1 - pracoviště organizace a řízení,
- PS 2 - sekretariát KŠ,
- PS 3 - pracoviště Poradců.

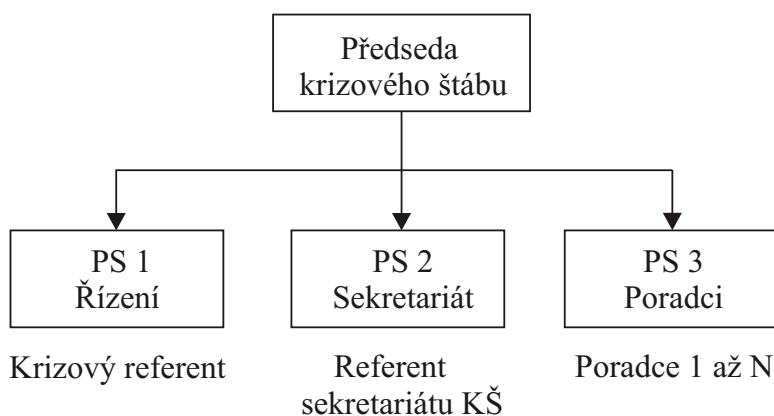
Viz Obrázek 9.3.

Počet osob zařazených na jednotlivá pracoviště je dán místními možnostmi. Za nejmenší, smysluplné obsazení je možné považovat složení:

- předseda krizového štábu (starosta obce, místostarosta obce),
- krizový referent⁴⁰ (pracoviště organizace a řízení),
- referent (zapisovatel) sekretariátu KŠ (Sekretariát KŠ).

³⁹ Metodický pokyn Ministerstva vnitra ČR, kterým se stanoví některé podrobnosti a doporučení k metodice práce, přípravě členů a místům zasedání krizového štábu kraje, okresu a obce (č.j.: PO 4537/IZS-2001).

⁴⁰ Zde je možné využít buď připraveného pracovníka obecního úřadu nebo Specialistu OOB

Obr. 9.3 Vnitřní členění krizového štábu obce s funkčním obsazením

Činnosti jednotlivých pracovních skupin je možné charakterizovat následovně.

Předseda krizového štábu

Předseda krizového štábu řídí a organizuje činnost krizového štábu. Využívá přitom sekretariát krizového štábu. Předseda krizového štábu zejména:

- rozhoduje o opatřeních k řešení nastalé situace,
- rozhoduje o obsahu informací pro veřejnost a způsobu jejich poskytování,
- komunikuje se styčnými představiteli spolupracujících orgánů, okolních a nadřízených krizových štábů,
- komunikuje s médií a
- zabezpečuje další úkoly nezbytné pro řešení nastalé situace.

Pracoviště organizace a řízení

Pracoviště organizace a řízení zajišťuje stálou podporu KŠ po stránce procesní, tj. hodnocení situace, příprava rozhodnutí předsedy KŠ, zabezpečení jejich realizace a kontrola plnění uložených opatření. Úkoly plní krizový referent, který zejména:

- sleduje vývoj situace, analyzuje její změny a tyto textově a graficky dokumentuje,
- vede přehledy o nasazených a disponibilních silách a prostředcích k řešení mimořádné situace,
- připravuje návrh reakce na změnu situace ve formě návrhu rozhodnutí předsedy krizového štábu a po přijetí příslušného rozhodnutí zabezpečuje jeho realizaci,
- vede Protokol o postupu řešení mimořádné situace a Situační mapu.

Sekretariát krizového štábu

Do sekretariátu KŠ jsou zařazeni referent sekretariátu KŠ, tiskový mluvčí a další pracovníci, např. právník, kteří mohou být potřební při řešení nastalé mimořádné situace. Pracoviště podporuje administrativně, organizačně a mediálně předsedu krizového štábu, resp. krizový štáb jako celek.

Sekretariát KŠ:

- zabezpečuje komunikaci KŠ s okolím a vede základní přehled o jejím obsahu (Deník doručených a odeslaných zpráv),
- připravuje zasedání KŠ a zabezpečuje jeho řádný průběh,
- pořizuje zápisy ze zasedání krizového štábu,
- vede přehled o vynakládání finančních prostředků.

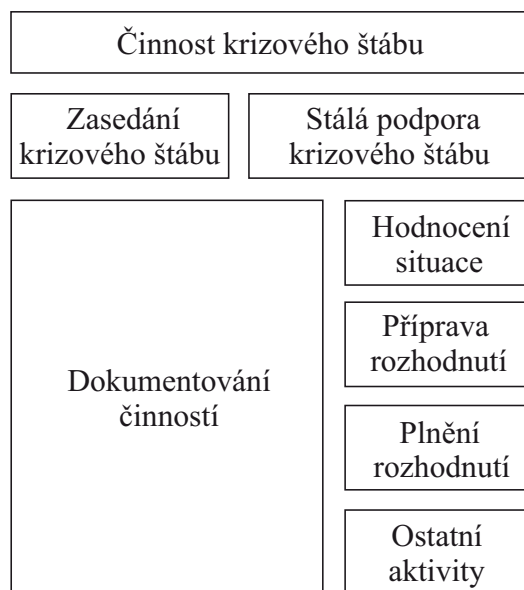
Sekretariát krizového štábu rovněž zabezpečuje zprovoznění a chod pracoviště krizového štábu.

Pracoviště poradců

Pracoviště připravuje odborné podklady pro přípravu a realizaci rozhodnutí předsedy KŠ. Skupina je složená z představitelů složek bezpečnostního systému obce a zástupců dalších organizací, resp. samostatných expertů, v závislosti na druhu řešené mimořádné situace.

9.2 Procesy probíhající v krizovém štábu

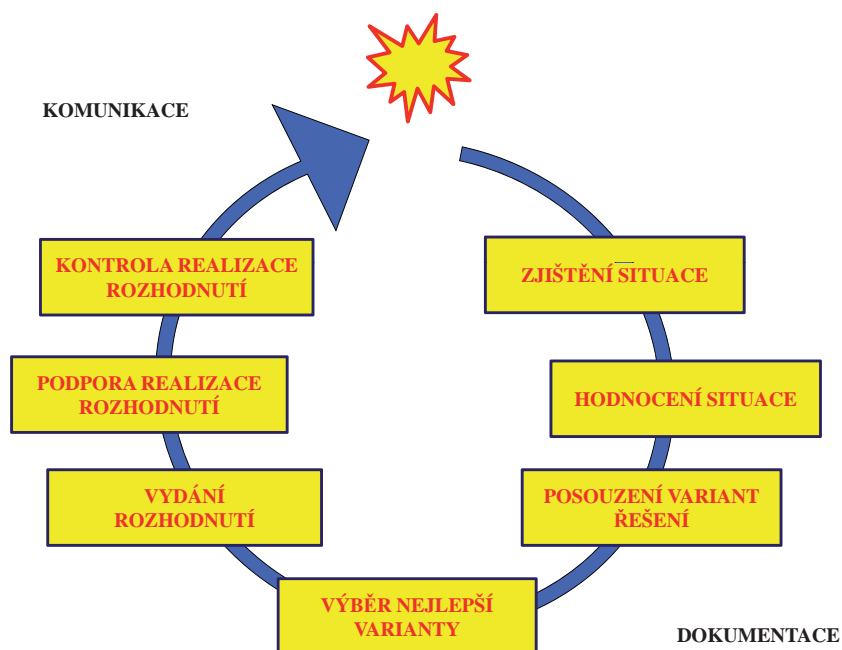
Úkoly krizového štábu tvoří činnosti spojené s přípravou a průběhem zasedání krizového štábu a činnosti představující stálou podporu krizového štábu - viz Obrázek 9.4.

Obr. 9.4 Struktura činnosti krizového štábu

9.2.1 Rozhodovací procesy v krizovém štábu

Krizový štáb se vůči svému okolí chová jako „černá skříňka“, která přijímá, resp. vydává různé zprávy. Proces probíhající uvnitř „černé skříňky“ charakterizuje Obrázek 9.5.

Obr. 9.5 Obecný model rozhodovacího procesu v KŠ

Přijímané zprávy mohou obsahovat údaje o:

- výskytu různých ohrožení v obci a jejím okolí,
- postupu záchranných a likvidačních prací,
- plnění rozhodnutí uložených předsedou krizového štábu,
- vývoji situace ve formě standardizovaného hlášení,
- požadavcích/potřebách záchranných složek a obyvatelstva apod.

Úkolem krizového štábu je z přijaté zprávy zjistit situaci, vyhodnotit ji a na základě získaných výsledků připravit reakci (odezvu).

Reakce předsedy krizového štábu je navenek prezentována vydáním rozhodnutí předsedy krizového štábu. Realizace vydaného rozhodnutí způsobí změnu situace v území. Tato změna je krizovému štábu postoupena ve formě nové situační zprávy a celý postup se opakuje [32].

9.2.2 Dokumentační činnost krizového štábu obce

Řádné fungování KŠ vyžaduje, aby i v období mimo jeho aktivaci, byla jeho činnost podporována. Jedná se zejména o:

- přípravu osob zařazených do krizového štábu a
- tvorbu dokumentace pro podporu činnosti krizového štábu.

a) Příprava dokumentace krizového štábu

Přípravou dokumentace krizového štábu se rozumí:

- zpracovávání vlastních dokumentů, písemností a formulářů

nebo

- převzetí dokumentů od ostatních orgánů, které se podílejí na řešení mimořádných a krizových situací ve správním území obce, resp. ORP [5].

Mezi předem zpracovávané dokumenty patří zejména Krizový plán ORP a Krizová karta obce [6, 49, 53]. A dále pak dokumenty využívané při jejich zpracování, tj. např.:

- havarijní plán kraje [52],
- vnější havarijní plány [49, 61],
- povodňový plán obce [55], apod.

Pozornost v rámci přípravy dokumentace pro KŠ nutno věnovat rovněž přípravě jednotných geografických podkladů⁴¹, a to jak v analogové, tak i v digitální formě. Přitom nutno brát ohled na státní mapová díla a další geografické produkty vytvářené pro zajišťování obrany státu. Např. KŠ obce by měl mít k dispozici následující základní mapové podklady:

- mapu katastrálního území vlastní obce v měřítku 1 : 5 000 až 1 : 10 000,
- mapy správního území ORP v měřítku 1 : 10 000 až 1 : 25 000,
- mapu správního území kraje v měřítku 1 : 50 000.

Výběr map vhodných měřítek bude záviset zejména na rozloze sledovaného správního území a požadované podrobnosti. Vše taky nutno dát do souladu s požadavky ostatních účastníků v systému řešení mimořádných a krizových situací.

b) Vedení dokumentace o činnosti krizového štábu

Dokumentaci o činnosti krizového štábu tvoří písemnosti zpracované po dobu aktivace krizového štábu při řešení mimořádné nebo krizové situace. Pro činnost krizového štábu obce je vhodné vést následující dokumenty:

- Deník doručených a odeslaných zpráv,
- Protokol o postupu řešení mimořádné situace,
- Situační mapu,
- Záписy ze zasedání krizového štábu. [5, 33]

Deník doručených a odeslaných zpráv

Deník doručených a odeslaných zpráv je dokument, který eviduje každou příchozí a odchozí zprávu určenou krizovému štábu jako celku, resp. jeho jednotlivým členům. Evidenční záznam obsahuje následující položky:

- pořadové číslo záznamu,
- datum a čas přijetí zprávy,
- odesílatel zprávy,

⁴¹ § 26a zákona č. 240/2000 Sb.

- adresát zprávy,
- obsah zprávy,
- způsob dopravy zprávy,
- kdo zprávu přijal,
- komu byla zpráva předána,
- datum a čas předání zprávy,
- poznámka.

Příklad uspořádání evidenčního záznamu uvádí Tabulka 9.1.

Tab. 9.1 Deník doručených a odeslaných zpráv krizového štábu obce

P.č.	Přijetí zprávy						Předání zprávy			Poznámka
	Datum dd.mm.rr	Čas hh:mm	Odesílatel zprávy	Adresát zprávy	Obsah zprávy	Přijal (kdo)	Zpráva předána (komu)	Datum dd.mm.rr	Čas hh:mm	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1										

Deník doručených a odeslaných zpráv vede službu konající referent Sekretariátu KŠ.

Protokol o řešení mimořádné situace

Protokol o řešení mimořádné situace je základním dokumentem, který zaznamenává postup krizového štábu při řešení mimořádné situace. Jeho účelem je integrovat informace, které výrazným způsobem přispívají k získání uceleného přehledu o průběhu řešení nastalé mimořádné situace. Jednotlivé poznatky (výsledky analýzy obsahu zpráv, přijatá rozhodnutí a další) se zaznamenávají ve formě textové a grafické. Pro záznam textu je možné využít jednotného formuláře - viz Tabulka 9.2.

Tab. 9.2 Vzor Protokolu o řešení mimořádné situace

List č.:				
Protokolu o postupu krizového štábu obce ..... při řešení mimořádné situace				
Číslo záznamu	Datum/Čas	Situace, události, opatření a záměry	Přílohy	Poznámka
1	2	3	4	5
1.				

Formulář standardizovaného hlášení je uveden v Příloze 4.

Situační mapa

Rozhodující opatření odezvy na vznik mimořádné situace v daném místě a opatření k ochraně obyvatelstva v postiženém území se mohou zaznamenat rovněž graficky do situační mapy. Podkladem pro grafickou evidenci je základní mapová sada sestavená v rámci přípravy dokumentace krizového štábu, jak již bylo zmíněno v předchozím. Základní mapová sada je doplněna o speciální mapové podklady, které se vztahují ke správnímu území, např. zóny havarijního plánování, mapy povodňových rizik, orientační plány a schémata vybraných bezpečnostně významných objektů apod.

Do situační mapy se zaznamenávají:

- oblasti postižené dopadem mimořádné události,
- navazující nebezpečné oblasti,
- poškozené objekty v území a rozsah poškození (místní poměry),
- dislokace bezpečnostně významných objektů⁴² v území, viz kapitola 4.3,
- operující záchranná uskupení (záchranné odřady),
- nástupní prostory a shromaždiště záchranných složek,
- operační členění území (sektory a úseky) a hlavní směry vedení operací (těžiště zásahu),
- umístění prvků řízení záchranných a likvidačních prací v postiženém území (velitelská stanoviště, dislokace pracovišť krizových štábů), apod.

Při evidenci situace v jednotlivých postižených lokalitách se využívá taktických značek a grafických symbolů. Jejich vzory nejsou v současnosti ujednoceny a je na zpracovateli, jaké značky použije.

Protože situační mapa se průběžně mění, pořizuje se k rozhodujícím opatřením odezvy na vznik mimořádné situace kopie situační mapy k danému časovému okamžiku, např. jejím ofotografováním.

Zápisy ze zasedání krizového štábu

Zápisy ze zasedání krizového štábu je integrující pojmenování pro soubor písemností, resp. audiozáznamů, vzniklých v souvislosti se zasedáním krizového štábu. Obsahuje zpravidla:

- zápisy ze zasedání krizového štábu,
- zvukové záznamy ze zasedání krizového štábu,
- návrhy tiskových prohlášení a informací pro veřejnost,
- dokumenty zpracované pro jednání krizového štábu.

⁴² Pod pojmem bezpečnostně významné objekty rozumíme budovy, zařízení a plochy, jejichž provozování má vliv na zvyšování rizika v území - objekty R (Risk) nebo jeho eliminaci - objekty S (Safety).

Zápis ze zasedání krizového štábu zpravidla obsahuje:

- datum a čas zahájení zasedání.
- místo zasedání krizového štábu,
- prezenční listinu účastníků zasedání,
- program zasedání,
- stanoviska jednotlivých účastníků zasedání k jednotlivým projednávaným bodům,
- rozhodnutí předsedy KŠ k jednotlivým projednávaným bodům,
- datum a čas ukončení zasedání,
- jméno a podpis zapisovatele,
- schvalovací doložku předsedy krizového štábu,
- rozdělovník pro doručení kopii zápisu.

Jednotlivé strany zápisu se opatří číslem stránky a počtem stran, které dokument obsahuje. K zápisu se pro archivaci přikládá zvukový záznam z jednání a v kopii sada zpracovaných dokumentů projednávaných na zasedání krizového štábu.

9.3 Shrnutí

Krizový štáb obce je pracovním orgánem starosty obce pro přípravu na krizové situace a jejich řešení. Tvoří jej starosta obce a další členové krizového štábu. Za nejmenší, smysluplné obsazení krizového štábu obce, je možné považovat složení předseda krizového štábu, krizový referent a referent (zapisovatel) sekretariátu KŠ. Pro činnost krizového štábu obce je vhodné vést následující dokumenty - Deník doručených a odeslaných zpráv, Protokol o řešení mimořádné situace, Situační mapu a Zápis ze zasedání krizového štábu⁴³.

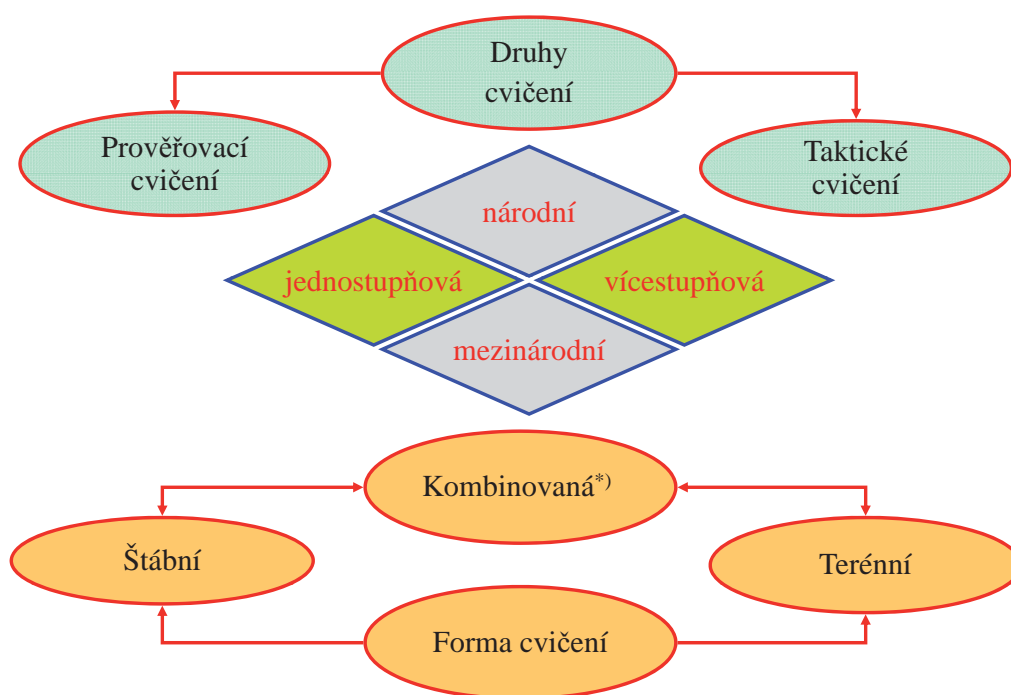
⁴³ Čl. 7 odst. 3 Směrnice [4]

10 Odborná příprava krizového štábu obce

Odborná spolupráce: Ing. Antonín Krömer

Odborná příprava orgánů krizového řízení probíhá zejména formou školení nebo cvičení. Cvičení zpravidla plní jeden nebo více cílů, počínaje zdokonalením připravenosti orgánů krizového řízení pro jejich činnost při řešení krizových situací, přes ověřování reálnosti zpracovaných krizových plánů, až po ověření úrovně připravenosti příslušných orgánů. V podmínkách ČR z hlediska druhu, formy provedení, resp. rozsahu prováděných cvičení se rozlišuje cvičení vnitrostátní a mezinárodní cvičení; jednostupňová a vícestupňová; taktická a prověřovací; štábní, polní a kombinovaná - viz Obrázek 10.1. [63]

*) od klasického přístupu k multimediálním manažerským hrám

Obr. 10.1 Třídění cvičení orgánů krizového řízení v ČR

Školení, resp. cvičení krizového štábu obce má nařídít starosta obce v případě, že během uplynulých 12 kalendářních měsíců nebyl krizový štáb obce svolán

- při cvičení složek integrovaného záchranného systému [52],
- při cvičení orgánů krizového řízení nebo
- z důvodu řešení mimořádné události nebo krizové situace [33].

Pro přípravu cvičení existuje v ČR několik metodik [21, 33, 63]. Bohužel, při přípravě cvičení na úrovni orgánů krizového řízení obce lze tyto dokumenty využít jen přiměřeně místním podmínkám.

10.1 Plánování odborné přípravy

Plánování a organizační zajištění odborné přípravy, zejména pak cvičení je činnost, která je náročná nejen na znalosti, ale také na představivost a tvůrčí schopnosti zpracovatele. Pro realizaci odborné přípravy se zpracovává Plán odborné přípravy. Ten může být krátkodobý, zpravidla na rok, nebo dlouhodobý - víceleté období.

Plán odborné přípravy obsahuje základní informace o druhu, rozsahu, obsahu a účastnících odborné přípravy. Pro jednotlivá témata odborné přípravy, resp. cvičení, se zpracovávají Zaměření odborné přípravy, resp. Zaměření cvičení.

Zaměření cvičení krizového štábu obce

Prvním krokem při přípravě cvičení je zpracování Zaměření cvičení, dále jen („Zaměření“). Tento dokument zahrnuje publikaci základních informací ke cvičení:

- název cvičení,
- téma cvičení (co bude procvičováno),
- cíl cvičení (čeho má být cvičením dosaženo),
- místo a termín (datum a čas) provedení cvičení,
- seznam účastníků cvičení,
- jméno osoby odpovědné za organizaci cvičení,
- jméno osoby odpovědné za řízení cvičení,
- způsob finančního zabezpečení cvičení.

Zaměření cvičení lze zpracovat formou tabulky - viz Příloha 5.

Téma cvičení

Téma cvičení stručně vymezuje to, co se má procvičit. Jedná se o základní vymezení té oblasti činnosti, kterou je potřeba v rámci krizového štábu obce zvládnout. Při návrhu tématu cvičení budeme upřednostňovat procvičování těch mimořádných situací, které preferuje analýza rizik provedená v obci. Mohou to být např.:

- průmyslové havárie,
- dopravní nehody velkého rozsahu,
- povodně a ostatní živelní pohromy,
- epidemie a pandemie u lidí,
- narušení dodávek elektrické energie, plynu, potravin, pitné vody, ropných produktů, apod.

Příklad:

Téma cvičení:

Činnost krizového štábu obce při podpoře velitele zásahu, který koordinuje záchranné a likvidační práce u dopravní nehody velkého rozsahu, která vznikla na území obce.

Cíl cvičení

Cíl cvičení obsahuje výčet činností vztažených k tématu cvičení, které mají být v rámci odborné přípravy procvičeny, a způsob jejich dosažení.

Příklad:

Cíl cvičení:

Prakticky procvičit postup krizového štábu obce při podpoře starosty obce, jehož součinnost si vyžádal velitel zásahu koordinující záchranné a likvidační práce u dopravní nehody v obci. U dopravní nehody se vyskytuje větší počet zraněných a je provázána rozsáhlým únikem nebezpečných látek. Nutno procvičit v podmínkách obce zejména:

- *svolání krizového štábu obce a zprovoznění pracoviště krizového štábu,*
- *přípravu podkladů pro úvodní jednání krizového štábu,*
- *zajištění spojení mezi cvičícími orgány a organizacemi,*
- *přípravu opatření k informování obce, obyvatelstva a dotčených subjektů,*
- *apod.*

Doporučuje se, aby starosta obce Zaměření cvičení krizového štábu obce projednal v obecní radě. A to minimálně z důvodu jejího informování, resp. z důvodů odsouhlasení finančních prostředků na provedení cvičení.

10.2 Plán provedení cvičení

Po schválení Zaměření cvičení je nutné sestavit tým pro zajištění přípravy cvičení. Jeho úkolem je vytvoření podmínek pro provedení cvičení v souladu se stanovenými cíli. Doporučuje se, aby tým měl minimálně dvě až tři osoby. Přípravný tým rozpracovává Zaměření do Plánu cvičení. Plán cvičení zpravidla popisuje předpokládaný průběh celého cvičení a zpracovává se reálně co do času, prostoru a materiálních podmínek. Je to hlavní dokument používaný vedoucím cvičení k řízení průběhu cvičení. Má mu umožňovat pružně reagovat na rozhodnutí cvičících a podle potřeby i usměrňovat průběh cvičení. Doporučuje se, aby Plán cvičení schválil starosta obce, resp. obecní rada.

Téma cvičení a stanovené cíle cvičení jsou podkladem pro zpracování námětu cvičení, což v praxi představuje výchozí situaci pro zahájení cvičení. Průběh změn ve výchozí situaci v čase a prostoru a očekávaná opatření přijímána předsedou krizového štábu, jsou součástí Časového plánu cvičení. Formou komentářů k jednotlivým změnám situace při cvičení jsou uvedeny pokyny pro řídicího cvičení, respektive hodnotitele.

Při zpracování Plánu cvičení na úrovni obce se zpravidla vystačí se zjednodušenou formou zpracování. V základní části se uvádí:

- procvičované téma,
- učební cíle a učební úkoly,
- místo a čas k provedení cvičení,

- námět cvičení (výchozí situaci),
- pokyny pro organizaci a řízení průběhu cvičení řídicím cvičení.

Přílohová část Plánu cvičení obsahuje zejména časový scénář cvičení, plán spojení ve formě telefonního seznamu, případně další dokumentaci, např. doplňující údaje ke cvičení, mapové podklady pro řídicího cvičení, atd.

K projednání postupu přípravy se mohou svolat porady s představiteli zainteresovaných orgánů. Počet porad a jejich obsah se řídí konkrétními potřebami přípravy cvičení.

Námět cvičení

Námět cvičení popisuje situaci v území před zahájením cvičení. Je určen k uvedení cvičících do situace (výchozí situace). Zpracovává se zpravidla písemně. Pro lepší orientaci cvičících může být přiložena „grafická část“ (průsvítka, mapa se zákresem výchozí situace).

Při tvorbě námětu cvičení je možné výchozí, ale i jakoukoliv další situaci, charakterizovat jako komplex charakteristických znaků formou dílčích situací (viz Obrázek 10.2):

- situace všeobecná (místo, čas, počasí),
- situace zvláštní (rozsah následků mimořádné události),
- situace vlastní (reakce bezpečnostního systému).

Komplex charakteristických znaků je možné dále členit následovně:

1. Situace všeobecná:

- Situace k aktuálnímu času;
- Místní poměry;
- Povětrnostní poměry;
- Dopravní situace;
- Chování obyvatelstva.

2. Situace zvláštní:

- Druh / rozsah / příčina škod;
- Údaje k zranění / úmrtí / jinému postižení osob;
- Prognóza výskytu dalších obětí a škod.

3. Situace vlastní - reakce územního bezpečnostního systému:

- Učiněná opatření;
- Nasazené zdroje (síly a prostředky);
- Disponibilní zdroje;
- Situace v zásobování záchranných složek a postiženého obyvatelstva;
- Situace v dopravě.

4. Zvláštní problémy

Výchozí situace		
Situace všeobecná		
Geografické podmínky	Časový faktor	Meteorologické podmínky
Situace zvláštní		Situace vlastní
Následky mimořádné události		Reakce bezpečnostního systému

Obr. 10.2 Charakteristické údaje k výchozí situaci

Námět pro cvičení krizového štábu obce může být zpracován následovně.

Příklad:

Včerejší prudké ochlazení doprovázené mrznoucím deštěm vytvořilo na komunikacích v našem regionu ledovku. V důsledku polední dopravní nehody plně obsazeného zájezdového autobusu a cisterny s pohonnými hmotami na kruhovém objezdu v centru obce došlo k úniku přepravovaných pohonných hmot. Z havarované cisterny dále unikají pohonné hmoty do místního potoka ústícího do rybníka Olšovec. Kontaminace již byla zjištěna v břehových porostech místního potoka. Místo havárie je uzavřeno pro veškerý provoz, na místních komunikacích se tvoří kolony vozidel. Stále probíhá vyprošťování osob z havarovaného autobusu. Povrch unikajících látek je pokryt vrstvou pěny. Provádí se jejich zachycení hrázkováním. Havarovaný autobus přepravoval asi 50 osob. Zraněno má být 20 cestujících, 5 cestujících bylo zatím vyproštěno mrtvých. Mezi nimi jsou oba řidiči a průvodkyně. Situace se upřesňuje. Záchrané práce řídí ředitel územního odboru HZS plukovník Hanousek. Na místě jsou hasiči, zdravotnická záchraná služba a policie. Povětrnostní podmínky se zhoršují. Záchrané práce provází silné sněžení.

Scénář cvičení

Obecně pod pojmem scénář rozumíme seznam (osnovu) obsahující pořadí možných událostí či hypotetických činností při realizaci nějaké věci⁴⁴. Scénářem cvičení se rozumí seznam událostí, jevů a činností, které budou prováděny v rámci cvičení v určitém časovém sledu. Scénář se zpracovává zpravidla formou tabulky, která může obsahovat tyto položky:

- astronomický čas cvičení,
- operační čas cvičení,
- popis situace, jevu nebo činnosti, která nastala,
- očekávaná činnost cvičících,
- očekávaná činnost figurantů,
- očekávané činnosti řídicího cvičení (ředitelství cvičení),
- metodickou poznámku,

viz Tabulka 10.1.

⁴⁴ Zdroj: <http://www.duden.de/rechtschreibung/Szenario#Bedeutung4>

Tab. 10.1 Vzor zjednodušeného formuláře pro přípravu časového scénáře cvičení

Poř. čís.	Astro-čas (hh:mm)	Operační čas (min)	Popis situace, jevu nebo činnosti, která nastala nebo má nastat	Očekávaná činnosti cvičících, figurantů, resp. dalších účastníků cvičení	Metodická poznámka např. pro řídicího cvičení
1	2	3	4	5	8

Poznámka:

Astro-čas = astronomický čas - skutečný čas, ve kterém bude úkol procvičován, zpravidla se uvádí ve tvaru hodina, minuta. U cvičení, které trvá více dnů je potřeba uvést rovněž datum. Operační čas je čas odpočítávaný nebo připočítávaný k času zahájení cvičení, který je časem T=0. Uvádí se zpravidla v minutách, u déle trvajících cvičení je možné počítat v hodinách. V obou případech je vhodné zvolit jednotný formát zadávání času.

Ustanovení o přípravě cvičících

Součástí Plánu provedení cvičení může být rovněž ustanovení o přípravě cvičících, figurantů, rozhodčích a řídicího cvičení. Příprava na cvičení může být individuální nebo společná. V rámci přípravy na cvičení se mohou účastníci seznámit s námětem cvičení, bezpečnostní situaci v území, kde bude probíhat cvičení apod. Účastníci cvičení mohou být vyzváni k přípravě potřebných pomůcek a podkladů.

Doporučuje se, aby cvičící nebyli seznamováni s podrobnostmi z Časového scénáře cvičení a způsoby hodnocení jejich činnosti.

Obsahem osobní (individuální) přípravy nebo společné přípravy na cvičení může být:

- studium zákonů, předpisů a nařízení vztahujících se k tématu cvičení,
- studium vybraných podkladů ke cvičení,
- studium platných dokumentů orgánů na úrovni ORP a kraje (např.: krizový plán, vnější havarijní plán, havarijní plán kraje apod.),
- ujasnění si vlastních postupů (metodik),
- seznámení se s prostorem cvičení,
- upřesnění materiálního a technického zabezpečení, včetně komunikace a ochrany informací.

Příprava prostoru pro cvičení a organizace materiálního a technického zabezpečení

Pro řádný průběh cvičení je potřeba, zpravidla předem, připravit prostory pro činnost krizového štábu obce (pracoviště krizového štábu). Příprava se provádí

v rozsahu potřeb zabezpečení cvičení a v závislosti na místních zvyklostech a ekonomických možnostech obce. Může zahrnovat:

- přípravu prostor cvičení z hlediska rozmístění pracovišť cvičících a jejich materiální zabezpečení,
- přípravu a zabezpečení vnitřního chodu (stravování, ubytování a další plánovaná opatření),
- zabezpečení informační, komunikační, dopravní technikou a dalšími druhy materiálu,
- stanovení odpovědnosti za plnění úkolů v jednotlivých oblastech, apod.

Přípravu prostoru provedení cvičení zabezpečuje zpracovatelský tým podle pokynů řídicího cvičení s dostatečným časovým předstihem.

10.3 Provedení a vyhodnocení cvičení

Realizační fáze cvičení sestává jednak z vlastního provedení cvičení a dále pak jeho vyhodnocení.

Řízení průběhu cvičení

Řízení průběhu cvičení je souhrn aktivit řídicích orgánů cvičení zaměřených na vytvoření podmínek ke splnění cílů cvičení a procvičení stanovených úkolů. Řízení cvičení zpravidla zahrnuje:

- plnění úkolů scénáře cvičení v souladu s působností jednotlivých součástí řízení cvičení,
- kontrolu a upřesnění úkolů v závislosti na průběhu cvičení.

Vyhodnocení cvičení

Vyhodnocení cvičení předkládá řídicí cvičení ve stanoveném termínu po ukončení cvičení k projednání tomu orgánu, který cvičení schválil, zpravidla radě obce nebo starostovi obce.

Vyhodnocení cvičení zpravidla obsahuje:

- hodnocení splnění cílů cvičení,
- hodnocení činnosti cvičících v jednotlivých obdobích cvičení,
- hodnocení připravenosti cvičících k plnění úkolů,
- hodnocení přínosu cvičení,
- nedostatky zjištěné v organizaci cvičení,
- nedostatky zjištěné v oblasti připravenosti cvičících orgánů,
- nedostatky zjištěné v oblasti legislativních, organizačních, materiálně technických aj. podmínek pro činnost orgánů krizového řízení a pro řešení krizových situací,
- návrh opatření k odstranění zjištěných nedostatků, včetně harmonogramu jejich plnění.

Počet vyhotovení a způsob uložení dokumentu pro případné pozdější využití se řídí podmínkami v místě obvyklými.

10.4 Shrnutí

Odborná příprava orgánů krizového řízení probíhá mimo jiné formou cvičení. Plán odborné přípravy obsahuje základní informace o druhu, rozsahu, obsahu a účastnících odborné přípravy. Tento dokument se doporučuje schválit obecní radou.

Cvičení krizového štábu obce má nařídít starosta obce v případě, že během uplynulých 12 kalendářních měsíců nebyl krizový štáb obce svolán.

Základní informace ke cvičení z Plánu odborné přípravy se rozpracovávají do Plánu provedení cvičení, který popisuje předpokládaný průběh cvičení a detaily k jeho provedení a vyhodnocení. Je hlavním dokumentem používaným k řízení cvičení. Doporučuje se, aby Plán provedení cvičení schválil starosta obce, resp. obecní rada.

11 Závěr

Publikace shrnuje základní informace a poznatky, které by měla získat osoba předurčená sborem dobrovolných hasičů obce k podpoře starosty obce při řešení záležitosti bezpečnosti obce.

Text publikace je pomyslně rozdělen na tři části - část obsahující informace vázané na přípravu na mimořádné události, část věnovanou systému zdolávání následků mimořádných událostí a část přílohovou. Pro prezentaci vybraných praktických příkladů byla zvolena hypotetická obec Botice.

V bloku věnovanému přípravě na mimořádné události publikace prezentuje zásady organizace a řízení bezpečnosti v obci, a to i ve vazbě na ochranu zaměstnanců podniku při mimořádných situacích. To lze využít např. při řešení bezpečnosti zaměstnanců obcí zřízeného podniku komunálních služeb. Dále jsou zde přiblíženy základní poznatky k hodnocení bezpečnostní situace v obci a na ně navazující zásady přípravy obce na mimořádné situace. Zvláštní kapitola je věnována problematice postupu při obnově území postiženého mimořádnou událostí.

Část věnovaná systému zdolávání následků mimořádných událostí seznamuje se zásadami organizace a řízení záchranných prací v obci a celou škálou opatření, která je nutno přijímat k ochraně obyvatel obce. Zvláštní pozornost je věnována fungování krizového štábu obce a jeho odborné přípravě. Tento pracovní orgán autoři považují za významný nástroj, který podporuje starostu obce při řešení záležitosti bezpečnosti obce.

Přílohová část uvádí vzory vybraných dokumentů, jako jsou Vzorová krizová karta obce vč. návodu k vyplnění, znázornění bezpečnostní situace v obci Botice v mapovém podkladu, zaměření k provedení odborné přípravy krizového štábu obce, doporučený formát hlášení krizového štábu.

12 Přehled použité a související literatury

- [1] Adamec V. a kolektiv: *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. Edice SPBI SPEKTRUM 81. Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, Ostrava, 1. vyd. 2012, 144 stran, ISBN 978-80-7385-118-7.
- [2] Adamec, V.: Jednotky požární ochrany v ochraně obyvatelstva. In *Ochrana obyvatel 2008*. Sborník přednášek mezinárodní konference, Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, Ostrava, 2008, strana 1-8, 413 stran. ISBN 978-80-7385-034-0.
- [3] Adamec, V.; Šenovský, M.: *Právní rámec krizového managementu, Management záchranných prací*. Edice SPBI SPEKTRUM 39. Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, Ostrava, 1. vyd. 2005. 97 str. ISBN 80-86634-67-1.
- [4] Adamec, V.: *Ochrana versus odezva*. Nepublikovaný text. Pracovní dokumentace projektu „Simulace procesů krizového managementu v systému celoživotního vzdělávání složek IZS a orgánů veřejné správy“ Identifikační kód: „VG20102015043“.
- [5] Adamec, V.: Dokumentační činnosti krizového štábu. In *Požární ochrana 2012*. Sborník přednášek XXI. ročníku mezinárodní konference, Ostrava, VŠB - TU Ostrava, 5. - 6. září 2012, Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, Ostrava, 2012, str. 1 - 4, 373 stran, ISBN 978-80-7385-115-6, ISSN: 1803-1803.
- [6] Adamec, V.: Odborná příprava osob zařazených do krizových štábů. In *SPEKTRUM*, recenzovaný časopis Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství a Fakulty bezpečnostního inženýrství, Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava, 2011, str. 59-62, stran 81, ISSN 1211-6920 (print), 1804-1639 (on-line).
- [7] Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu: Řízení zásahu. Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. [on-line]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/hasici/izs/bojrad/ml_r1.pdf.
- [8] Bojový řád jednotek požární ochrany, Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, dostupné z: <http://www.hzscr.cz/soubor/bojovy-rad-r-01-rizeni-zasahu-pdf.aspx>.
- [9] Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe. *Leitfaden für strategische Krisenmanagement-Übungen*. Bonn, 2011, 51 stran, dostupné z: http://www.bbk.bund.de/SharedDocs/Downloads/BBK/DE/Publikationen/Broschueren_Flyer/Leitf_KM_Uebung.pdf?__blob=publicationFile.
- [10] ČSN EN 1991-1-3 Zatížení konstrukcí - část 1-3: Obecná zatížení - Zatížení sněhem.
- [11] GEOHAZARDY, katalog geologických rizik. Dostupné z <http://www.geology.cz/aplikace/geohazardy/katalog/geohazard-22/>.

- [12] Hanuška, Z.: *Organizace jednotek požární ochrany I*. Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 1986.
- [13] Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje. Krizový plán Moravskoslezského kraje. Dostupné z <http://kp.hzsmk.cz> pro oprávněné uživatele.
- [14] Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje. Havarijní plán Moravskoslezského kraje. Pro oprávněné uživatele dostupné z <http://kp.hzsmk.cz>.
- [15] Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje. Postupy pro zabezpečení úkolů a činností obcí a právnických subjektů. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/postupy-pro-zabezpeceni-ukolu-a-cinnosti-obci-a-pravnickych-subjektu.aspx>.
- [16] Český hydrometeorologický ústav. Stupně povodňové aktivity. Dostupné z: http://www.chmi.cz/files/portal/docs/poboc/CB/pruvodce/verejnost_povodnova_ochrana.html.
- [17] Kratochvílová, D.: *Ochrana obyvatelstva*. Edice SPBI SPEKTRUM 42. Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 1. vyd. Ostrava, 2011, ISBN 80-86634-70-1.
- [18] Krömer A.; Musial P.; Folwarczny L.: *Mapování rizik*. Edice SPBI SPEKTRUM 68. Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 1. vyd. Ostrava, 2011, 126 str. ISBN 978-80-7385-086-9.
- [19] Metodika zpracování krizových plánů podle § 15 až 16 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, MV-76085-1/PO-OKR-2011, Praha, 2011, 16 stran, dostupné z: <http://www.hzscr.cz/soubor/metodika-krizove-plany-final-001-pdf-adobe-reader-verze-el-podpis-0-podepsal-ing-miroslav-stepan-miroslav-stepan-grh-izscr-cz-2011-07-12-15-18-14-z-pdf.aspx>.
- [20] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Metodika k postupům podle zákona o státní pomoci při obnově území. Dostupné z: [http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Programy-Dotace/Archiv-programu-a-dotaci-regionalni-politiky/Poskytovani-statni-pomoci-po-zivelni-nebo-jine-poh/Metodika-k-postupum-podle-zakona-o-statni-pomo-\(1\)](http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Programy-Dotace/Archiv-programu-a-dotaci-regionalni-politiky/Poskytovani-statni-pomoci-po-zivelni-nebo-jine-poh/Metodika-k-postupum-podle-zakona-o-statni-pomo-(1)).
- [21] Ministerstvo vnitra ČR. Jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce. In *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*, Ročník 9, částka 6, Směrnice Ministerstva vnitra ČR č. 4/2011. ze dne 24. listopadu 2011. č. j. MV-117572-2/PO-OKR-2011.
- [22] Ministerstvo vnitra ČR. Zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných, likvidačních a obnovovacích (asanačních) prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následků mimořádných událostí. Metodická pomůcka Ministerstva vnitra č. j.: PO - 1590/IZS - 2003. In *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí - částka 6*, ročník 2003.

- [23] Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
- [24] Nařízení vlády č. 203/2009 Sb., o postupu při zjišťování a uplatňování náhrady škody a postupu při určení její výše v územích určených k řízeným rozlivům povodní.
- [25] Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [26] Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., mezinárodní záchranné operace, humanitární pomoc, náhrady výdajů na ochranu obyvatelstva, ve znění nařízení vlády č. 527/2002 Sb.
- [27] Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků, ve znění pozdějších předpisů
- [28] Obec Bolatice. Koncepce bezpečnosti obce Bolatice, Bolatice. 2011. Dostupné z: <http://www.bolatice.cz/rozvoj-a-strategie/koncepce-bezpecnosti/>
- [29] Odvětvová technická norma vodního hospodářství, MŽP, TNV 75 2931 „Povodňové plány”, červen 2006.
- [30] Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 3. 2. 2009, kterým se stanoví postup pro přípravu a provedení prověřovacích a taktických cvičení, dostupné z: <http://www.hzscr.cz/soubor/pokyn-7-2009-z-3-2-1-pdf.aspx>.
- [31] Povodí Odry, s. p. Povodňový plán Moravskoslezského kraje. Dostupné z http://www.pod.cz/povodnovy_plan. Povodí Odry, s. p. Povodňový plán Moravskoslezského kraje. Dostupné z http://www.pod.cz/povodnovy_plan
- [32] Pracovní dokumentace projektu „Simulace procesů krizového managementu v systému celoživotního vzdělávání složek IZS a orgánů veřejné správy“ Identifikační kód: „VG20102015043“.
- [33] Směrnice Ministerstva vnitra ČR č. 4/2011, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce. In *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*, Ročník 9, částka 6, Směrnice Ministerstva vnitra č. j. MV-117572-2/PO-OKR-2011, ze dne 24. listopadu 2011.
- [34] Stupně povodňové aktivity. Dostupné z http://www.chmi.cz/files/portal/docs/poboc/CB/pruvodce/verejnost_povodnova_ochrana.html.
- [35] Šenovský, M.; Hanuška, Z.; Adamec, V.: *Integrovaný záchranný systém*. Edice SPBI SPEKTRUM 40. Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, Ostrava, 2. vyd. 2007. 157 s. ISBN 978-80-7385-007-4.
- [36] Štáb velitele zásahu, Metodický list číslo 3 Ř. Dostupné na: <http://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>.

- [37] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [38] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [39] Valášek, J. a kol.: *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích - modul C*. Ministerstvo vnitra - Generální ředitelství HZS ČR, Praha 2008, ISBN 978-80-86640-93-8.
- [40] Vyhláška č. 186/2002 Sb., kterou se stanoví náležitosti přehledu o předběžném odhadu nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území postiženém živelní nebo jinou pohromou a vzor pověření osoby pověřené krajem zjišťováním údajů nutných pro zpracování tohoto přehledu, ve znění pozdějších předpisů.
- [41] Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).
- [42] Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.
- [43] Vyhláška č. 328/2000 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.
- [44] Vyhláška č. 328/2000 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.
- [45] Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.
- [46] Vyhláška č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností.
- [47] Zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o státní pomoci při obnově území), ve znění pozdějších předpisů.
- [48] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- [49] Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [50] Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.
- [51] Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [52] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.
- [53] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

- [54] Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [55] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [56] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- [57] Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [58] Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.
- [59] Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.
- [60] Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.
- [61] Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů.
- [62] Zaměstnanec. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Zam%C4%9Bstnanec>.
- [63] Zásady pro přípravu a provedení cvičení orgánu krizového řízení České republiky, Usnesení Bezpečnostní rady státu č. 107 ze dne 18. prosince 2005, ve znění usnesení BRS č. 3/2007, Dostupné z: http://krizport.firebrno.cz/file/129_1_1/.
- [64] Záznamník přijatých a odeslaných zpráv. Dostupné z: http://plzensky.dppcr.cz/web_554464/index.html?zaznamnik_pijatych_a_odeslanyc.htm.
- [65] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
- [66] Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Přehled použitých zkratk

AČR	Armáda České republiky
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČR	Česká republika
GPRS	General Packet Radio Services
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
HZS kraje	Hasičský záchranný sbor kraje
HZSP	Hasičský záchranný sbor podniku
IZS	Integrovaný záchranný systém
Jednotka PO	Jednotka požární ochrany
Jednotka SDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů
JSVV	Jednotný systém varování a vyrozumění
KHS	Krajská hygienická stanice
KKO	Krizová karta obce
KPV	Koncové prvky varování a vyrozumění
KŠ	Krizový štáb
LVS	Lokální výstražné systémy
MU	Mimořádná událost
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OOPP	Osobní ochranné pracovní pomůcky
OPIS HZS	Operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru
OPIS IZS	Operační a informační středisko integrovaného záchranného systému
ORP	Obec s rozšířenou působností
PČR	Policie České republiky
PK	Povodňová komise
POVIS	Povodňový informační systém
SPA	Stupeň povodňové aktivity
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SSRN	Systém selektivního rádiového navěštění
ÚPK	Ústřední povodňová komise
ÚSC	Územní samosprávný celek
VHD	Vodohospodářské dispečinky podniků Povodí
ZCO	Zařízení civilní ochrany
ZLP	Záchranné a likvidační práce
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

Přílohy

Příloha 1 - Bezpečnostní situace obce Botice - tabulková část

Příloha 2 - Vzorová krizová karta obce vč. návodu k vyplnění

Příloha 3 - Bezpečnostní situace v obci Botice - mapový podklad

Příloha 4 - Doporučený formát hlášení krizového štábu

Příloha 5 - Zaměření k provedení odborné přípravy krizového štábu obce

Bezpečnostní situace obce Botice - tabulková část

<p>Geografická charakteristika území obce</p>	<p>Obec leží v okrese Okava ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Kramáře, v severní části Klučinské pahorkatiny. Katastrální území obce má rozlohu 1020 ha. Obec obklopují téměř ze všech stran výšiny s nadmořskou výškou kolem 300 m. Obec leží v nadmořské výšce 230 m. Na sever od obce se otvírá rozlehlé údolí s úrodnými poli a malými lesíky. Obcí protéká říčka Bystrá, která má v hydrologicky stálém období hloubku do 1 m a šířku kolem 5 m. Na říčce Bystrá je na západní straně obce malé vodní dílo Mokrá, které chrání obec před dvacetiletou vodou. Severovýchodně obce ve vzdálenosti 10 km leží město Kramáře, 15 km na západ se nachází město Okava.</p>
<p>Demografická charakteristika obce</p>	<p>V obci žije 2200 obyvatel, z čehož je asi 300 dětí ve věku do 15 let a 500 seniorů. Aktivní obyvatelstvo pracuje v místních drobných provoznách nebo dojíždí za prací do okolních větších měst.</p>
<p>Zástavba</p>	<p>Převažující je nízkopodlažní zástavba rodinnými domky. V obci se také vyskytují vícepodlažní budovy, převážně na místním náměstí, a 5 obytných třípodlažních budov v rámci malého sídliště na jižní straně obce.</p>
<p>Popis infrastruktury</p>	<p>Obcí prochází silnice II. třídy, což je jediná průjezdná komunikace. Ostatní místní komunikace jsou slepé. Přes říčku Bystrá jsou postaveny dva mosty na místních komunikacích. Obec je napojena na vodovodní řad, vodovod vede do většiny domácností. Asi 20% domácností využívá jako zdroj vody soukromé studny.</p>
<p>Hrozby na území obce</p>	<p>Přírozená povodeň - říčka Bystrá se pravidelně rozvodňuje, stoletá voda ohrožuje významnou část obce. Zvláštní povodeň - v případě protržení hráze vodního díla Mokrá vznikne povodňová vlna na úrovni stoleté vody. Nákaza mezi zvířaty - v blízkosti obce je pštosí farma (300 kusů pštosů). Požár - v obci a okolí je několik dřevozpracujících provozoven.</p>
<p>Bezpečnostně významné objekty</p>	<p>Základní (200 žáků) a mateřská (40 dětí) škola - tělocvična se sociálním zařízením (plocha 30 x 15 m, 2 šatny, 3 sprchy dámské a 2 WC dámské, 3 sprchy pánské a 1 WC a 3 pisoáry pánské); Kostel „Svaté Uršuly“; Obecní úřad; Restaurace „U Martinů“ - kuchyň s kapacitou 200 hlavních jídel, společenský sál s kapacitou 100 míst (rozměry 10 x 20 m, přenosné stoly a židle); Soukromý penzion pro důchodce - 50 seniorů; Turistická ubytovna - soukromý provozovatel - 20 lůžek; Truhlářství - vlastník obec, 10 zaměstnanců, drahé stroje pro opracování dřeva; Požární zbrojnice - JSDH / JPO V - počet členů JSDH - 15, vybavení DA 12, PPS-12; Elektronická siréna na budově obecního úřadu; Obecní rozhlas - ovládání z budovy obecního úřadu; Autodoprava Vopršálek - mikrobus pro 17 osob; Tatra se sklápěcí korbou, traktor.</p>

Vzorová krizová karta obce vč. návodu k vyplnění

KRIZOVÁ KARTA		Obec			..... obyvatel	
1. Základní kontakty						
Subjekt		Příjmení, Jméno	Funkce	Telefon		
1		2	3	pracoviště	mobilní	krizový
4		5	6			
ORP						
Sousední obce			starosta			
			starosta			
			starosta			
			starosta			
Hasiči		Územní odbor	ředitel			
		.....	krizové řízení			
		operační středisko (OPIS IZS)				
stanice			velitel			
SDH obce			velitel			
2. Tísňové linky						
Hasiči 150	Zdravotnická záchranná služba 155	Policie 158	Evropské číslo tísňového volání 112			
3. Havarijní služby						
Elektrina 840850860	Telefonní linky 800184084					
4. Rizika v obci						
Druh rizika	Zdroj rizika		Poznámka			
1	2		3			
5. Varování a informování obyvatel obce						
Prostředek	Umístění	Ovládání		Poznámka		
		dálkové	místní			
1	2	3	4	5		
Sirény						
Rozhlasy						
6. Evakuace						
Důvod EVA	Počet osob	Místo shromáždění		Zajištění dopravy		
1	2	3		4		
		Místo nouzového ubytování		Počet osob		
		5		6		
7. Možnosti a kapacity obce pro řešení krizových situací a dalších mimořádných událostí						
Firma (osoba)	Oblast použití	Kapacita/druh	Telefon	Poznámka		
1	2	3	4	5		
8. Povodňová komise						
Jméno	Jméno	Jméno	Jméno	Jméno		
Telefon	Telefon	Telefon	Telefon	Telefon		
9. Evakuační komise						
Jméno	Jméno	Jméno	Jméno	Jméno		
Telefon	Telefon	Telefon	Telefon	Telefon		

Návod k vyplnění krizové karty

Záhlaví - vyplní se název obce a početní stav obyvatel obce

1. Základní kontakty

sloupec 1: doplní se název ORP, názvy sousedních obcí, místo ÚO a místo stanic HZS

sloupec 2: uvede se příjmení a jméno osoby vykonávající příslušnou funkci

sloupec 3: v řádku ORP se uvede starosta/ka nebo primátor/ka

sloupce 4,5,6: vyplní se čísla telefonů podle rozdělení

2. Tísňové linky

tabulka je připomenutím tísňových linek

3. Havarijní služby

pro danou obec se uvedou jen ty, které jsou vázány na dálkové rozvody: služby reálné pro všechny obce jsou předepsány (elektřina, telefon), další se dopíše (např. voda, plyn).

4. Rizika v obci

sloupec 1: v řádcích pod sebe se vypíše jen kalkulované druhy rizik s předpokladem dopadu na obec; (povodeň přirozená, zvláštní povodeň, epizootie, metan, případně další)

sloupec 2: v řádcích se ke každému druhu doplní zdroj (např. název VD, řeky, umístění chovu apod.)

sloupec 3: je vymezen pro bližší údaje: zasažené lokality, hodnoty v jednotlivých místech působení rizika, např. výška hladiny pro příslušný povodňový stupeň, čas a výška čela průlomové vlny, druh, objem a dosah nebezpečné látky, chov a hranice pásma, blízkost rizika nebo ohrožení odjinud apod.

5. Varování a informování obyvatel obce

sloupec 1: v řádcích pod sebe se předepíše sirény a rozhlas a dále jiné možné prostředky (např. megafony, zvony, případně jiné)

sloupec 2: umístěním se rozumí adresa skutečného místa, přiblížení objektu apod.

sloupec 3: je-li, vypíše se v řádku konkrétní sirény „hasiči“

sloupec 4: uvede se konkrétně místo a iniciace spouštění

sloupec 5: doplní se detaily, např. ovládání - přístup k ovládání, osoba, která má klíče apod.

6. Evakuace

sloupec 1: v řádcích pod sebe se uvedou povodně - (jsou-li kalkulované) - přirozená a zvláštní nebo případně i evakuace možná z jiného důvodu

sloupce 3,4,5: vypíše se adresně včetně prostředků zajištění dopravy (údaje mají být obsahem povodňového plánu obce)

sloupec 4 a 5: pokud není zabezpečení v možnostech obce a je sjednáno ze stupně ORP - vypíše se: „zajišťuje ORP“

7. Možnosti a kapacity obce pro řešení krizových situací a dalších mimořádných událostí

sloupec 1: v řádcích se uvedou názvy firem nebo jména soukromých osob

sloupec 2: ke každé firmě nebo osobě se poznamená oblast služeb nebo věcí, které poskytuje k použití (např. vyvažování, ubytování, dopravní prostředky, mechanizační prostředky, náhradní zdroje vody, elektřiny ad.)

sloupec 3: vyjádří se - jako kapacita: obleženost, počet míst, dávek, měrných jednotek apod., nebo jako druh: typ prostředku, název mechanismu, agregátu, zařízení apod.

sloupec 5: vyjádří se doplnění k údajům sloupců 2 a 3.

8. Povodňová komise

podle počtů členů se vypíše jména a čísla telefonů

9. Evakuační komise

podle počtů členů se vypíše jména a čísla telefonů

Bezpečnostní situace v obci Botice - mapový podklad

Legenda: [1] Obecní úřad obce Botice, [2] restaurace U Martinů, [3] základní a mateřská škola, [4] turistická ubytovna, [5] požární zbrojnice - JSDH Botice, [6] Fa Truhla, [7] Autodoprava Vopršálek, [8] Farma Pštros a spol., [9] Penzion B&D, [10] kostel "Svaté Uršuly"

Doporučený formát standardizovaného hlášení krizového štábu

Standardizované hlášení

KRIZOVÝ ŠTÁB

(hlavička přeslušného krizového štábu včetně uvedení kontaktních údajů)

Zpráva č.:

Počet listů:

Přílohy:

Zasláno komu:

Odesílatel:

Příjemce:

Kopie:

STANDARDIZOVANÉ HLÁŠENÍ (zaškrtněte/doplňte datum ve tvaru dd.mm.rrrr):

--	--	--

08. hod. dne:

18. hod. dne:

.... hod. dne:

I. Základní údaje

Řešená mimořádná událost/krizová situace:

Vymezení zasaženého území:

Doba vzniku (datum, čas): dne ..... v ..... hod

Počet osob (souhrnný počet od doby vzniku mimořádné události nebo krizové situace)

- ohrožených:
- evakuovaných:
- zraněných:
- mrtvých:
- pohřešovaných:

II. Podrobné údaje

Popis aktuální situace:

Činnost krizového štábu během sledovaného období:

Přehled nasazených prostředků:

Přehled použitých pohotovostních zásob:

Realizace krizových opatření v území zasaženém krizovou situací:

Předpokládaný vývoj:

Požadavky na další síly a prostředky:

III. Další doplňující údaje

Např. předpokládané škody na majetku

Zpracovatel + kontakt:

Zaměření k provedení odborné přípravy krizového štábu obce

Obec .....

Schváleno radou: .....

**Zaměření
cvičení krizového štábu obce**

Název cvičení	<i>Autobus 2013</i>
Druh cvičení	<i>Štábní cvičení na úrovni obce</i>
Téma cvičení	<i>Činnost krizového štábu obce při těžké dopravní nehodě na území obce</i>
Námět	<i>V obci došlo k dopravní nehodě plně obsazeného zájezdového autobusu a cisterny přepravující pohonné hmoty. Z havarované cisterny unikají pohonné hmoty. Ohrožen je místní potok ústící do rybníka Olšovec. Havarovaný autobus přepravoval asi 50 osob. Zraněno má být 20 cestujících, počet mrtvých neupřesněn. Záchranné práce provází silné sněžení.</i>
Cíl cvičení	<i>Prakticky procvičit postup krizového štábu obce při podpoře starosty obce, jehož součinnost si vyžádal velitel zásahu koordinující záchranné a likvidační práce u dopravní nehody v obci doprovázené výskytem většího počtu zraněných a rozsáhlým únikem nebezpečných látek v podmínkách obce, zejména pak:</i> <ul style="list-style-type: none"> - svolání krizového štábu obce a zprovoznění jeho pracoviště, - příprava podkladů pro úvodní jednání krizového štábu, - zajištění spojení mezi cvičícími orgány a organizacemi, - příprava opatření k informování obce, obyvatelstva a dotčených subjektů, - apod.
Příprava cvičení	<i>Lektor OSH ČMS v Opavě ve spolupráci se starostou obce</i>
Vedoucí cvičení	<i>Lektor OSH ČMS v Opavě</i>
Účastníci cvičení	<i>Obě směny krizového štábu obce a hosté, cca 15 osob</i>
Doba provedení	<i>Listopad 2013, délka cvičení 4 hodiny</i>
Finanční zabezpečení	<i>Předpokládané náklady 2 000,- Kč na občerstvení cvičících</i>

Předkládá: ....., starosta obce

O autorovi:

doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., studoval na VŠB - TU Ostrava obor „Technika požární ochrany a bezpečnost průmyslu“, kde absolvoval v roce 1977. Po ukončení studia pracoval u Městské inspekce požární ochrany, později u Veřejného požárního útvaru v Ostravě. V letech 1992 - 1995 se podílel na budování Centra tísňového volání v Ostravě. V letech 2001 - 2002 pracoval na Krajském úřadě Moravskoslezského kraje ve funkci vedoucího oddělení krizového řízení. V letech 2002 - 2007 působil na MV - generálním ředitelství HZS ČR ve funkci ředitele odboru krizového plánování, resp. odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Od roku 2007 působí na Fakultě bezpečnostního inženýrství VŠB - TU Ostrava. Je autorem a spoluautorem řady odborných článků, publikací a učebních textů z oblasti požární taktiky, integrovaného záchranného systému, krizového řízení, bezpečnostního plánování, ochrany kritické infrastruktury.

O knize:

Publikace přibližuje problematiku zajišťování ochrany obyvatelstva v obci v duchu úkolů, které jí z toho vyplývají jak v rámci zásad civilní ochrany, tak i v souvislostech každodenních opatření k zabezpečení ochrany životů, zdraví a majetku svých obyvatel. Obsahově jsou v textu zařazeny informace o fungování obce jako základního článku veřejné správy ve státě a jejich úkolech při zajišťování bezpečnosti fyzických i právnických osob ve svém území. Zvláštní část textu je zaměřena na hodnocení možného výskytu mimořádných událostí v obci, zásadám přípravy na zdolání jejich následků i samotným procesům spojeným s jejich zdoláním. Výkladová část textu je doplněna osvětujícími příklady. Pro potřebu publikace byla vymodelována fiktivní obec Botice. Její bezpečnostní situace je prezentována v krizové kartě a doplněna mapovým podkladem. Pro praktickou část přípravy je publikace doplněna plánem cvičení na vybrané bezpečnostní epizody ve fiktivní obci. Publikace má posloužit členům sborů dobrovolných hasičů obcí, ale i dalším, kteří se podílejí na zajišťování bezpečnosti fyzických i právnických osob v obci, případně zaměstnanců podniků, jako zdroj základních informací k přípravě na spolupráci s obcí ve věcech zajišťování bezpečnosti obecně a ochrany obyvatelstva speciálně. Publikace rovněž obsahuje základní informace o zajišťování ochrany zaměstnanců v podnicích a firmách.

Metodický manuál pro přípravu specialistů ochrany obyvatelstva

doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D.

Publikace byla vytvořena v rámci projektu Zabezpečení přípravy lektorů dalšího vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech v Moravskoslezském kraji

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, roku 2013

Vytiskl: Tiskárna Kleinwächter, Frýdek - Místek

1. vydání

Publikace neprošla jazykovou úpravou

ISBN 978-80-7385-129-3

Projekt

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Publikace byla vytvořena v rámci projektu Zabezpečení přípravy lektorů dalšího vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech v Moravskoslezském kraji.

*Projekt je spolufinancován
Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem
České republiky.*

Realizátor projektu

SH ČMS - Ústřední hasičská škola Jánské koupele,
Moravice 136, 749 01 Vítkov

Termín realizace

27. července 2013 - 30. června 2015

Partneři projektu

Krajské sdružení hasičů Moravskoslezského kraje
Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava

Spolupracující organizace

Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje